

Oppilaitos: Lahden ammattikorkeakoulu
Koulutusohjelma: Muotoilun ko
Suuntautumisvaihtoehto: koru- ja esinemuotoilu

Tekijä: Emma Pyykkönen

Työn laji: Taiteellistoiminnallinen opinnäytetyö
Sivumäärä: 53
Valmistumisaika: Kevät 2010

Ohjaava opettaja: Essi Sikanen
Opponentti: Riia Suutari

Asiasanat: eettisyys, ekologisuus, lama, pula, slow

hiljainen
vaatimattomuus

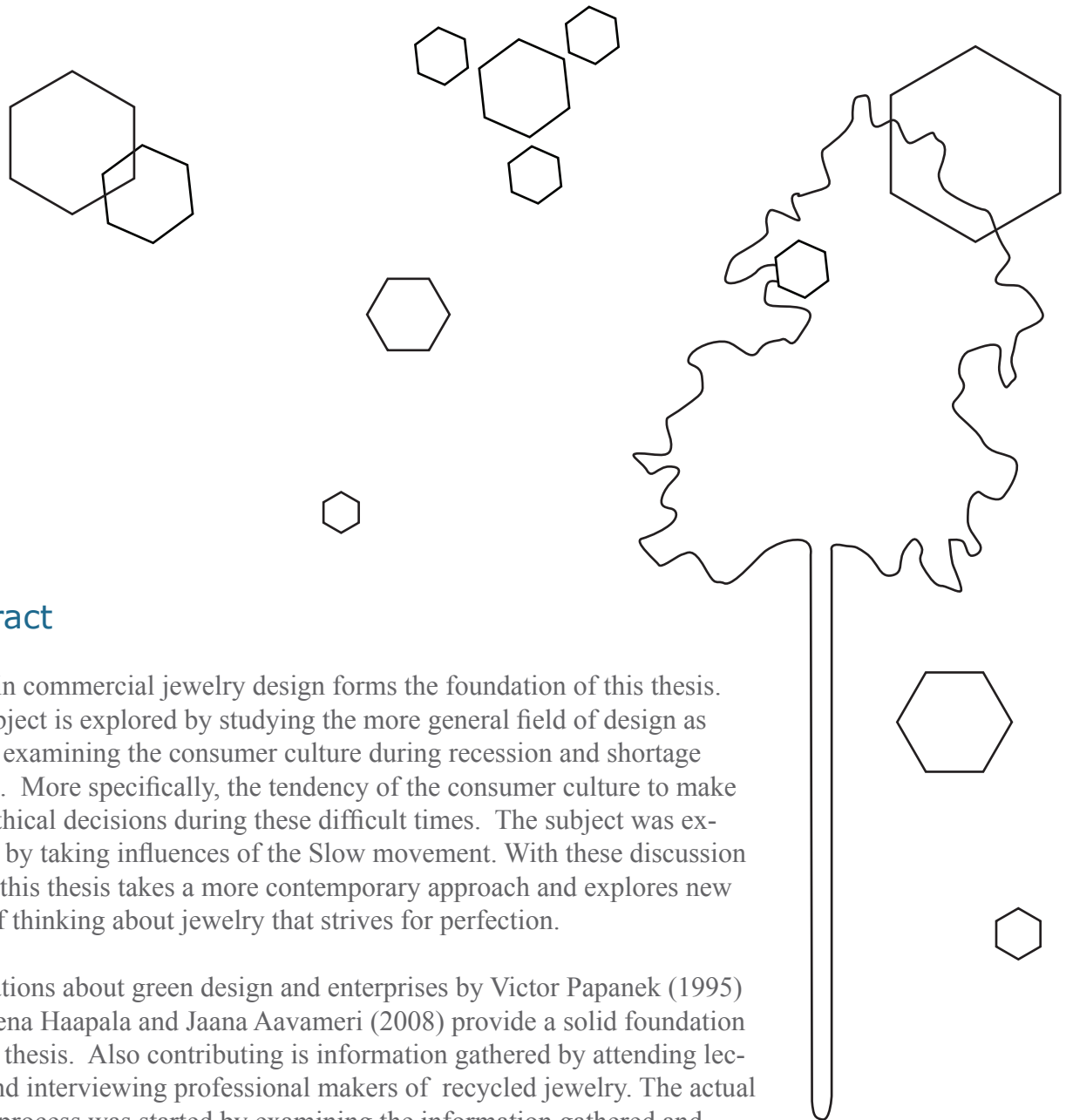

Tiivistelmä

Lähtökohtana opinnäytetyössä olivat eettisyyden mahdollisuudet kaupallisessa korumuotoilussa. Aihetta lähestyttiin laajemmin eettisen muotoilun kautta sekä tutkimalla ihmisten kulutuskäyttäytymistä lama- ja pula-aikoina, jolloin kulutus pääsääntöisesti muuttuu eettisemmäksi. Aihetta syventämään saatiin vaikutteita Slow-ilmioistä, jolla tavoin opinnäytetyö liittyy vahvemmin tähän päivään ja tuo uutta ajattelutapaa “riittävän hyvältä” ja taka-alalle jäävästä korusta täydellisyyteen pyrkivälle alalle.

Aiheeseen perehdyttiin kirjallisesti saaden vaikutteita etenkin Victor Papanekilta (1995) sekä Leena Haapalalta ja Jaana Aavamereltä (2008). Materiaalia hankittiin myös osallistamalla luennoille ja muutamalle kierrätyskorua tekeväälle ammattilaiselle lähetetyn sähköpostihaastattelun kautta. Korun suunnittelua lähestyttiin lähdemateriaalista saatujen tietojen kautta sekä kollaasitekniikalla luonnostellen. Opinnäytetyön materiaaleiksi valittiin aineiston pohjalta vanhoja keramiikkalautasia, printattua uutta sekä kaatopaikalle joutuvaa vaneria, luomupuuvilla- ja villalankaa ja 925 hopeaa.

Opinnäytetyössä valmistettiin korusarja, joka kuvastaa vaatimatonta elämänsäennettä ja on kaupallisesti hyödynnettävä tuote. Korusarjan kautta opinnäytetyössä päädyttiin siihen, että kaupallisuuden ja eettisyyden kuuluu olla toisilleen vastakkaisia aatteita, jotta kehitystä eettiseen voisi tapahtua. Tämän vuoksi lopullisissa tuotteissa päädyttiin kaikkia osaluokkia kuvastavaan kompromissiratkaisuun. Tuloksena on pienempää kohderyhmää miellyttävä persoonallinen korusarja kierrätetystä ja uudesta materiaalista, joka viehättää vaatimattomassa olemuksessaan.

Abstract

Ethics in commercial jewelry design forms the foundation of this thesis. The subject is explored by studying the more general field of design as well as examining the consumer culture during recession and shortage periods. More specifically, the tendency of the consumer culture to make more ethical decisions during these difficult times. The subject was expanded by taking influences of the Slow movement. With these discussion points, this thesis takes a more contemporary approach and explores new ways of thinking about jewelry that strives for perfection.

Publications about green design and enterprises by Victor Papanek (1995) and Leena Haapala and Jaana Aavameri (2008) provide a solid foundation for this thesis. Also contributing is information gathered by attending lectures and interviewing professional makers of recycled jewelry. The actual design process was started by examining the information gathered and sketching with collage technique. The materials selected for this thesis are old ceramic plates, printed new plywood and pieces of veneer that would otherwise go to the landfill, organic cotton and woolen thread as well as 925 silver.

Included in the thesis is a series of jewelry which depicts a moderate lifestyle was made as well as the viability of making the jewelry available for commercial use. The conclusion that was reached during the fabrication of the jewelry series states that in order for the development into a more ethical based lifestyle to happen, commercialism and ethics should be antithesis to each other. As a result of this, the product is a compromise reflecting all sides of the thesis. The outcome is a product more appealing to a smaller user group than was originally intended, yet it represents a more individual and unostentatiously appealing product made of new and recycled material.

Sisällysluettelo

1 Johdanto

2 Ympäristöetiikka 3

2.1 Suunnan määrittelyä

2.2 Ihmisen suhde ja vaikutus
ympäristöön

2.3 Ilmastonmuutos, ihmisen aiheuttama
ilmiö ihmisille

3 Lamaa ja pulaa 7

3.1 Elämää niukkuudessa

3.2 Langanpätkien keräämisestä

3.3 Nykylamasta ja ekolgisuudesta

4 Eettisyys muotoilussa 11

4.1 Määrittelyä

4.2 Korun eettisyyttä löytämässä

4.2.1 Haastattelu

4.2.2 Mikä määrittää korun arvon ja
haluttavuuden?

4.3 Eettinen mielikuva - miten se
luodaan?

4.4 Vihreä pakkaus

4.5 Oma asennoituminen vihreään muo-
toiluun

5 Slow - merkitystä hitaudesta 23

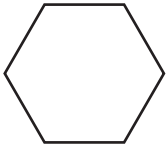
6 Tuotekehitysprosessi	25
6.1 Suunnan hakemista	
6.2 Suunnittelulähtökohdat	
6.2.1 Kohderyhmästä	
6.2.2 Materiaaleista	
6.3 Luonnostelua	
6.4 Printin suunnittelu	
6.5 Valmis printti	
6.7 Tuotteen muotoutuminen	
6.7.1 Kaupalliset kaulakorut	
6.7.2 Sormukset ja rintakorut	
6.7.3 Show off -korut	
6.7 Hitaasti hyvä tulee	
6.7 Yhteenveto ratkaisuksista	
7 Valmiit tuotteet	39
8 Arviointi ja jatkokehitys	44
8.1 Prosessin arviointi	
8.2 Tuotteen arviointi	
8.3 Tuotteen jatkokehitys	
8.4 Markkinointimateriaali	
8.5Pakkaus	
8.6 Taittoa ohjanneista ratkaisuksista	
Lähteet	50
Liitteet	53

1 Johdanto

Korualalla tapahtuu paljon mielenkiintoista liikehdintää eettisessä mielessä juuri nyt. Reilun kaupan kultaa on tulossa markkinoille ja kaupat pursuvat tuunaukskoruista. Halusin opinnäytetyössäni pohtia, mihin designlähtöinen eettinen koru tässä keskustelussa sijoittuu. Mitä on eettinen design-koru ja voiko eettinen olla kaupallista?

Slow-ilmiön tuli mukaan sen ajankohtaisuuden ja uuden ajattelutavan takia muotoilusta ja ihmisen elämästä yleensä. Sen sisällä on ajateltu luontoa ihmisen elämänlaatua parantavaksi tekijäksi, jollaisen asennoitumisen lopulta otin opinnäytetyöhöni. Jokaisella eliöllä on oikeus olla olemassa, mutta mitä enemmän eliöitä on, sitä rikkaampi on meidän oma luontokokemuksemme. Tämän lisäksi aletaan kyseenalaistaa täydellisyyteen ja aina parempaan pyrkimistä. Miksei “tarpeeksi hyvä”, ihmisten tarpeet tyydyttävä muotoilu olisi riittävää? Täytyykö meidän muotoilijoiden tehdä kylmän pikkutarkasti täydellisyyteen hiottuja tuotteita? Olisiko ehkä parempi ottaa mallia autotallien harrastelijoista, joiden näpertelyt ovat enemmän ihmisen näköisiä ja kokoisia, sellaisia kuin oikeasti halutaan ja tarvitaan.

Tutkin myös aiheen syventämisen vuoksi lama- ja pula-ajan kulutuskulttuuria. Halusin tutkia sitä, miten kulutus on lama-aikoina muuttunut ja mitä eettisiä ratkaisuja silloin on kehitelty. Sodan ajan pula-aikaa tutkimalla huomasin, miten paljon ihmiset haluavat nauttia elämästään ja pukeutua tyylikkäästi ja muodikkaasti. Tämän vuoksi korun tarkoituksiksi tuli olla markkinallinen ajassaan kiinni oleva tuote, joka on kuitenkin vahvasti ilmaisullinen ja eettisyydestä viestivä. Tuote olisi vaihtoehto kaupoissa myytävälle epäeettisemmille koruille.

Jotta korusarjasta tulisi tällainen, perehdyin aiheeseen laajasti eri kirjallisista lähteistä, käymällä seminaareissa sekä tekemällä pienimuotoisen haastattelun kierrätysmateriaaleista koruja tekeville. Jotta pääsisin käsiksi ajankohtaisimpaan tietoon otin mukaan paljon internet-lähteitä. Tärkeimpinä vaikuttajina prosessissani toimivat Victor Papanek (1995) ja Jaana Haapala ja Leeva Aavameri (2008). Papanek ajattelee eettisyyttä suunnittelun lähtökohdaksi, joka ohjaa koko prosessia oikeaan suuntaan. Haapalan ja Aavameren kautta tutustuin eettisyyden kaupalliseen näkökulmaan.

Haluan välittää tuotteiden kautta ajatuksia ympäristöä arvostavasta elämäntyylistä, rauhallisuudesta ja nauttimisesta elämän pienistä värivihteistä. Kohderyhmä rajautui Haapalan ja Aavameren tutkimuksen mukaan eettisistä optimisteista ja -rationalisteista koostuvaksi ryhmäksi, joka arvostaa tyylikkyyttä, omaa hyvinvointia, pehmeitä arvoja sekä on kouluttautunut. Korusarjan aiheeksi kaksi sanaa: hiljainen vaatimattomuus.

Lähdin toteuttamaan varsinaisia tuotteita kollaasi- ja luonnostelutekniikoita hyödyntäen. Kollaasitekniikan hyötynä oli eri aihealueiden saaminen samaan kuvaan ja niiden yhteishengen luominen. Tämän jälkeen luonnostelin paperille, koneella Adoben Illustrator-ohjelmalla ja suoraan materiaaleista. Halusin korusarjan tekemisen kautta tutkia vanhoja keramiikalautasia materiaalina. Keramiikka sopi myös erinomaisesti aiheenvalintaan. Mielenkiintoiseksi lisäksi muodostui keramiikan suhteellinen hidas työstettävyys. Slow-liikkeen ajatusten mukaan huomasin, että hitauden kautta ajatukset kehittyvät ja tuotteista tulee yksinkertaisempia, jonka näen kaupallisuuden kannalta paremmaksi ja jollain tavoin kokonaisemmiksi. Keramiikkaa lähdin pohja-aineiston perusteella yhdistämään vaneriin, neuleeseen ja hopeaan. Varsinaiset korut toteutin lähinnä kiven- ja puuntyöstövälinein käsityövoittoisesti. Kollaasimainen osasten sovittelu jatkui koko prosessin ajan, korut elivät, hakivat paikkaansa ja saivat lopullisen muotonsa vasta viime hetkillä. Korusarja tuo korukenttään ajatuksen sallitusta epätäydellisyydestä, rupsahtaneen vanhenemisen ja elämänmerkkien näkymisen arvostamisesta. Vaatimattomuus, käsityön ja työskentelyn jälkien, joita yleensä yritetään piilottaa, näkyminen ja alkuperäisten materiaalien kunnioitus ja peittelemätön näyttäminen nousivat myös tärkeiksi, mielestäni raikkaiksi teemoiksi.

2 Ympäristöetiikka

2.1 Suunnan määrittelyä

Ekologia terminä voidaan mieltää joko täysin eläintieteellisesti Ernst Häckelin määritelmän mukaan vuorovaikutuksen tutkimisesta luonnossa tai sitten aatteena. Koska ekologisuuksa aatteena historioineen vaikuttaa paljon siihen, miten miellämme ekologisuuden tai vihreät tuotteen nykyisin, on prosessin kannalta tärkeää kuin historiassa on ekologisuuden suhtauduttu. Käytän luvussa lähteenä Andrew Heywoodin (2003) teosta *Political ideologies: an introduction*.

Ekologinen liikehdintä sai alkunsa vasta-aatteena teollistumiselle, jonka takia se nostalgisoi yhteyttä luontoon sekä vanhaa maatalousyhteiskuntaa. Egologistien mielestä ihmiskunta oli jo tuolloin kriisin partaalla, koska se järkytti luonnon tasapainoa kiihkeän materiaalsen vaurauden tavoittelun takia. Yhtenä kulmakivenä on myös eläintieteelliseen ekologian termiin liittyen ihmisen näkeminen osana luontoa ja ympäröivää todellisuutta eikä erillisesti havaittavana ja tutkittavana yksikkönä. (Heywood, 2003.)

Norjalainen filosofi Arne Naess jakaa ekologisuuden aatteena ”syvään ekologisuuteen” ja ”pinnalliseen ekologisuuteen”. Ensimmäinen ajaa sitä että, ihmiselämän ainoa tarkoitus on hyödyttää luontoa. Siis kuluttamalla äärimmäisen minimalistisesti ja elämällä vaatimattomasti. Koska suuntaus on niin kaukana markkinataloudesta, on se tämän päivän ihmisille, ehkä Pentti Saarikoskea lukuunottamatta, vieras ja huonosti korukontekstiin sopiva. Jälkimmäisessä suuntauksessa ajatellaan, että jos säilytämme ja vaalimme luontoa se auttaa säilyttämään ihmiselämää. Ajatussuunnan pohjana on ihmisen hyvinvointi, joten sitä on helpompi lähestyä. Katsontakantaa voidaan nimittää myös environmentalismiksi. Saksassa suuntauksen edustajat kutsuvat itseään nimellä Realos, realistit. Heidän mielestään materiaalsen vauraus voidaan tasapainottaa luonnon hyvinvoinnin kanssa. Ihmisen ei tarvitse luopua hyvinvoinnistaan, vaikka toimisi ekologisesti. Työskentelyni liittyy nimenomaan tähän suuntaukseen, sillä haluaisin tai en, tuotan tuotteita ihmisten nautinnoksi inspiroituen luonnosta ja pyrkien säilyttämään sitä.

Kenneth Bouldin esitti 1966 ajatuksen maapallosta avaruussukkulana, mistä kestävän kehityksen mukainen ajttelu on saanut alkunsa. Bouldinin mukaan maapallon luonnonvarat tulevat jossain vaiheessa loppumaan, samoin kuin avaruussukkulun varannot, mikäli sukula ei saa ulkopuolista tukea. Esimerkiksi uusiutumattomat energian lähteet tulisi teorian

mukaan ajatella luonnolliseksi pääomaksi, jota käyttäessämme menetämme osan pääomastamme. Mikäli ihmiset avaruussukkulassa vielä jakavat kaikki resurssit yhteisesti he todennäköisesti, Garret Hardin 1968 kehittämän ”tragedy of the commons” teorian mukaan käyttävät resurssinsa nopeammin loppuun. Ettei vain se toinen pilotti käyttäisi enemmän. Teoriaan pohjaten yhteisöllinen jakaminen ei siis välttämättä toimikaan ekologisesti. Tavarain omistaminen saa ihmisen sitoutumaan tavarain ja huolehtimaan siitä paremmin. Korusta puhuttaessa on näin perusteltavaa omistaa korunsa itse, eikä esimerkiksi vuokrata niitä, mikä ensikuulemalta vaikuttaisi ekologisemmalta vaihtoehdolta.

Kestävään kehitykseen liittyen yksi tärkeä eettinen kysymys on, minkälaisia moraalaisia velvollisuuksia meillä on tulevia sukupolvia kohtaan. Siis tulisiko meidän eettisessä mielessä vähentää päästöjä nyt, jotta jälkeläisemmekin voisivat elää? Minkälaisia velvollisuuksia meillä on kehitysmaiden ihmisillä kohtaan, jotka tulevat kantamaan raskaimman taakan ilmaston lämpenemisestä tulevaisuudessa? Koska ihminen on aina yhteydessä ympäristöönsä eikä erillinen osa, täytyy meidän luontoa koskevissa kysymyksissä ottaa huomioon päätösten suorat tai välilliset vaikutukset nykyisiin ja tuleviin ihmisiin. Täten etiikka linkittyy aatteellisen ekologisuuden käsitteen alle ympäristöetiikaksi. Etiikka laajentuu toisen katsontakannan mukaan (miksei yhtäaikaistenkin) koskemaan myös muuta elollista ympäristöä. Voidaan ajatella, että kaikella luonnolla on arvo itsessään, jota tulee eettisesti kunnioittaa. Luonnon arvostaminen ja kohtelemineen eettisesti oikein auttaa ihmistä näkemään järkeä omassa toiminnassaan ja antaa arvoa elämälle. Kaikkein tiukin ja kokonaisvaltaisin on näkemys biosentrisestä yhdenarvoisuudesta, joka antaa kaikelle luontoon kuuluvalla asialle tai olenolle samanarvoisen moraalisen arvon olla olemassa. Ajatellaan myös, että mitä suurempi biodiversiteetti on, sitä terveempi ja vakaampi koko maapallo ihminen mukaanlukien on.

”Itsensä toteuttaminen” environmentalistisena suuntauksena lähtee ihmisen henkilökohtaisen täyttymyksen yhteydestä luontoon ja ympäröivään maailmaan. Eettisesti se käsittää tavoiteltavina asioina moraalisuuden, ekologisuuden, eläinten oikeudet, henkilökohtaisen kasvun ja sukupuolten tasa-arvon. Tässä mielessä suuntaus on kokonaisvaltainen yhdistäen ekologisuuden ja eettisyyden sekä yleisen hyvän olon yhteen. ”Itsensä toteuttaminen”

voidaan nähdä myös jatkumona vasemmistolaisesta ympäristö- ja yhteiskunta-aatteesta, jossa pyrittiin välttämään patriarkaalisia arvoja sekä materiaalisuutta. Ihmiset pyrkivät itseään toteuttaakseen hankkimaan suurempaa syytietoa, eli tietoa kyseenalaistaa tekeminen ja tekojen seuraukset.

Projektini liittyy läheisimmin tähän suuntaukseen, vaikka tarkoituksena on ottaa vaikutteita myös muista ympäristöeettisistä suuntauksista. Korun tarkoitus on mielestäni tuottaa kantajalleen hyvää oloa ja olla osana hänen persoonansa ilmaisemisessa. Tässä mielessä korun tekeminen yleensä linkittyy juuri "itsensä toteuttamiseen" kaikkein läheisimmin. Toteuttamalla itseäni ja sisällyttäen koruihin laajempaa merkitystä ja tarkoitusta, uskon tarjoavani käyttäjälle kokonaisemman kokemuksen. Kun koru on tuotettu oikeudenmukaisesti, jää asiakkaalle parempi omatunto ja enemmän mielihyvää ostotilanteessa.

" It may be true that one has to choose between ethics and aesthetics, but whichever one chooses, one will always find the other, at the end of the road."

Jean-Luc Godard, Victor Papanekin (1995) lainaamana

etiikka

etsii vastauksia moraalisiin kysymyksiin, kauneuteen, hyvään ja pahaan.

ekologia

tieteen ala, joka tutkii luonnon vuorovaikutussuhteita sekä aate luonnon ykseydestä, koostuen samanarvoisista ihmisistä ja muista elollisista olennoista ja elottomasta luonnosta.

kestävä kehitys

Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken väestön tarpeen vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa (Ympäristöministeriö 2010).

2.2 Ihmisen suhde ja vaikutus ympäristöön

Ihmisen suhteeseen ympäröivään ympäristöön ja luontoon on luonnollisesti vaikuttanut ensisijaisesti vallalla olevat ihanteet ja asuinympäristö. Nykyisessä kulutus- ja työnteke-orientoituneessa yhteiskunnassa tarvitsemme kaikki hyödykkeet nopeasti, jolloin elämyksellin marjareissu vaihtuu lähikaupan pakastealtaaseen. Koska teollisuuden kilpailun kiristyminen ajaa yrityksiä eteenpäin aina kovemmalla vauhdilla, aina ei ehditä tai ole edes mahdollista tutkia tekojen seurauksia tarpeeksi paljon etukäteen. Yrityksen perustarkoitus on tuottaa voittoa ja voittaa kilpailijansa. Tämäntyyppinen suhtautumistapa johti DDT:n ja otsonin käyttöön. Vasta parinkymmenen vuoden käytön jälkeen huomattiin, miten aineet vaikuttivat ihmisiin ja planeettaamme (Pasi Toivanen, 2007). Teollisuuden lyhytjänteisyydellä ja nopealla voittojen tavoittelulla on varjopuolensa. Yritysten takaa löytyy onneksi ihminen arvoineen, jotka voivat muuttua.

Vaikka arvot ovat ja varmasti tulevat olemaan vielä pitkään kulutuskeskeiset, on myös nousemassa suuntauksia tai alakulttuureja, joissa luonnolle myönteisemmät arvot nousevat elämän pääasiaksi. Vaikka kaupunki onkin nykyisen sivistyksen ja yhteiskunnan edistyksen symboli, halutaan joskus muutakin. Näin ovat reagoineet esimerkiksi kulutuskarkurit, jotka pakenevat kulutusyhteiskuntaa maalle ekoyhteisöihin. Kuten eräs Tuuli Hirvilammen (Kiitos Ei! Kieltäytymisen kulttuurihistoria) haastatteleva karkuri toteaa: kaupungissa asuessa ja nähdessään kulutusta kokoajan ympärillään sortuu helpommin itsekin kuluttamaan. Kaupunkireissuja on kuitenkin tehtävä ja silloin yritetään tukea itselle tärkeää kulttuuria, luomutuotantoa, reilua kauppaa ja käsityötuotteita sekä kirjoja. Se mikä on mielenkiintoista on, että kulutuksesta kieltäytyvät eivät useinkaan koe jäävänsä paitsi mistään, vaan nimenomaan saavansa enemmän. Kaupassa juokseminen vaihtuu kasvien keräämiseen luonnosta talven varalle ja aamukahvihetkiin kuunnellen lintujen laulua.

Siinä missä kulutuskarkureidenkin alkavat monen peruskaupunkilaisen arvot muuttua pehmeämmiksi. Luontoa arvostetaan, vaikkai sinne päästäisikään, työmatkat ajellaan pyörällä ja ostaessa valitaan pitkäjänteistä luksusta. Luonto aletaan ilmeisesti käsittää varannoksi, jota ilman ihmisetkään eivät voi selvitä. Vaikka suomalaisen perusarvoihinkin kuuluu ympäristömyönteisyys, se ei aina näy käytännössä kuten toteavat Leena Aavameri ja Jaana Haapala (2008). Heidän tutkimuksissaan yhteensä 35%

suomalaisista kuului eettisyyttä arvostavaan ryhmään, mutta valitettavan usein (ryhmä on keskivertoa varakkaampaa) tämä arvostus kohdistuu hybridi-autoihin, omaa mukavuutta ja elämän helppoutta edistäviin hankintoihin. Aateilmaston kehityksen suunta on kuitenkin kohti luonnon suurempaa merkitystä ja sen kanssa harmoniassa elämistä. Ehkä asiaa on lähestyttävä kuluttajien omista tottumuksista käsin ja annettava heille parempia vaihtoehtoja ja uusia tapoja kuluttaa. Tapojen muuttaminen yllättäen on vaikeaa kelle tahansa. Varsinkin, jos suoraa hyötyä ei ole luvassa..

2.3. Ilmastonmuutos, ihmisen aiheuttama ilmiö ihmiselle

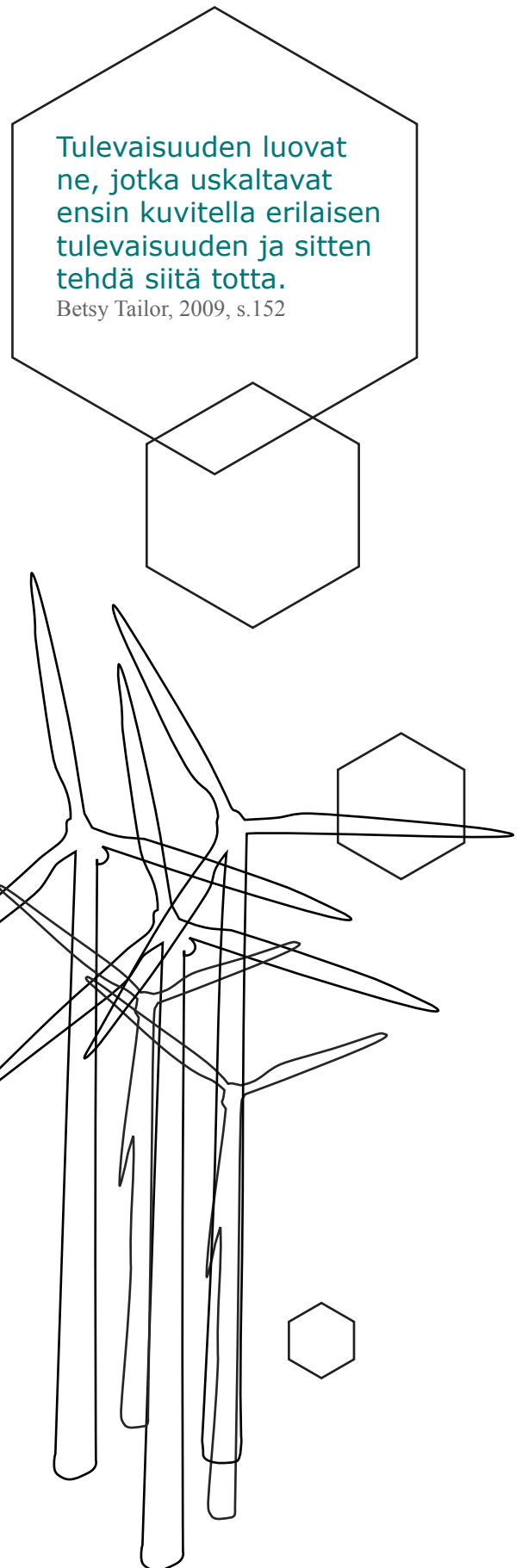
Ilmaston muuttuminen nähdään nykyisin, ainakin mediassa, suurena katastrofina, johon ei löydetä tarpeeksi vahvoja ilmaisuja ja joka tulee kuin tuomiopäivä. Siitä on tullut poliittisellakin kentällä “se juttu”, jonka tiimoilta järjestetään kasvavassa määrin kansainvälisiä konferensseja. Vaikka emme voi olla varmoja mitä vaikutuksia ilmaston muuttumisella on, se tulee joka tapauksessa vaikuttamaan elämään maapallolla. Kasvillisuusvyöhykkeet tulevat muuttumaan ja eläinlajien on sopeuduttava tai muutettava asuinalueitaan. Massamuutot koskevat myös ihmistä ja saatamme kohdata seuraavan sadan vuoden aikana joukkopakoa vähenevistä vesivaroista sotivista maista. Tämän takia ilmastonmuutokseen olisi puututtava ja edellisessä luvussa käsitellyn arvoilmaston muuttumisen heijastuttava käytäntöön. Mikäli näin tapahtuisi, ilmastonmuutos voisikin olla positiivinen mahdollisuus.

Harvoin tosiaan puhutaan siitä, että tuomiopäivänkin jälkeen on elämää. Toisessa muodossa, mutta elämää kuitenkin. Koska nykyinen nopearytmisen elämäntapa alkaa saavuttaa huippuaan, on alettu kyseenalaistettu se, pitäisikö nykyisenlaisen yhteiskunnanmallin edes säilyä. Ilmastokeskustelussa on avattu toinen positiivinen keskustelu, jossa pohditaan ilmastonmuutosta uutena mahdollisuutena, jota kohtaan voisimme pyrkiä. Tähän positiiviseen keskusteluun liittyy vahvasti muotoilu alana. Muotoilijoilla on mahdollisuus vaikuttaa tulevaisuuden tuotteiden ja palveluiden parantumiseen luonto- ja ihmisystäväl-

lisemmiksi. Colin Beavanin mukaan (2008) pystyisimme käyttämään oppimaamme paljon muuhunkin kuin ”selvittääksemme, miten saisimme länsimaiset teinit ostamaan enemmän kännyköitä”. Siirtämällä designin voimavarat kännyköistä toisaalle olisi mahdollisuus ratkaista maailmanlaajuisia ongelmia tai ainakin keksiä niihin apua. Suojelemalla maapalloa pystyisimme auttamaan myös maapallon asukkaita. Mitä arvojen ja ajattelutavan muuttaminen sitten toisi meille?

”Ilmaston lämpenemistä voi kuitenkin pitää Common Cause -kansalaisjärjestön perustajan John Gardnerin sanoin myös ”upeana mahdollisuutena, joka on naamioitunut ratkaisemattomaksi ongelmaksi”. Ilmasto-ongelman ratkaiseminen synnyttäisi uusia teollisuudenaloja ja työpaikkoja.” Flavinin ja Englmanin (2009) mukaan esimerkiksi Michigan, joka on vanha raskaan teollisuuden kaupunki on houkutellut alueelleen uusiutuvaa energiataloutta saadakseen näin paikattua raskaan teollisuuden jälkeensä jättämää työttömyyttä. Talouden toimintaperiaatteita on muutettava, jotta ilmasto saadaan tasapainoon. Ei ole mitään syytä, miksei muotoilukin voisi hyötyä samanlaisesta työpaikkojen kasvusta. Ehkä tulevaisuuden huipputoimistot keskittyvät tuotteen elinkaarianalyysiin, palvelumuotoiluun ja ekologiseen tuote- ja materiaalikehittelyyn.

Sirkka Heinosen (2010) mukaan voimme suhtautua tulevaisuuteen joko haluttavaa kohti suunnaten tai yrittäen estää epämiellyttävää. Ilmastonmuutoksen suhteen ongelmana on ollut puhuminen sen esittämisestä, katastrofeista ja talouden superlamasta. Negatiivisten asioiden edessä ihmiset suhtautuvat helposti defensiivisesti, mutta jos asioihin ottaa sen asenteen, että suunnataankin kohti mukavampaa, inhimillisempää ja tasa-arvoisempaa tulevaisuutta, on helpompi reagoita. Tällainen olisi saavutettavissa ilman, että elämänlaatu huononisi. Tarvitsemme parempia innovaatioita, vaihtoehtoja olemassa oleville talouden malleille ja tuotteille. Tähän minulla muotoilijana, on mahdollisuus ja ammatillinen eettinen vastuu vaikuttaa ja tehdä siten oma osani tulevaisuuden puolesta. Suuntaan kohti miellyttävä tulevaisuutta positiivisia design-esineitä luoden.

3 Lamaa ja pulaa

3.1 Elämää nuukuudessa

Lama ja pula ovat jotain mihin joudutaan. Aika on harmaata ja ankeaa; rahaa ei ole, ei voi kuluttaa eikä voi elää sitä elämää mihin on tottunut. Pulasta voi seurata myös hyvää. Kulutuksen vähentäminen saattaa tuoda lisää aikaa perheen ja ystävien kanssa. Pariisin matkan voi vaihtaa hiihtovaellukseen Lapissa. Kuntokin kasvaa samalla. Nykyihmisiä kannustetaan vaihtamaan lamamaiseen kulutustilaan maapallon kestokyvyn nimissä. On paljon mitä voisimme oppia menneiltä sukupolvilta siitä, miten eletään ekologisesti ja nuukasti, mutta hyvin toimeentullen ja elämästä nauttien.

Lama ja pula tuovat tullessaan nuukailun, pulan rahasta tai tuotteista. Se tuo kuitenkin myös lisää luovuutta, sillä on keksittävä mitä aiemmin itsensä selvytyksinä pitämiä asioita voisi nyt korvata jollain muulla. Varsinkin maailmansotien aikaan ihmiset kehittivät kierrättämisen ja korjaamisen virtuoosimaisuuteen. Tavaroiden tuotanto ei varsinaisesti loppunut, mutta kaikki mahdollinen materiaali tuotettiin armeijalle. Mitä enemmän ihmiset kodeissa säästivät, sitä enemmän tavaraa riitti rintamalle vietäväksi. Useat ihmiset säästivät vapaaehtoisesti ja osallistuivat niin Suomessa kuin Englannissa erilaisiin käsityöpiireihin, joissa tehtiin vaatteita sotilaille. Briteissä säädettiin jopa lakeja siitä, miten useasti muoti sai muuttua, jotta leninkikankaissa säästävät ihmiset voisivat tuntea itsensä pidempään muodikkaiksi. Tässä mielessä säästäminen tuona aikana ei eroa niin hirveästi tämän päivän taistelusta ilmastonmuutosta vastaan. Voisimme ottaa mallia vähemmän muodikkuudesta välittäneestä kuningas Yrjö VI, joka käytti sotaa edeltäneitä pukujaan koko sodan ajan kannustaakseen muita samaan.

Pukeutuminen oli aatteellista myös niiden vaatteiden osalta joita käytettiin. Briteissä tämä johti muotivärien muuttumiseen lipun väreihin sointuviksi ja ajan muotineuleeksi tuli Victory-jumper, joka oli koristeltu voittoa tarkoittavin V-kirjaimin. Samalla muoti muuttui käytännönläheisemmäksi niin Euroopassa kuin Yhdysvalloissa, sillä kangasta ei ollut tuhlattavaksi. Hameesta jäivät turhat laskokset pois. Suomessa materiaalipula ulottui lähes kaikille elämän osa-alueille. Täytyi säästää niin tuontikankaista, sokerista kuin metalleistakin. Tästä johtuivat myös muutamat uudet tuotteet kuten sakka-rinirasiat ja paperiset jauhopussit. Sakkariinirasioista kehittyi suosittuja lahjoja. Lähestulkoon jokainen tarvitsi yhden, sillä säännöstelyn takia sokeri oli kortilla. Rasioita kannettiin mukana ravintoloita

myöten, sillä nekään eivät voineet suurimman pulan aikana tarjota sokeria korvikekahvin kanssa. Kaikki materiaali, mikä suinkin saatiin hankittiin Suomesta. Metsävarantoja riitti ja paperista alettiin valmistaa kaikkea mahdollista. Paperin muihin materiaaleihin verraten suuren saatavuuden takia kirjateollisuus oli ainut teollisuudenala, joka sodan aikana kasvoi. Mihinkään muuhun ei oikeastaan ollut materiaalipulan takia mahdollisuuksia kuluttaa, joten ostoshimot kohdistuivat kirjoihin. Puun ja paperin käyttö ulottui jopa kenkäteollisuuteen asti, missä vaneripohjat tulivat niin kesä kuin talvikenkiinkin. Vanhoista monoista tuli sodan aikana jokapaikankenkinä lähestulkoon muotijalkineet.

Kaikenlainen käsillätekeminen yleistyi huomasti niin Suomessa kuin Englannissa. Erilaisia kurseja järjestettiin ja niihin osallistuttiin innolla. Joululahjat olivat Suomessa rintamalta joulutuomisina tuotuja puuesineitä ja -leluja ja kotona tehtyjä kudonnaisia. (Meri ja Unto Utrio, 1994.)

Sodan vaikutus tuntui myös taideteollisuudessa ja tuotteiden valmistuksessa, sillä monet tehtaat joutuivat sodan ajaksi sulkemaan toimintansa. Ainut taideteollinen yritys, jonka toiminta sodan aikana kasvoi oli Arabia. Tällä oli tuolloin ulkomaankysyntää ja Suomi sai tarvitsemaansa ulkomaanvaluuttaa. Tekstiiliteollisuus oli materiaalipulan kynsissä, sillä ulkomaisia kankaita ja lankoja ei saatu. Kaikkea tapeteista alusvaatteisiin alettiin suunnitella paperista kysynnän täyttämiseksi. (Pekka Korvema, 2009.) Vanhoja tekstiilejä kierrätettiin innolla, sillä kun villaa oli tuonut kierrätettäväksi sai uutta villaa korttiin merkittyä enemmän.

Ihmisellä näyttäisi olevan tarve olla kaunis ja pitää hauskaa, vaikka maailma ympärillä ei siihen varsinaisesti kannustaisi. Suomessa ihmiset koristelivat kulahtaneita vaatteitaan rusetein ja pitsein, kun mistään ei saanut materiaalia uusiin. Sodan aikana perustettiin uusi suomalainen muotilehti "Muoti- ja kauneus" josta suomalaiset naiset saivat kaivattua kepeää vaihtelua. Heti sodan loputtua siirryttiin ympäri läntistä maailmaan New Lookin yltiönaisellisiin linjoihin, joihin kangastakin kului huomattavasti sodan aikaisia malleja enemmän. (Kopisto, 1997). Sisustuksessa suosioon nousivat naisellisen pehmustetut ja kotoiset huonekalut. Sunnuntaipäivällistä syötiin rokoo-tyylisiltä astioilta, mieluummin kuin uudentyypisiltä modernistisilta, joita alkoi olla tarjolla. Heti, kun vain pystyttiin,

haluttiin romantiikkaa ja iloisuutta elämään.

Engannissa sodan aikana elokuvateatterit olivat auki toisinaan pommitustenkin aikana. Ihmiset halusivat vastapainoa ja pakokeinon todellisuudesta. Vaikka ajasta kertovia dokumenttielokuviakin näytettiin, tuon ajan suosikkeja olivat niin Tuulen viemää kuin Sateen kaaren tuolla puolen. Jälkimmäinen otti ihmiset mukaansa mukavaan, värikkääseen ja useimmiten iloiseen sadun maailmaan, jossa lopulta kaikki on hyvin. Elokuvan katsoja saattoi hetkeksi unohtaa ympäröivän maailman. Toisinaan ihmiset eivät jättäneet elokuvaa kesken vaikka kaupunkia pommitettiin. On mielenkiintoista kuvitella sitä kontrastia, kun elokuvateatterin ulkopuolella pommitetaan viereistä harmaata korttelia ja sisällä kuuluu ”Somewhere over the rainbow skyes are blue,...”. (Cawthorne, 1996.)

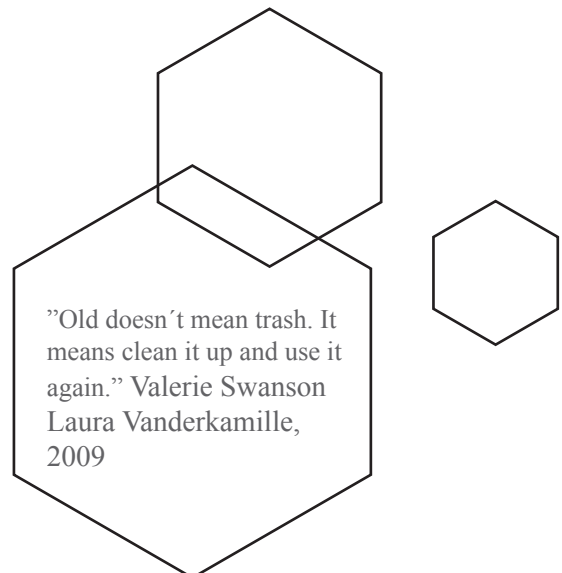
3.2 Langanpätkien keräämisestä

Kierrättäminen on ollut pula- ja lama-aikojen pakko. Sitä ovat tehneet köyhät ja rikkaat aina muutoinkin, sillä niin eli mukavammin ja sai pennin venytettyä pidemmälle. Säästäväinen vaimo oli ihanne kodissa, tuhlaavaista katsottiin pahalla. Taloudellisen vaurauden ja teollisten halpatuotteiden tuotannon kasvaessa kierrättäminen on jäänyt tarpeettomaksi. Nyt siitä on taas tulossa uusi pakko ilmastonmuutoksen vuoksi. Olemme kaukana siitä taidosta, millä aikaisemmat sukupolvet ovat kierrättäneet vanhaa hyödyllisiksi arkitarpeiksi.

Yhdysvallat koki kierrätyksensä huippukauden Suuren laman aikaan 1920-luvun lopulla. Laura Vanderkam kirjoittaa (2009) siitä miten esimerkiksi ihmiset olivat pakon edessä kasvissyöjiä ja käyttivät vanhoja tölkkejä uusien kotona tehtyjen tuotteiden säilömiseen. Hänen mukaansa viljaa alettiin myydä kirkkaanvärisissä säikeissä, jotta äidit voisivat ommella niistä lapsilleen vaatteita. Englannissa kerättiin Lontoon kaduilta jopa langanpätkiä talteen, joita yhdistämällä saattoi kehrätä uutta lankaa. Kokonaisen talon saattoi rakentaa vanhasta materiaalista, jos uuteen ei ollut varaa.

Kollaasi aiheesta Pula-ajan henki.

3.3 Nykylamasta ja ekologisuudesta

Kerrankin on hyvä syy käyttää vaatteet loppuun kun reiät vaatteissa on muotia. Sitä se lama teettää –se löytää reittinsä myös pukeutumistyyleihin.

Kati Hienonen, 2009

Lama on sekä mahdollisuus että ansa ekologisuuden ja eettisyyden kasvuille. Se voi johtaa kulutuksen vähenemiseen tai sitten ihmiset voivat reagoita lamaan defensiivisesti kuluttamalla tuotteita itseasiassa entistä enemmän, mutta huonommalla laadulla. Epämiellyttävää asiaa ei haluta myöntää itselle. (Kasser, 2009.) Lama antaa myös mahdollisuuden kulutuksen uudelleen arviointiin ja toisenlaisen elämän etsimiselle. Teollisuuden supistuminen vähentää päästöjä luonnostaan, kuten kävi vuonna 2008, kun Suomi pääsi Kioton sopimuksen päästötavoitteeseen (Paula Lehtomäki, 2009).

1990-luvun lama toi mukanaan tuulipukukansan ja grungen. Pukeutuminen homogenisoitui suomalaisten keskuudessa. Kaikilla oli oikeus näyttää nuhruisilta ja kuluttaa (tai repiä) housunsa rikki. Olisiko tuolloinkin ollut kyse siitä, että yleisen tulo-tason vähetessä köyhyydestä tulee itseasiassa muotia? Vai onko muotia pelkästään kalliiden designattujen “köyhyysvaatteiden” ostaminen. Nyt olemme samantyyppisen muotiaallon harjalla. Uudestaan on huipputrendikästä kulkea nuhraantuneessa flanel-lipaidassa, kuluneessa farkkutakissa ja -housuissa ja -laukussa, sekä laittaa ukin vanhat Reinot jalkaan. Mikäli kaiken tämän kaman hankkii kirpputorilta, joka näyttää aivan samalta kuin muotiliikkeestä ostettu, luontoa säästyy ainakin yhden muotiaallon verran. (Kati Hienonen, www.Sdumt.fi)

Taloudellinen taantuma on vaikuttanut myös houming-trendin kasvuun. (Hienonen siteeraa Merja

Siltasta, 2009) Houming tarkoittaa ihmisen panostamista kotiin, ruoanlaittoon ja sen terveellisyyteen ja nautintoon. Trendin yhdistyminen laman “kotiut-tamiin” ihmisiin vaikuttaa erityisen loogiselta.

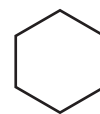
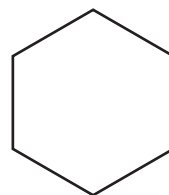
Trendikkääksi on tullut tuunata, korjata ja kehitellä uutta vanhoista vaatteista ja tavaroista. Tuunausta mainostetaan jo kaupoissa myytävien tuotteiden yhteydessä, vaikka se viittaa kotikutoiseen ja paranteluun ennemmin kuin varsinaiseen uudelleen-käyttöön. Käsityölehdet pursuvat tuunausohjeita ja tv-ohjelmat näyttävät, kuinka autonkin voi tuunata uuteen uskoon tarvitsematta ostaa uutta. Mielenkiintoista trendissä on kirpputorikulttuurin ja käsin-tekemisen uusi arvostus. Itse tehdyt vaatteet alkavat olla yhtä tyylikkääksi kuin ostetuista. Tuunausbuumin myötä käsityön jälki saa näkyä vaatteissa. Joka tapauksessa rahaa ja luontoa säästyy ja työtön saa puu-hasteltavaa. Käsityölehdet pursuavat ohjeita pienestä näpertelystä suuriin taitoa vaativiin projekteihin.

Elintason vähenemisestä on tehty markkinoinnin avulla erittäin negatiivinen asia, vaikkei sen sitä tarvitsisi ollakaan. Raha ei tuo onnea, tiedetään vanhastaan. Teemu Mäen mukaan (2009) eurooppalainen onnellisuus ei ole kasvanut sitten 1970-luvun. On mielenkiintoista, että elintasomme on kuitenkin 70-luvun tasoon verrattuna moninkertainen. Ihminen mieltää oman varallisuutensa tai hyväosaisuutensa suhteessa muihin. Gambialainen ja Yhdysvaltalainen hyväosaisuus on luonnollisesti aivan erilaista. Jos määrittelimme uudestaan sen, mikä on itseasiassa tärkeää lamasta voisi tulla melkein tavoittelemisen arvoinen asia. Kuvitellessa sitä viittä tai viittätoista tuntia, joka joululahjaostoksiin menee ja miten paljon hausempi se olisi viettää vaikka rakentaen lumilinnaa tai leipomalla itsetehtyjä pipareita kaupasta ostettujen keksien sijaan, vaaka alkaa kallistua jälkimmäiseen.

Ihmisellä on taipumus elää mukavasti ja pukeutua tyylikkäästi, kuten luvussa 2.1 kävi ilmi. Emme halua muutta elämäntyyliä epämukavammaksi, jos ei ole pakko. Koska meidän ilmastonmuutoksen seurauksena on vähennettävä kulutusta, olisi järkevempi tapa vähentää kulutusta tuotteita tehdessä kuin vaatia sitä kuluttajilta. Mikäli kuluttaja käyttää rahansa joka tapauksessa johonkin, olisi järkevempää tarjota hänelle eettinen, positiivinen tuote sen sijaan, että vaaditaan negatiivisten seikkojen perusteella kulutuksen vähentämistä.

Lama on hyvä hetki
tunnistaa shoppailu
sairaudeksi ja peräti pa-
rantua siitä, etsiä elämis-
en mielekkyyttä muualta.

Teemu Mäki, 2009

4 Eettisyys muotoilussa

4.1 Määrittelyä

Ekologisuuden mittareita on monia. Tuote voi olla ekologinen ja varsinkin eettinen vaikka ei ensivaikutelmalta tuntuisikaan siltä. Käyn ensin läpi muutaman määrittelyn siitä, mitkä asiat tekevät tuotteesta ekologisen Wuppertal-instituutin, Rebecca Proctorin ja Victor Papanekin avustuksella. Seuraavalla aukeamella käsittelemme syvemmin ekologisen tuotteen muotoilua.

Eettisyys vaikuttaa muotoilussa:

1. Tuotteiden laadun, kestävyuden ja käsityön laadun suurempaan huomioimiseen.
2. Tuotteiden tyylikkään ikäänymisenn arvostamiseen.
3. Kyseenalaistaa uuden tuotteen markkinoille tulemisen.
4. Luo uusia tuoteryhmiä.
5. Luo ymmärrystä siitä, että kaikella muotoilulla on sosiaalisia, ekologisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia.
6. Luo suuremman ymmärryksen ja huolehtimisen kehityksessä luontoa kohtaan, tämä johtaa kestävään ja parantavaan voimaan globaalissa ympäristössä.

Victor Papanek, 1995

Design, when nourished by a deep spiritual concern for planet, environment, and people, results in a moral and ethical viewpoint. Starting from this point of departure will provide the new forms and expression – the new aesthetic – we are all desperately trying to find.

Victor Papanek, 1995, s. 234

Totta puhuakseni, etiikka on filosofinen pohja tehdä päätöksiä moraalista ja arvoista. Moraaliset päätökset tehdään tunnistamalla että dilemma on olemassa ja punnitien tietoisesti vaihtoehtoja. Arvot antavat suuntaa kun päätöksiä eri vaihtoehtoista täytyy tehdä.

Victor Papanek, 1995 s.70,

Victor Papanek on puhunut eettisen muotoilun puolesta jo 1970-luvulta lähtien, joten on oletettavaa, että hän tietää asiasta jotain. Papanek lähtee kirjassaan Green Imperative siitä, että eettisyyden on oltava henkistä pyrkimistä kohti parempaa elämänlaatua kaikille ihmisryhmille, planeettaa elollisena säilyttäen. Hänen mielestään kaiken muotoilukoulutuksen tulisi lähteä eettiseltä pohjalta, jolloin tuotteista tulisi lähtökohtaisestikin parempia. Eettisyys ihmisiä kohtaan ja näiden toiveiden huomioon ottaminen suunnittelussa johtaisi luonnon hyvinvoinnin lisäksi käytettävämpiin tuotteisiin ja erikoisryhmien huomioon ottamiseen näitä suunnitellessa. Ihmisillä on taipumus ostaa hyviä tuotteita varsinkin, jos ne ovat tarpeeksi edullisia. Eettisyyslähtöinen suunnittelu voisi johtaa siten kaupalliseen menestykseen. Uusien tuoteryhmien kautta eettisyyslähtöinen muotoilu tuottaa innovaatioita ja ottaa ympäristön entistä paremmin huomioon kokonaisuutena. Kun jokaiseen tuotteeseen panostetaan enemmän, arjesta tulee toimivampaa, ja itseasiassa sellaista mihin design on aina pyrkinyt sodanjälkeisen modernismin ajoilta saakka.

Ekodesignin osa-alueita

biohajoava
reilukauppa
paikallisesti tuotettu
matalaenergia
pieni jätemäärä
ei vaarallisia kemikaaleja
kierrätettävä
kierrätetty
säästävä materiaalin käyttö

Rebecca Proctor, 2009

Rebecca Proctor lähtee luokittelemaan tuotteen eettisyyttä eri "alalajeihin". Tuotteen eettisyyttä ei voi yksiselitteisesti mitata, joten sen positiiviset ympäristövaikutukset suhteessa edeltäviin tuotteisiin voivat olla huomattavan suuret esimerkiksi, jos sen tuottamiseen käytetään säästeliäästi materiaalia ja energiaa. Proctor ei varsinaisesti luokittele näitä "alaluokkia" paremmuusjärjestykseen. Voisi kuitenkin ajatella, että mitä useampaan luokkaan tuote sopii, sen eettisempi se on. Luokittelu antaa hyvän kuvan siitä, mikä nykypäivänä mielletään eettiseksi tuotteeksi. Esimerkiksi tuotetta voi mainostaa eettisenä, vaikka se olisi tuotettu pelkästään tuulivoimalla eikä muita ekologisia parannuksia olisi tehty. Koska tuotetta vertaillaan aina omassa ryhmässään, on tällainen mainonta iskenyt ainakin minuun Laitilan Virvoitusjuomatehtaan tuotteiden kohdalla, jotka nimenomaan valmistetaan tuulivoimalla. Laitila on toki paikallisesti tuotettua, mutta jos katsotaan asiaa Lahdesta käsin on Lapin Kullan tehdas noin 200 km lähempänä. Silti ostan Laitilaa, tietämättä sitä, onko Laitila kuljetuksen jälkeen edes ekologisempi. Onneksi asun nykyisin Tampereella. Välimatka on sama ja voin jatkaa tyytyväisenä Laitilan juomien nauttimista. Eettisyyden määrittäminen ei ole kenellekään helppoa, mutta erilaiset aspektit auttavat sen arvioinnissa.

Mips-lukuja korumateriaaleille luonnonvarojen kulutus g/g materiaalia

	abioot.	vesi	ilma	käyttövuodet
kupari	0,00	0,04	0,00	50
platina	32,00	19,30	1,38	50
tina	0,85	1,10	0,01	50
ruostumaton teräs	0,01	0,10	0,00	5
puu	0,00	0,03	0,00	5
hopea	0,73	---	---	50

Suomen Luonnonsuojeluliitto, 2010

Wuppertal -instituutti on saksalainen kestävän kehityksen tieteidenväliseen tutkimukseen perustettu yksityinen taho. Suomessa instituutti toimii yhteistyössä korkeakoulujen ja Suomen Luonnonsuojeluliiton kanssa. Instituutin kehittämien MIPS (material input per service) lukujen perusteella voidaan laskea vertailulukuja erilaisille tuotteille ja palveluille kuten yllä näkyvässä kaaviossa. Laskennassa palvelun kuluttamat luonnonvarat jaetaan sen kestolla. Esimerkiksi puu tulee paremmaksi luonnon kannalta kuin tina, vaikka tinalla onkin kymmenen kertaa pidempi käyttöikä. Lakentatapa ei kuitenkaan arvioi tulevaisuutta, jonka takia on kehitetty erilaisia MIPS-lukuja hyödyntäviä laskuohjelmia tietokoneelle, jotka mittaavat tuotteen koko elinkaarta. MIPS-luvuista saadaan helposti ymmärrettävää ja markkinoitavaa tietoa materiaalien ympäristöystävällisyydestä. Uusiotuotteille laskettava MIPS-luku voidaan ajatella nollassa, mikäli tuote olisi ilman uutta käyttöä joutunut kaatopaikalle.

Kuten jo aikaisemmin todettiin on realistisesti uskottavaa, että ihminen jatkaa kuluttamista ja haluaa asua ja pukeutua tulevaisuudessakin kauniisiin ja hyvin muotoiltuihin tuotteisiin. Todennäköisin ratkaisu ongelmaan on, että tuotteista kehitetään sellaisia, että maapallon kantokyky ei vaarannu vaikka ihmiset jatkaisivatkin kuluttamista. Aina on tietenkin toivoa, että ostamalla kalliin ja hyvännäköisen tuotteen ihminen säästää pidempään ja ostaa monen tuotteen sijasta vain yhden. Kallis ja korkealaatuinen designesine vähentää näin kulutusta. (Liisa Jokinen, 2009, s. 84.)

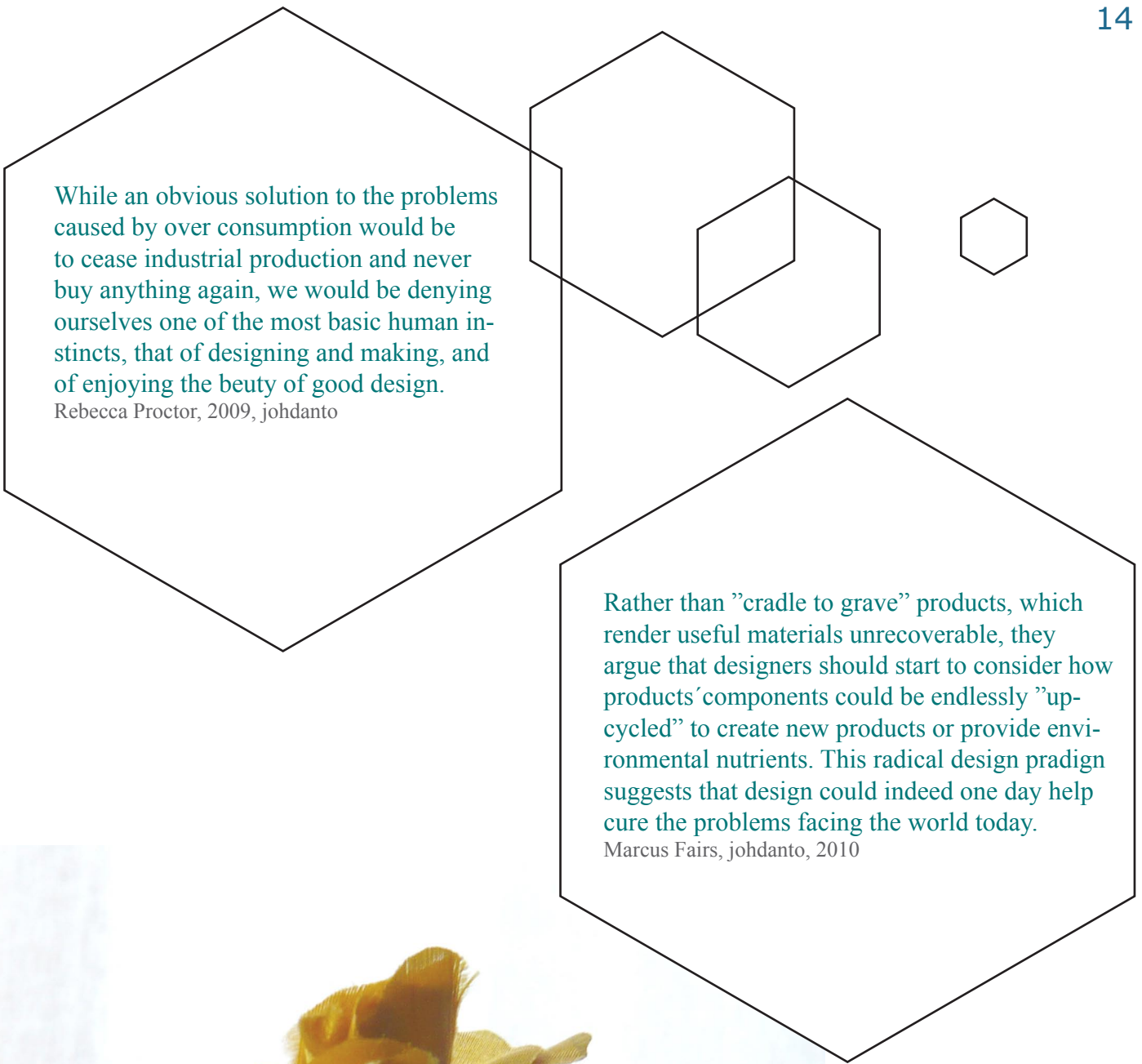
Jos jokainen tuote kuluttaisi luontoa vain viidesosan nykyisestä, luonnonvarojen kulutus alkaisi jo selvästi vähentyä. (www.wupperinst.org/en/home). Materiaalista kulutusta ei siis yhdenkään tutkimuksen mukaan tarvitse lopettaa, sitä pitää vain vähentää vähintään kolmella neljäsosalla maailmanlaajuisesti, jotta maapallon elinkelpoisuus voi säilyä. Antero Ollolan (2009) sanoin 80-95% tuotteen elinkaaresta määräytyy jo tuotekehitysvaiheessa, joten muotoilijan on todellakin otettava suuri vastuu kaikesta tuotteen elinkaareen liittyvästä. Tärkeää on, että pystyy tunnistamaan oman alansa eettiset ja ekologiset ongelmat ja puuttumaan siihen, millä on eniten konkreettista vaikutusta. Kun puututaan näihin, tuotteen eettisyys ei jää vain stailaamisen asteelle. Toki paras olisi, mikäli koko tuotantoketjuun pystyttäisiin puuttumaan ja tuotteen elinkaari suunnittelemaan alusta lähtien eettiseksi ihan alkua ja mahdollista jatkokäyttöä myöten.

Leena Haapala ja Jaana Aavameri (2008) määrittelevät eettisyyden yrityksissä kolmeen portaaseen. Heidän mielestään eettisyyteen ja vastuulliseen yritysmalliin siirrytään vähitellen vaiheittain. Yritys ei voi kertaheitolla eettistää toimintaansa, mutta pienestäkin askaleesta voi olla sille imagon kautta taloudellista hyötyä. Ensimmäisenä portaana toimivat yrityksen tekemät hankkeet esimerkiksi luonnonsuojelujärjestön kanssa, toisena yrityksen toimintatapojen muutos ja kolmantena, viimeisenä portaana eettisestä tarkoituksesta lähtevä yritystoiminta. Kolmannen portaan yrityksestä Haapala ja Aavameri nostavat esille ruotsalaisen God El:n. Sähköä tuottava yritys lahjoittaa kaikki yritysvoittonsa pois, oli 2009 yksi Ruotsin vihreimmistä yrityksistä, omaa sähköyhtiöiden parhaan asiakaspalvelun ja tuottaa kaiken lisäksi sähköä äärettömän edullisesti. (Godel, 2009) Heillä on, ilmeisesti syystä, säh-

könostajien lojaalein asiakaskunta. Mielenkiintoista yrityksessä on, että se on kääntänyt perinteisen yritystoiminnan mallin pääläelleen. Sen sijaan, että se tuottaisi mahdollisimman paljon voittoa, se antaakin kaiken pois. Mitä enemmän yritys kasvaa, sitä enemmän voittoja voidaan lahjoittaa. Lahjoituskohteita heillä on esimerkiksi SOS Barnbyar ja Natyrskydds-föreningen, joka vastaa Suomen Luonnonsuojelu liittoa. Miksei muotoilutuotteista voisi ajatella näin, että ne tuottaisivat pelkästään hyvää ja tuotosta voisi antaa pois. Minkälainen tuote siitä syntyisi?

Avustusjärjestöjen myyvät tuotteen yleensä saastuttavat, vaikkakin antavat tuottonsa järjestölle. Ehkäpä ihanteellisin tuote olisi sellainen, että sen tuottaja olisi muuten työllistymätön, tuotannossa käytettäisiin eettisiä ja kierrätysmateriaaleja. Kaikki tuotto, joka tuotteesta saataisiin, annettaisiin humanitäärisiin ja ympäristöllisiin avustuskohteisiin. Olisi mahdollista tuottaa vaikutuksiltaan positiivisia tuotteita sen sijaan, että minimoidaan harmin tuottaminen. Se on kuitenkin äärimmäisen haasteellista. Tuotteen, kun tulisi vielä olla ideaaltaan ja ulkonäöltään niin myyvä, että työntekijöille oikeasti pytyisi lama-aikoinakin maksamaan palkan. Minulle tulevana yksityisyrittäjänä tällainen projekti olisi erityisen haasteellinen aluksi. Minun täytyy saada pääomaa siihen, että voin taata työntekijöiden palkat ensimmäisen kuukauden jälkeenkin.

Toistaiseksi on edes hyvä, että yritys eettistää mainontansa ja kertoo reilusti toiminnastaan. Tällöin asiakas voi itse päättää todenmukaisemmin mitä kuluttaa. Vihreät tuotteet ovat vielä lapsenkengissä ja ideoita testataan. Jotkut ideat onnistuvat ja toiset eivät. Ei voi olettaa että kaikki tuotteet tulisivat kerralla eettisiksi. Teknologiaa on testattava ja myös virheratkaisuja tehtävä, jotta päädytään lopulta parhaaseen suuntaan. Vihreitä tuotteita tehdään koko ajan, myös korukentässä ja aina välillä saamme ihasteltavaksemme jonkun helmen, joka jää elämään ja muuttuu ehkä lopulta klassikoksi.

While an obvious solution to the problems caused by over consumption would be to cease industrial production and never buy anything again, we would be denying ourselves one of the most basic human instincts, that of designing and making, and of enjoying the beauty of good design.

Rebecca Proctor, 2009, johdanto

Rather than "cradle to grave" products, which render useful materials unrecoverable, they argue that designers should start to consider how products' components could be endlessly "up-cycled" to create new products or provide environmental nutrients. This radical design paradigm suggests that design could indeed one day help cure the problems facing the world today.

Marcus Fairs, johdanto, 2010

4.2 Korun eettisyyttä löytämässä

Vihreä koru on paradoksi. Näin aloittaa Gabriel Graig artikkelinsa *Metalsmiths* -lehdessä (2009). Eettinen koru on ainakin aikaisemmin ollut paradoksi ja on vieläkin, mikäli katsotaan pelkästään uusiometallisia koruja kultasepäälalla. Korualan on liittynyt aina materiaalien kierrättäminen, materiaalien suuri arvostus ja piensarjallinen taidekäsitötuotanto, jotka tuovat vihertävyyttä tuotantoon. Kuten Graigin toteaa korujen jälkemarkkinat ovat aina olleet nykyisestä katsontakannasta vihreitä, materiaalin alkuperä on ollut ja on se todellinen ongelma.

Luulen, että juuri vahvan kierrätysperinteen takia nykyisin ekologista ja eettistä korua tekevät ammattilaiset ovat niin yleisesti päätyneet käyttämään uudelleenkäytettyjä ja kierrätettyjä materiaaleja. Uudelleenkäyttö on korumittakavassa helppoa, sillä materiaalia ei yhteen koruun kulu paljoa. Kierrätysmateriaaleja käyttämällä vältytään pientuotannossa myös sertifiointien ja laajempien selvitysten tekemiseltä, mitkä tulevat uuden materiaalin kohdalla usein välttämättömiksi, kun selvitetään asiakkaalle miten ekologinen ja eettinen tuote itseasiassa on.

From the start, the idea of green jewelry has been a paradox.

Gabriel Graig, 2009

2. No Bad Design

Monet suunnittelijat ja taiteilijat pitävät poisheitettyä tai muten viallisia tavaroita palkitsevana vaihtoehtona kalliiden tai odotuksenmukaisten materiaalien ostamiselle. Heidän mukaansa tarvitsee usein enemmän luovuutta löytääkseen ratkaisuja jo olemassa olevista materiaaleista.

Anthony Discenza, 2008, s.5

Haasteena korutuotannossa on allergiaseikkojen huomioonottaminen. Tämä asettaa vaatimuksia niin metallien seoksille kuin käsittelyaineille. Vaikka muuten päätyisi kierrätysmateriaaleihin voi lukkomekanismeihin ja ihoa vasten oleviin osiin olla vaikeaa, ei kuitenkaan mahdollonta löytää vanhaa materiaalia, joka kestäisi kulutusta.

Jalometallit kestävät pitkään, mikä antaa niille hinnan suhteen ekologista ikäekstraa. Mitä kalliimpi on tuote, sen kauempaan sen halutaan käytössä kestävän. Uuden ekologisemman “megatrendin” alkaessa lyödä nyt itseään todenteolla läpi, arvostukset alkavat muuttumaan. “Vihreistä” esineistä kuten koruistakin aletaan olla valmiita maksamaan sama ekstra kuin perinteisistä jalometallikoruista omantunnonlisänä. Roskamateriaaliakin aletaan hyvin työstettynä pitämään, jos nyt ei ihan niin melkein jalometallien veroisena.

Uudelleenkäytetyn materiaalin positiivisena puolena kaupallisesti on myös sen itsessään sisältämä uniikkisuus. Mikäli käytetään sellaista uusiomateriaalia, jota on rajallinen määrä, ja jos se työstetään käsityövoittoisesti, jokaisesta kappaleesta tulee uniikki. Koska ainutlaatuisuus on yksi varma tapa saada ihmiset innostumaan ja tekemään ostopäätös, voidaan uniikkikoruihin laittaa lisää hintaa. Ekologisen lisän kanssa tämä nostaa kierrätyskoruista maksettavan hinnan järkevälle tasolle. Uskon, että korujen tekijöistä uniikkien korujen parissa työskentelminen on mielenkiintoisempaa ja antoisampaa kuin sarjan tekeminen.

Koruala on mielenkiintoisessa vaiheessa juuri nyt. Samaan aikaan on saatavilla äärimmäisen liioitellun pröystäileviä jalokivikoruja ja äärimmäisen eettisiä, yksinkertaisen kauniita tai humoristisia uusiokäyttökoruja. Koruala on mielestäni murrosvaiheessa, joka vaatelellisyydessä tapahtui muutamia vuosia sitten. Enää pelkästään puiset “hippikorut” eivät määrittele kaupallisen korun eettistä laitaa, vaan markkinoille on tullut paljon designattua ja tyylikästä ostettavaa.

NECKLACE 2010 18 x 12 x 6 cm - recycled paper, steelwire

3. Janna Syvänoja

4.2.1. Haastattelu

Tein lyhyen haastattelun suomalaisten kierrätys-/uusiokorua tekeville korutaiteilijoille tarkoituksena selvittää miten ekologiset ja eettiset arvot näkyvät heidän työssään, minkä vuoksi he käyttävät kierrätettyä materiaalia, ja onko ekologisten korujen kysynnässä tapahtunut muutoksia heidän työskentelynsä aikana. Haastattelun toteutin sähköpostin välityksellä keväällä 2010. Haastatteluun vastasivat Laura Saarivuori-Eskola, Janna Syvänoja, Minna Soininen, Salla Salonen, Helena Lehtinen ja Eija Savolainen. Haastattelun runko ja vastaukset ovat liitteenä 1.

Yleinen johtopäätös haastattelun perusteella on se, että eettiset arvot ovat tärkeitä kierrätysmateriaaleja käytettäessä, mutta ainakin yhtä isona syynä pidetään vanhan materiaalin henkilökohtaista arvostusta, sen viestivyyttä ja viehättävyyttä. Haastatteluun vastanneet halusivat materiaalin kertovan tarinaa, jollaista uudella materiaalilla ei luonnollisesti vielä ole itsestään. Eettinen tekeminen vaikuttaisi johtavan siihen, että työstä nauttii enemmän, tietää tehneensä ainakin työpäivän aikana hyviä tekoja ja voi nukkua yönsä hyvin. Erään haastatellun vastauksissa kierrätetty sanana assosioitui asiakkaan mielestä roskaan, jonka vuoksi haastateltu oli alkanut käyttää termiä uudelleenkäytetty korvaamaan kierrätetyn. Uudelleenkäytetty tuo arvoa korulle tai esineelle. Luulen sen itse tuovan suuremmin mielikuvan alkuperäisestä esineestä eikä niinkään kierrätyskeskuksen roskalavasta. Mielikuvat esineiden historiasta tuovat koruja lähemmäs ostajaa nostamalla pintaan henkilökohtaisia muistoja liittyen esineisiin ja vaikakapa lapsuuteen.

Kierrätetyn materiaalin arvostus on Suomessa haastattelun mukaan lisääntynyt. Erään haastatellun mielestä nykyisin osataan vaatia, että korun mekanismitkin olisivat kierrätettyjä, vaikka yleinen käytäntö kaikilla haastatelluilla oli käyttää jalometalleja tai uutta metallia tässä tarkoituksessa. Asiakas tiedostaa paremmin jalometallien ekologiset ja eettiset ongelmat. Suhtautumisessa kierrätyskoruihin nuoret ovat ilmeisesti avarakatseisempia kuin vanhemmat ihmiset, jotka vielä arvottavat perinteiset korumateriaalit, kuten jalometallit ja -kivet muiden ylitse.

Kierrätys on osin paluuta artesaaninomaisempaan työskentelytapaan, jossa tuote valmistetaan alusta loppuun itse. Uudelleenkäytetyn materiaalin kohdalla näin on usein pakko tehdä. Haastatelluista kaikki työstävät materiaalit itse ja nauttivat vapaasta

työskentelytavasta, joka materiaalista inspiraation saamaan työskentelyyn liittyy. Kaikkea ei voi päättää etukäteen, vaan kulloinenkin materiaali vaikuttaa suunnitteluun ja ohjaa sitä. Monelle tärkeää oli myös tuoda esiin materiaalin olemus, sen kertomus ja itse täydentää tätä. Suunnitteluun materiaalilähtöisyys ja sen viestivyyden kautta työskenteleminen tuo helpotusta ja vapautta. Kaikkia muotoja ja aiheita ei tarvitse keksiä alusta asti itse.

Yllättäen parissa vastauksessa näkyi vaikutusta akuutista pulasta, joka vaivasi tekijöitä opiskelun ja yritystoiminnan aloittamisen aikaan. Kierrätetyt materiaalit ovat halpoja, eivät ilmaisia ja niitä on saatavilla runsaasti. Vaikka retrotyyppisten tuotteiden hinnat ovat kallistuneet, tulee vanha tavara silti edullisemmaksi kuin uusi. Siinä mielessä kierrättäminen on läheisesti myös korualalla sidoksissa lama-aikaan tai ainakin sen henkeen.

4.2.2 Mikä määrittää korun arvon ja haluttavuuden?

Jos korussa ei ole kultaa eikä timantteja se saattaa helpommin saada ihmisen ajattelemaan sitä sano-
maa, jonka korun tekijä on siihen tarkoittanut. Perinteisesti arvostetut materiaalit kiinnittävät huomiota enemmän itse materiaaleihin. Vai olisiko kuitenkin niin, että asia on kiinni esityspaikasta. Muovikoru pomppaa silmiin kultasepäniikkeessä ja timanttikoru taidekorutapahtumassa. Perinteisen näköinen malli tehtynä oudosta materiaalista hyväksytään helpommin kuin täysin vieras tuote.

Kyse on siitä haluavatko tulevaisuuden ihmiset näyttää arvoaan ulospäin pröystäilemällä uusrikkaaseen henkeen vain haetaanko arvo muulla tavoin kuin hintalapulla. Alexander von Schönburg (2007) pohtii sitä, miten esimerkiksi timantein ja minkkiturkein kuorutetusta kalleuksien esittelystä on tullut uusrikkaiden venäläisten pröystäilyä, joka on menettänyt arvostuksen. Ihminen, joka on aina ollut rikas saa hänen mukaansa ainoa luksusta nimenomaan hidadastamalla tahtiaan ja käyttämällä vähemmän aikaa rahan kuluttamiseen. Aidosti tyylikästä voi olla vain vaatimaton elämäntyyli, joka ei näytä henkilön arvoa tai varallisuusluokkaa ulospäin, on henkilö siten aateline tai roskakuski. Tyylikkyys ei määräydy von Schönburgin omien kokemusten mukaan siitä,

5. SaSa Design

Halutaan myös olla hauskoja: pennistä tehty koru maksanee pennin.

Laura Saarivuori-Eskola, 2010

6. LauraSe

miten paljon rahaa lompakossa on. Halpa, mutta kaunis pukukoru voi siis tarjota suurempaa tyylikkyyttä kuin monta tuhatta maksava timanttikäätty.

Jokainen tarvitsee kuitenkin tunnustusta ja haluaa viestittää sosiaalisesta asemastaan. Von Schönburg lainaa Adam Smithiä (Kansojen varallisuus), jonka mukaan välttämättömäksi tavaraksi voi lukea kaiken sellaisen, jolla ihminen tulee toimeen maan tapoja kunnioittaen. Euroopassa määrä on varmasti kymmenkertainen Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan verrattuna. Suomessa voisi katsoa tarvitsevana uudet juhlavaatteet siskon häihin, mutta mikään tapa ei velvoita omistamaan esimerkiksi autoa tai jäätelökonetta. Tarvitseeko ihminen siis Suomessa koruja, on tässä tapauksessa pakollinen kysymys. Tapa vaatii käyttämään vihkisormusta, sillä on kerrottava ulkoasullaan olevansa varattu. Juhlakupkeutumiseen, varsinkin naisilla, korut vieläkin kuuluvat. Koruja käyttämätön antaa itsestään varsin usein alipukeutuneen vaikutelman. Juhlakorujen ei tarvitse enää olla kultaa ja timantteja, mikä pari sataa vuotta sitten oli aatelispiireissä suotavaa. Vuorineuvoksetarkin voi nykyään ripustaa kaulaansa kierrätysmateriaalista valmistetun käädyn tai vanhan perintökorun, kunhan se näyttää hyvältä ja tilaisuuteen sattuvalta.

”Lüksusbrändit ovat muuttumassa mielikuvisamme tyhjiksi kuoriksi. Esimerkiksi Louis Vuittonin, Chanelin, Pradan, Diorin ja Dolce&Gabbanan laukut teetetään osin laittoman työvoiman voimin firenzeläisessä hikipajassa, jossa jotkut työvuoroaan odottavista tehdastyöläisistä nukkuu hallin kattoon rakennetussa nukkumakopeissa. Aikaisemmin meille uskoteltiin, että luksustuotteet valmistuvat virtuoosi- maisten mestareiden käsissä. Ammatillista kunnianhimoaan toteuttavien, arvostettujen ja hyvinpalkattujen käsityöläisten ompelemana.” (Kati Hienonen, 2009.) Perinteisen timanttikorun korun ympärillä on havahduttu eettisiin ongelmiin. Varsinkin kansalaisjärjestöt ovat arvostelleet koruteollisuutta – kaivosteollisuus mukaanlukien – ekologisuuden ja eettisyyden puutteesta. Olisikovatko tulevaisuuden luksusta eettiset ja ekologiset, “hyvää tuottavat” korut, valmistusmateriaalista riippumatta?

4.3 Eettinen mielikuva - miten se luodaan?

Mielikuva eettisestä tai ekologisesta tuotteesta muodostuu mielestäni ihmisille tiedotusvälineiden ja mainonnan perusteella. Mitä useammin näkee ja on nähnyt ekologisuuuden yhdistettynä johonkin, sitä varmemmin sitä alkaa pitää ekologisena. Yleensä helpoiten saatavissa ja levitettävissä oleva tieto on dominoivinta. Biopolttoaineet miellätään ekologisiksi samoin kuin vähäpäästöiset autot, vaikka ekologisinta olisi käyttää vanhaa polkupyöränrämmää liikkumiseen. Biopolttoaineet ovat myös kyseenalaisia eettisessä mielessä, sillä viljelmät valtaavat alaa luonnontilaiselta metsältä ja ruokakasviljelmiltä. (toim. Nevanlinna, Muutamme Ympäristöämme). Kaikki ei siis ole siltä miltä se näyttää, eikä kaikki näytä siltä mitä se on. Koska tarkoitukseni on kehittää tuotteita, jotka näyttävät siltä mitä ovat ja toisin päin, pohdin markkinoinnin ja “vihreän” mielikuvan tuottamista asiakkaalle.

Yleisesti voisi todeta, että eettisintä on näyttää tuote ja siihen käytetty materiaali sellaisena kuin ne luonnostaan ovat. Luonnonvärinen puupinta näyttää ekologiselta samoin harmaa kierrätyspaperi. Decon 2/2010 ekologiaa säilytyskalusteita käsittelevässä jutussa väreinä olivat pääosin suomalaisen puun beiget, valkoinen ja hitunen mustaa. Lähellä kasvatettu puu on ekologinen materiaali monessa tapauksessa ja lähellä suomalaisten sydäntä jo Alvar Aallon vaikutuksesta. Pakkauksia, joiden pitää viestiä puhtaudesta raikastetaan pienellä määrällä sinistä tai vihreää. Tarkoituksena, oletan näin, on saada ihmisten ajatukset maisemaan, järviin ja mäkiin. Eettiseksi puolestaan on helpoin mieltää hiukan käsintehtyyn oloinen, etninen tuote. Tätä mielikuvaa ovat olleet luomassa maailmankauppa ja kehitysmaakaupat. Tuotteen eettisyyttä on vaikea määritellä ulkoasun perusteella. Esimerkiksi sähköinen timanttisormus voi olla kohta eettisin mahdollinen koru Kimberleyn prosessin ja sertifioitun kullan ansiosta. Eettisyys kulkeekin ehkä enemmän tuotteen taustamateriaalissa kuvina ja kertomuksina tuotteen alkuperästä, jotka saavat ostajan myös sitoutumaan paremmin tuotetta valmistavaan yritykseen.

Eettisyydestä kertoo mielenkiintoisesti People Tree (2010), eettisiä ja ekologiaa muotivaatteita ja asusteita valmistava brittiryitys. Heidän mukaansa vaatteiden ostaminen on itseasiassa vaihtokauppa, josta valmistaja hyötyy yhtä paljon. Käyttämällä teki-joista otettuja kuvia neulomassa iloisina käsintehtyjä villasukkia, he välittävät yksinkertaisesti tarinaa sukien alkuperästä, joka näin tuntuu varmemmalta.

Jokainen sukka tuntuu ainutlaatuisemmalta. Ostajat haluavat tuntea hankkineensa jotain erikoista.

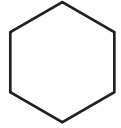
Ihmisille on tärkeää tuntea, että he eivät ole yksin muuttamassa maailmaa. Tällöin he myös mieluummin ostavat tuotteen, sillä sen voi olettaa tuottavan yhteistyön kautta enemmän ekologista tai eettistä hyötyä. Tätä voidaan tukea tuotteen viestinnällä ja itse tuotteella. Esimerkiksi Kitman Keungin projektissa ”We love eco” (2009) kaksi paitaa muodosti sydämen, kun pariskunta tai ystävät seisovat vierekkäin. Projektin tarkoitus on löytää vaihtoehtoisia tapoja ympäristöystävällisyyteen kasvattamiseen. Ympäristöystävällinen elämä on Keungin mukaan yhdessä tekemistä, trendikästä, kiinnostavaa ja hauskaa. Viestinnän kautta hän tuo antamista miellyttävämmäksi. Emme vaan luovu, vaan saamme hyvää mieltä takaisin. Samanlaista viestintää käytetään myös monissa ekologisteettisissä pakkauksissa lujittamassa tuotteen viestiä. Kun yllätymme positiivisesti tuotteen ekologisuuudesta, se tuntuu jopa paremmalta kuin mikäli viestit olisivat tulleet heti alussa.

Toisinaan on parempi antaa ihmisen hiljaa huomata, että tuote on eettinen. Alussa aiheutettu tietöähky saattaa saada vähemmän asiasta kiinnostuneen ostajan perumaan päätöksen ostaa muuten hyvän näköinen tuote. Kun asiakas huomaa ekologisuuuden pienissä erissä hän on jo tottunut informaatioon ja sitä on helpompi ottaa vastaan lisää ja syventyä siihen. (Pangaro, 2010.) Tämän vuoksi eettisen viestin voisi ajatella tulevan monien eri lähteiden kautta ja näkyvän osittain internetsivujen tai pakkauksen informaatiotekstissä. Vaatimattomammat tuotteet ovat usein vetoavampia.

For every beautiful garment
People Tree makes, there's
an equally beautiful change
happening somewhere in the
world.

People tree, 2010

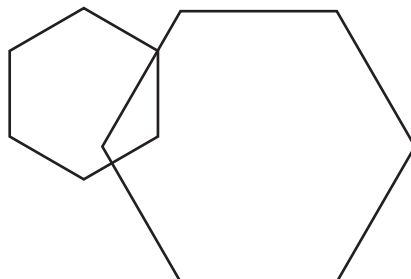
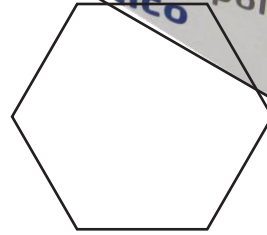

Vaikka korussa ostohetkellä asiakas näkee tuotteen ensin, on pakkauksella suuri rooli siinä, että asiakkaalle voidaan välittää tarinaa tuotteesta. Varsinkin eettinen ja ekologinen faktatieto tuotteen takana olisi muuten vaikeasti saatavissa. Eettisyyttä eritoten on vaikea nähdä päällepäin, se kulkee enemmän sanoissa. Kun asiakkaalla on tietoa tuotteesta, hänen on helpompi sitoutua siihen arvotasolla. Samalla asiakasta voidaan myös kehua hänen hyvästä ostopäätöksestä. Mitä tyytyväisempi asiakas on ostokseen, sitä todennäköisemmin hän ostaa uudestaan.

Victor Papanekin (1995) mukaan vähäeleiset pakkaukset näyttävät eleganteimmilta, sillä vähäeleisyys on tuttua kalliista viini- ja viskipulloista sekä kosmetiikasta. Tällä tavoin pakkaus välittää kalliin signaalin. Tätä tukee myös ekologinen vähäeleinen värimaailma, jossa käytetään mahdollisimman paljon printtaamatonta materiaalia.

Pakkaus voi toimia myös pienenä lahjana asiakkaalle, jota tämä ei ole odottanut. Saadessamme lahjan haluamme antaa vastalahjan, ostaessamme tuotteen vastalahjana on lojaalisuus tuotetta tai brändiä kohtaan. (Wendy Jedicka, 2009).

Haluamme, että tuote kokonaisuudessaan tyydyttää turvallisuudentunteemme, mutta antaa meille myös jotain uutta ja kiinnostavaa. Korupakkauksen kohdalla luksuskoruissa perinteinen on musta rasia, jossa koru lepää samettityynyllä. Vaikka materiaalin vaihtaisikin johonkin toiseen, oletan laatikon tuovan halvempaankin koruun luksuskorun olon verrattuna esimerkiksi kankaaseen pussukkaan. Laatikko on myös ekologinen, sillä se toimii säilytysrasiana korulle, joka suojaa sitä korulaatikossa tai hyllyn päällä. Sille on siis käyttöä kotiinkannon jälkeenkin. Kaunis rasia voi korun häviämisen tai rikkoutumisen jälkeen palvelle muita koruja tai pienesineitä. Ekologista viestiä tukee, jos pakkaus on lopulta hävitettävissä hajoavasti. Puu ja pahvi maatuivat tai ovat poltettavissa ja soveltuvat myös mielikuvien tasolla ekopakkauksiin ja ovat niissä tarpeeksi tuttuja.

4.5 Oma asennoituminen vihreään muotoiluun

Pidän vanhasta tavarasta. Juuri siksi, että se kantaa historiaa, joka kiinnostaa minua jo sellaisenaan. Kun sitä yhdistää toisiin materiaaleihin tai esineen osiin ne yhdessä luovat uutta tarinaa kantaen kuitenkin otteita menneistä. Kerroksellisuus ajan kanssa ja ikääntyminen ovat jollain tavalla kutkuttavia. Vanha tavara on merkityksellisyyden lisäksi myös haastavaa. Tunnen, että joudun käyttömään enemmän luovuutta saadakseni siitä jotain mielenkiintoista. Samalla se on myös rikkaus; antaa vanhalle uusi mahdollisuus. Siinä on jotain hirveän humaanina, eettistä. Ketään ei jätetä tai hyljätä. Jokaisella on mahdollisuus. Jokainen voi olla viehättävä.

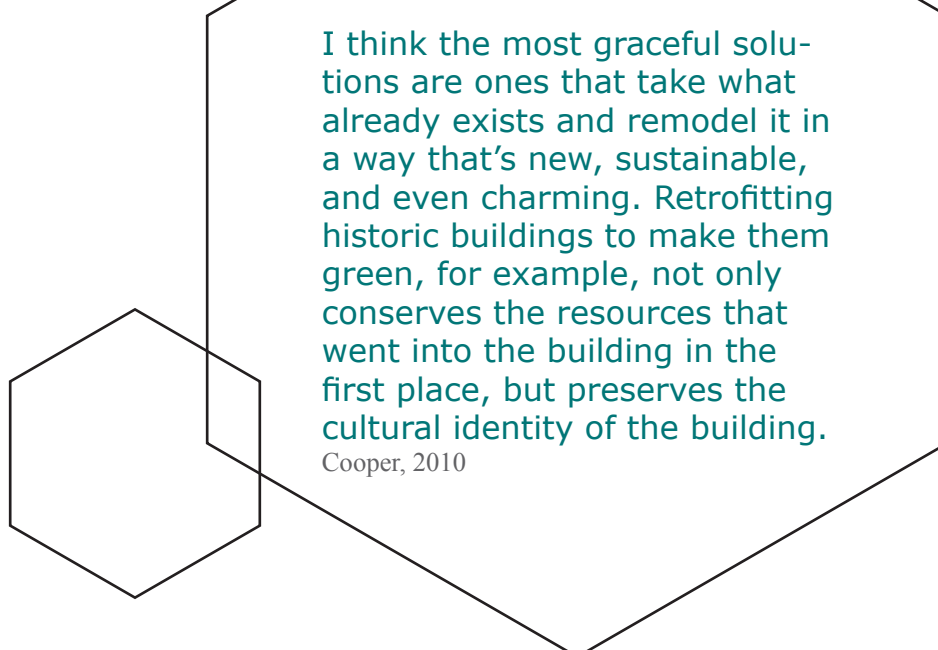
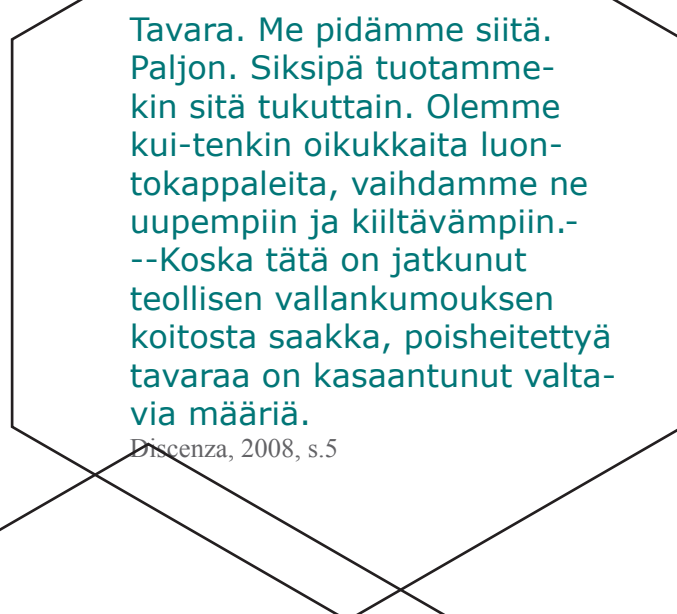
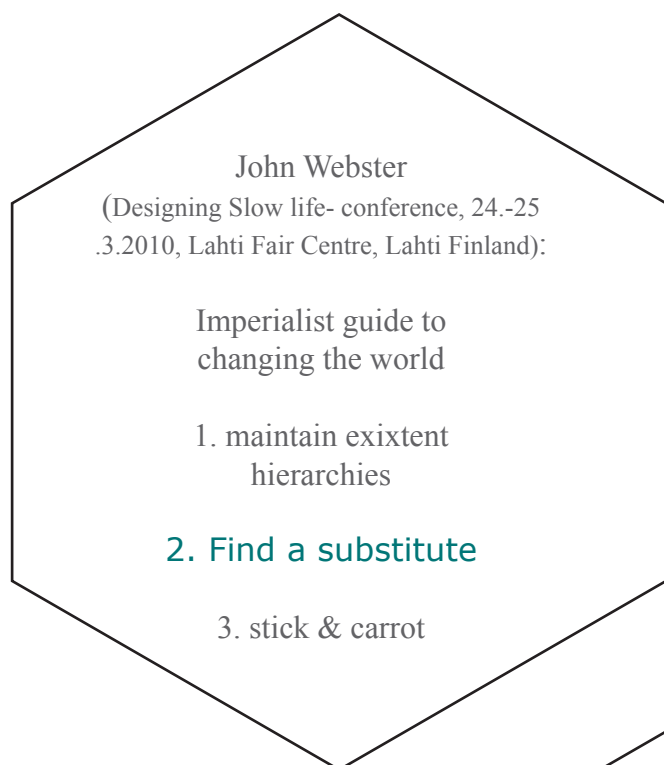
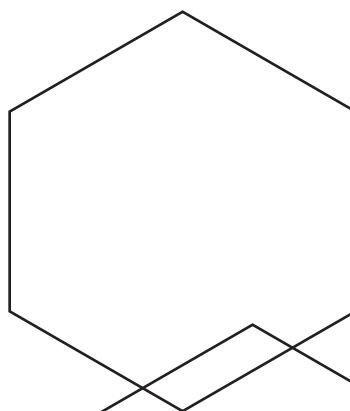
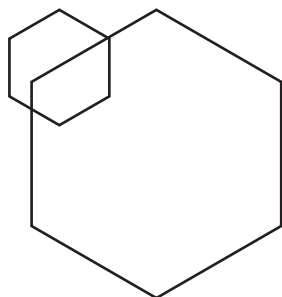
Vanhaa tavaraa on paljon. Miksipä siis tarvitsisi ostaa uutta, tai nähdä sitä vaivaa, että aloittaisi aivan alusta. Kirjoittaessani näitä tekstejä, en aloitanut alusta; pohjustin omat ideat monille muiden ihmisten ajatuksille ja tutkimuksille. Miksei samaa kannata tehdä esineessä, objektissa. Olen laiska, tai mukavuudenhaluinen kuulostaa paremmalta, joten viehätyn ideasta, että saan laittaa kaksi asiaa yhteen tekemättä näitä kahta. Toki ennen kuin tartun näihin kahteen asiaan ja teen niille jotain, aikaa kuluu ja prosessoin erilaisia mahdollisuuksia. Slow-teen mukainen työskentely sopii minulle jotenkin kuin kansi kattilaan, lokahtaa kohdalleen.

Mielestäni ei ole kuitenkaan jokaisessa tilanteessa järkevää käyttää vanhaa materiaalia. Jos uusi materiaali on toimivampi valinta johonkin, miksi tehdä huono tuote. On mielestäni ekologisempaa ja joskus eettisempää tehdä tuote, joka on haluttava ja vaihtoehtoa ekologisempi kuin tuote, jota kukaan ei oikeastaan edes halua. Olisi parasta, jos tuote olisi niin haluttava ja halpa, että kaikki kuluttajat päätyisivätkin valitsemaan ekologisten vaihtoehtojen. Yhteensä se tuottaisi suuremman vaikutuksen kuin parin ihmisen valinta ostaa kallis "luksusekotuote". On kuitenkin myös niin, että kaikkien uusien tuotteiden on joskus ollut oltava luksustuotteita. Niille syntyy haluttavuutta ja statusarvoa, jonka sitten köyhemmät luokat haluavat myös itselleen. Sama on pätenyt kautta historian. Aateliset ottavat käyttöön uudet muotivirtaukset ja tavat, joita sitten muu kansa alkaa jäljitellä niin hyvin kuin mahdollista. Kun tuotteet halpenevat ja arkipäiväistyvät, osa arvosta säilyy ja tuote säilyttää ainakin osan mielenkiinnostaan. Arvokkaat luksustuotteet ovat kuitenkin vain harvan saatavilla, joten eettisyyden ja solidaarisuuden puolesta en halua tähdätä siihen hintaluokkaan.

Tuotteen olisi oltava mielestäni keskihintainen, mutta näytettävä hintaansa kalliimmalta. Sen pitäisi silti olla ekologisesti ja eettisesti kysymysmerkitön ja silti haluttava markkinoilla. Tätä kaikkeaahan on kierrätystuotteeseen vaikea saada. Ne näyttävät pahimmillaan romuilta, mutta ovat kalliita käsityötuotteita ja niitä ostaa vain pieni osa kuluttajista; ehkä syystä. On pyrittävä johonkin muuhun. Omien kuin muidenkin tuottamien "uudelleenkäyttötuotteiden" olisi oltava tyylikkää, mutta ei pröystäileviä. Niiden ei tarvitse silti olla varsinaisesti kalliita, vaan nimenomaan hyvännäköisiä. Halpakin voi olla tunnetasolla arvokasta. Tuotteiden merkitystä on vaikea rahassa mitata. Halpa mummulta saatu perintökori voi olla kantajalla merkityksellisempi kuin monen tuhannen arvoinen timanttikoru. Tuotteiden on viestittävä kuitenkin kulutusminimalistisesta ajatusmaailmasta. Haluan, että jokainen tuote kantaa tarinaa ja saa vanheta ja näyttää vanhenneelta ilman, että sen arvo ihmisen silmissä kärsii. Vanhakin voi olla kaunis ja haluttava, jopa uutta parempi.

John Websteriä (2010) mukailen en yritä tehdä tuotteista vallankumouksellisia vaan tehdä vallankumouksen luomalla vaihtoehtojen olemassa oleville tuotteille. Saamalla kierrätetystä tavarasta tyylikästä, vaikka käyttäisin myös uutta materiaalia, uskon tämän nostavan kierrätetyn materiaalin arvoa korukäytössä. Mikäli tyylikkää kierrätystuotteita tulee koko ajan enemmän markkinoille, uskon ihmisten asenteen muuttuvan kierrätetyn materiaalin pitämisestä roskana, sen arvostamiseen merkityksellisenä ja monisyisenä lähtökohtana muotoilussa.

Haluan olla armollinen itselleni. Tuotteet eivät tule olemaan täydellisiä, vaikka sitä haluaisinkin. Minulla ei ole aikaa tehdä kaikkea. Miksi minun tarvitsisikaan? Materiaalistahan osa on jo valmista. Eli puuskutan eteenpäin löytämään ratkaisuja kysymyksiini.

5 Slow - merkitystä hi- taudesta

Istuin ensimmäistä kertaa keväällä parvekkeella teekupin kanssa opinnäytetyötäni yhteen kasatessa. Aurinko paistoi, eikä kellosta ollut tietoaakaan. Toinen vaihtoehto olisi ollut tietokoneen ääressä sisällä työskentely. Sain samanverran aikaan, mutta ilman tietokoneen aiheuttamaa väsymystä ja kel- lon katselua koneen alareunassa. Tästä on pitkälti kyse Slow- ilmiössä. Sen ei tarvitse merkitä elämän hidastamista kaikilla osa-alueilla ja hautautumista omaan matelemaan yksikköön, vaan elämän merki- tyksellistämistä. Sitä, että toisinaan osaa sanoa ei ja ajatella omaa henkilökohtaista aikaansa, tempo giustoa, kuten Carl Honoré (2004) asian ilmaisee. Tekemällä vähemmän asioita, mutta merkityksellisem- min, paremmin ja hitaammin varsinkin muotoiluun liittyen itseasiassa autamme sekä itseä että luontoa. Tuotteista tulee toimivampia ja käyttökelpoisempia ja kaikki ketjussa ovat tyytyväisempiä tekijää ja lop- pukäyttäjää myöten.

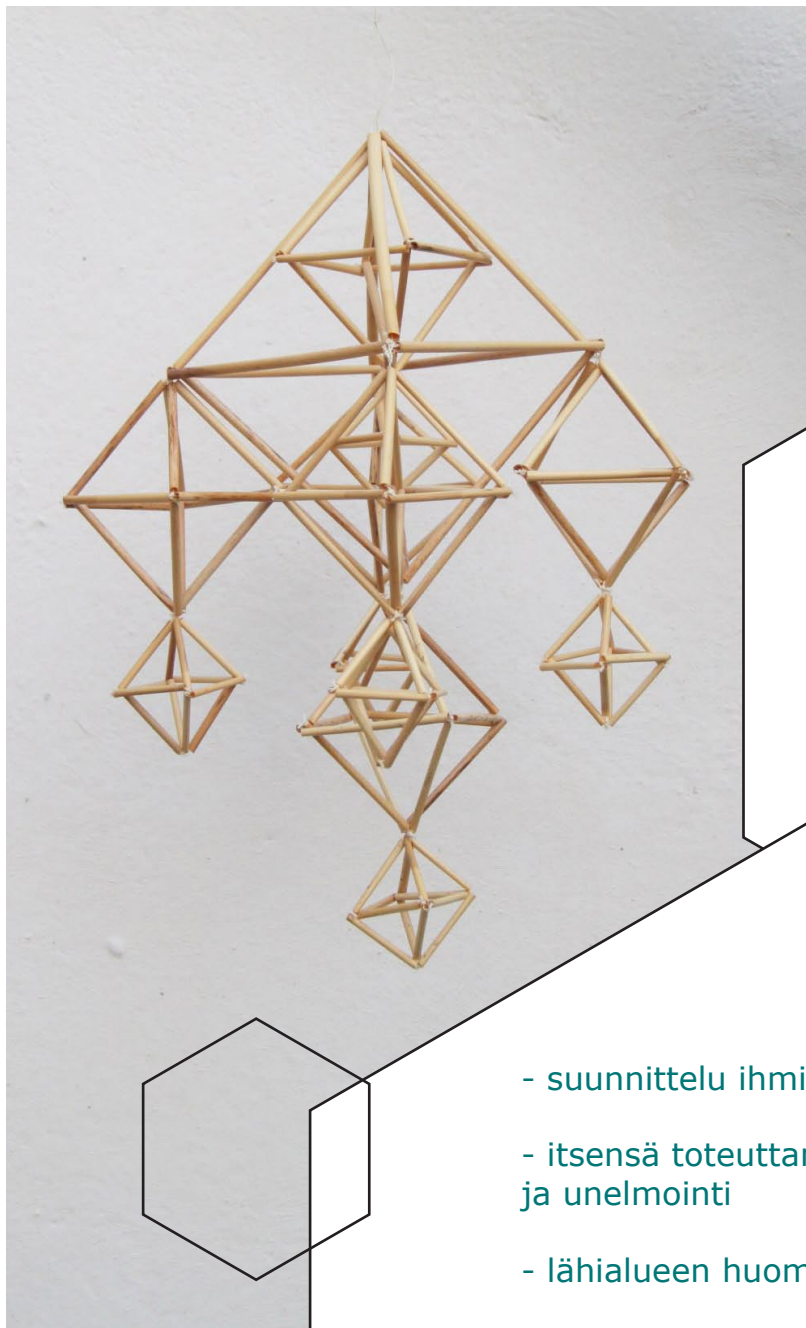
Slow-design lähtee nimenomaan ihmisestä. Siitä, mitä ihminen tarvitsee. Tämä tarve haetaan ennen kuin tuotteita tai palveluita alataan edes miettiä. Sillä tavalla ihminen tai erilaiset persoonat voidaan ottaa paremmin huomioon ja palvelut muotoutuvat sellaisiksi kuin ne todella kuluttajien keskuudessa halutaan. Tästä esimerkin tarjoilee Alf Rehn, joka *Designing Slow life – seminaarissa* (2010) puhui Flip videosta. Flip video tuottaa pieniä hyvän- näköisiä videokameroita, jotka kuvalaadultaan ja tekniikaltaan ovat muun merkkisiin kameroihin ver- rattuna huonoja, eikä niillä voi kuvata kuin tunnin. Muihin markkinoiden tuotteisiin verrattuna ne ovat silti saavuttaneet huomattavan markkinaosuuden lyhyessä ajassa. Luonnollisesti tämä suututti kaikki muut kameroiden valmistajat, jotka ovat panos- taneet nimenomaan tekniikkaan ja laatuun. Ihmiset haluavat nimenomaan nauhoittaa pätkiä elämästään katseltavaksi pieneltä tietokoneen ruudulta, eivät kuvata kokopitkää elokuvaa. Baariin tai yökerhoon ei haluta viedä monen sadan euron arvoista laitetta, eikä sumeita silmiäkään turhan tarkasti halua nähdä seuraavana päivänä.

Rehnin mukaan meidän tulisi etsiä nimenomaan uutta keskinkertaisuutta, ei täydellistä vaan tarpeeksi hyvää. Sellaista, joka täyttää olemassa olevan tarpeen. Korujen kohdalla perustarpeeksi on yleis- esti käsitetty tarve koristaa asiaan ja ilmaista omaa ajatusmaailmaansa. Rehn julistaa uuteen arvoon am- atööritekijät. He tietävät mitä haluavat, tai halutaan ja toteuttavat sen ilman designattua kiiltoa. Sallittua

epätäydellisyyttä, joka itseasiassa tekee lopputulok- sesta tekijän- sä näköisen, inhimillistä ja käsintehtyä. Tämä liittyy itseasiassa yllättävän läheisesti eettiseen suuntauk- seen, “itsensä toteuttamiseen”. Kumpikin suuntaus pyrkii ihmisen suurempaan henkisyuteen ja itsen- säilmaisuun. Käsintekeminen tuo tuotteelle lisäar- voa, joka markkinallisesti kasvattaa hintaa ja on tekijälle “merkityksellistä” siitakin näkökulmasta. Miksi siis tavoitella täydellistä muotoilutuotetta, kun hyvä voi olla parempi? Ehkä täydellisyydessä on jotain muotoilijan omaa henkilökohtaista kunnian tavoittelua. Sitä, että voi ajatella jättävänsä jotain elämään, kun itse on poistunut paremmille maille.

Täydellinenkin vanhenee ja näyttää lopulta, ehkä no- peastikin, kuluneelta ja aikansa eläneeltä. Aika, jota yritämme paeta ja välttää kiirehtiessämme saavuttaa lopulta sekä meidät, että esineemme. Niille tulee tarina, ja tarinan kautta mielenkiintoa ja historiaa, jota on mukava kertoa ystäville ja tutuille. Janna Syvänoja kertoi haastattelun yhteydessä olevansa kiinnostunut nimenomaan ajan vaikutuksesta korui- hin. Aika on luonut tarinaa ja siksi hän jättää tarkoituksella korujen materiaalit käsittelemättömäk- si, jotta ne saisivat lisää iän tuomaa merkitystä. Välttelemme ehkä vanhentumista turhaan. Olisiko aika nostaa nimenomaan vanheneminen ja esineessä näkyvä historia kunniaan? Tehdä niistä se tavoitel- tava asia. Rehn (2010) ylisti “tarpeeksi hyvän” ja iän tuomaa merkityksellisyyttä seminaariesityk- sessään. Hän nosti esiin myös vanhentuvat ihmiset ja heidän hyvinvointinsa termillä “agenovation”. Se, että antaisimme esineiden vanheta ja olla hui- kan rupsahtaneita voisi joskus vaikuttaa siihen, että vähän rupsahtaneita ihmisiäkin alettaisiin eri tavalla arvostaa. Vaikka ostamme vanhoja tuotteita antiik- kikaupoista ja kirpputoreilta, on tuotteen hinta sitä kalliimpi, mitä paremmassa kunnossa se on. Siis vaikka arvostamme sitä, että tuotteella saa olla his- toria, emme halua sen näkyvän päälle päin. Emme ainakaan halua maksaa siitä.

Ajan näkymisen merkitystä yritän miettiä tuotteis- sani konkreettisessa muodossa. Koska osa käyt- tämistäni materiaaleista on uusia, korut tulevat “täydelliseksi” vasta ajan kuluttua, kun niihin il- maantuvat ihmisen, käyttäjän, niihin jättämät elämän merkit. Jo ostohetkellä koruni kantavat tarinaa vanhojen, hylättyjen, materiaalien kautta, jotka saa- vat koruissa uuden merkityksen ja pääosan uudessa tarinassa. Miksi korujen tarvitsisi olla täydellisiä? Vai pitäisikö kysyä, mikä tai kuka määrittää sen? Onko kiiltävä, säteilevä hopeapinta, jossa ei näy ainuttakaan työskentelyn jälkeä täydellinen vai sell- ainen, jossa jokainen työvaihe saa näkyä? Olenko rehellisempi asiakkaalle näyttämällä kaiken mitä olen tehnyt? Paljon kysymyksiä, joihin toivottavasti niihin löytyy edes vähän vastauksia.

The true needs of the consumer classes have been pushed aside to be replaced by artificially induced wants. The eventual consequences of what we invent, design, make, buy and use all centre on shrinking resources, pollution factors and global warming. Papanek, 1995, s.142

- suunnittelu ihmisille, ei markkinoille
- itsensä toteuttaminen, ajattelu, reaktointi ja unelmointi
- lähialueen huomiointi
- sosiaalinen ja kulttuurillinen hyöty
- ihmisen sekä ympäristön hyvinvointi
- katalysoi käyttäytymisen muuttumista sekä sosio-kulttuurillista muutosta
- luo uusia yritys- ja businessmahdollisuuksia

Fuad- Luke, 2010.

6. Tuotekehitysprosessi

6.1 Suunnan hakemista

Sain ensimmäisen idean opinnäytetyöstä ollessani vaihdossa Pforzheimissa, Saksassa. Halusin tehdä työn liittyen nomadeihin, vaeltaviin kansoihin ja ihmisryhmiin. Aihe tuntui läheiseltä ollessani itse muualla kuin kotona vain matkalaukullinen tavaraa mukana. Aihe-seminaarissa sain onneksi palautetta aiheen kuluneisuudesta. Ensimmäiseen ideaani sysältyi jo ajatus eettisyydestä, siitä miten meillä on vastuu samanlaisista ihmisistä toisella puolen maailmaa, mikäli vaikuttamme heihin jollain tavoin. Ilmastonmuutoksen myötä tällainen vaikutus syntyy väistämättä. Tämä oli ensimmäisessä ideassani tuorein ajatus ja siitä lähdin eteenpäin viemään opinnäytetyötä vahvasti eettisempään suuntaan.

Kanadassa matkaillessani sattuma puuttui peliin. Frankfurtin lentokentällä käsiini sattui USA Today sanomalehti, jossa oli artikkeli "Grandma's greener than you", joka kiinnitti huomioni. Lyhyesti artikkeli kertoi siitä, miten laman ajan ihmiset osasivat kierrättää ja toimia ekologisemmin paljon nykypäivän kulutusorientoituneita ihmisiä paremmin. Artikkelin kautta prosessiin tuli mukaan laman- ja pula-ajan kulutus- ja kierrätyskulttuuri. Halusin tutkia mitä ideoita ja vaikutteita sitä kautta voisi saada tuotteiden sisältöön ja ulkonäköön. Eettinen lähestyminen ei varsinaisesti anna viitteitä sille, miltä tuotteen tulisi näyttää. Koin, että prosessi jäisi liian avoimeksi pelkän eettisyyden varassa. Olen myös aina ollut kiinnostunut kansankulttuurista, joten aihe tuki omia ambitiesiäni. Oli mielenkiintoista tutkia sitä, miten paljon paremmin ekologinen elämäntyyli on oikeasti toteutunut menneisyydessä. Kuitenkin kierrätyspakko on aivan yhtä todellinen nykypäivänä ekologisen kriisin myötä.

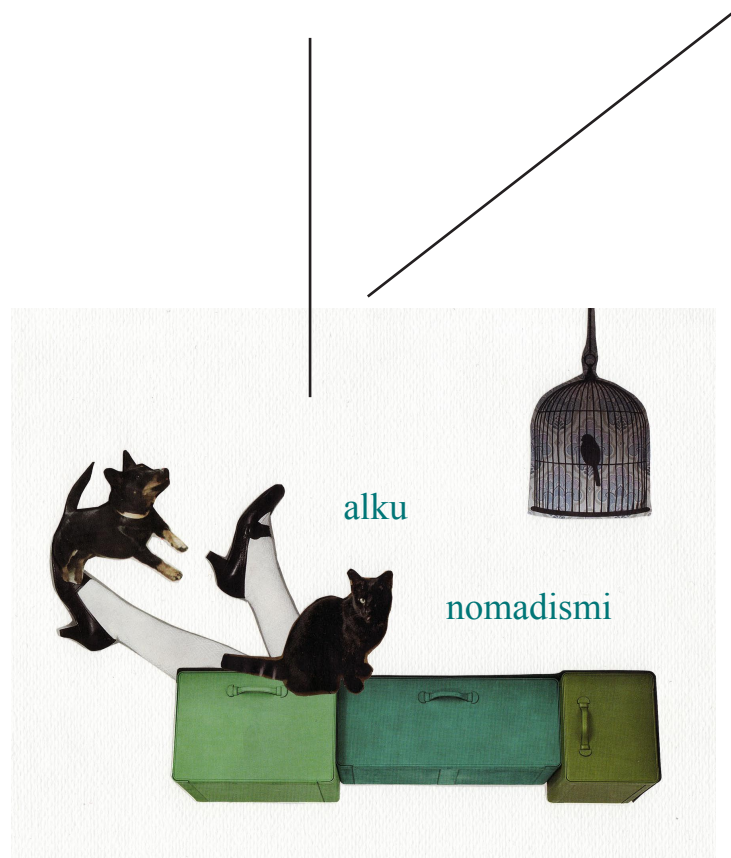
Slow-teema tuli mukaan siitä oivalluksesta, että käsillä tekeminen ja hitaus tuntuivat olevan kaikkia aihealueita yhdistävä tekijä. Slow-aate on juuri nyt pinnalla ja minusta tuntui mielekkäältä käsitellä sitä hiukan korun kautta ja syventää niin opinnäytetyöni aihetta ajatuksilla "tarpeeksi hyvästä" ja vanhan arvostamisesta

Vierelle on kerätty parhaita paloja ideoistani, joiden kautta lähdin lähdestymään aihetta. Ideoita välähteli kaiken aikaa, mutta näitä lähdin miettimään pidemmälle.

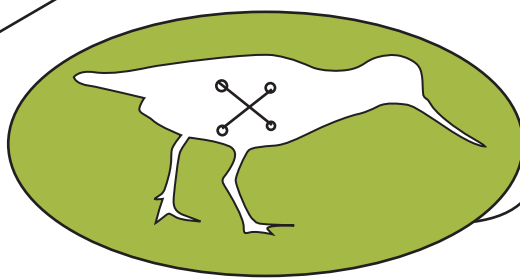
Idea 1. Mummon villasukat

Koruja, jotka olisivat korjattavissa. Osia voisi ostaa erikseen ja yhdistellä tai sitten vanhoja osia voisi kierrättää kauttani toisille ihmisille.

Idea 4. Päiväkoti tietää

Projekti päiväkodin /-kotien lasten kanssa tulevaisuuden maailmasta, jonka he halusivat. Tarkoitukseni oli pyytää lapsia piirtämään heidän ihannemaailmaansa ja sitten lahjoittamalla korujen tuotto avustusjärjestöihin sen mukaan, mitä kuvissa olisi, pytyisin tukemaan lasten haaveita. He kantavat taakan meidän nykyisestä elintavastamme.

Idea 2. Tulevaisuuden ihmemaa.

Positiivisen eettisen maailmasta pieniä otoksia näyttävä korusarja, joka samalla kannustaa ihmisiä pyrkimään kohti tällaista maailmaa

Idea 3. Ihan itse

Ohjekirja siitä, miten kodin materiaaleista saisi tehtyä ekologisia kierrätyskoruja itse. Askartelua ja itsensä ilmaisua. Itsetehty koru on usein rakas ja sen tekeminen kokemus itsessään.

Mikään edellisistä ideoista ei mielestäni kerännyt riittävässä määrin kaikkia käsiteltäviä aihealueita ja teemoja yhteen, vaikka yksittäisinä ideoina olivatkin jatkamisen arvoisia. Halusin, että varsinkin slow- ja lamateemat kumpikin tulisivat tuotteessa jollain tavoin näkymään. Tätä miettiessäni vakavoinen alkuprosessin iloittelusta, joka tuotteen kannalta oli hyvä asia.

Aloin suunnata kohti kaupallisempaa ja yksinkertaisempaa tuotetta, joka voisi olla ostettavissa. Päädyin siihen, että ihmiset eivät halua viestiä voimakkaasti kannattavansa ekologisuutta tai "vihreää aatetta". Ilmeisesti asenneilmasto on tällä hetkellä voimakkaita aatteita vastaan. Täten eettisen viestin tulisi olla tuotteessa piilotettuna, jolloin sen vain halutessaan voisi lukea. Toinen prosessin aikana ymmärtämäni seikka, joka ohjasi suunnittelua oli, että eettinen tuote on oltava ostettavissa, jotta sillä olisi varsinaisia eettisiä vaikutuksia positiivisesti. Ihmisten on pystyttävä valitsemaan eettinen tuote epäeettisen sijasta, jotta ympäristö- ja humanitääristä vaikutusta olisi. Jos tuotteet jäävät vitriineihin esille, ne eivät oikeastaan ole tehneet muuta kuin hallaa ympäristölle, aiheutuhan niiden tekemisestä päästöjä.

6.2 Suunnittelulähtökohdat

Valkoinen, hyvin valkoinen talviaamu. Mikään ei liiku. Linnut istuvat lammen jäällä peittyneenä lumeen. Huuhkaja huhuilee viimeisen kerran ennen kuin piiloutuu koloonsa. Vanha, köyryselkäinen nainen köpöttelee lähi-Siwaan ostamaan eilisen päivän leipää ja jää juttelemaan kaupan kassan kanssa. Ulkona on aivanhiljaista. Mummo köpöttelee ulos kaupasta. Hän pysähtyy lamelle. Linnuille puolet leivästä ja mummolle puolet. Tasajako.

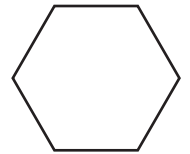
Opinnäytetyössäni yhdistyy elementtejä kolmesta aihealueesta, jotka kietoutuivat toisiinsa. Tärkeää itselleni oli löytää punainen lanka, yhdistävä elementti. Elementti kiteytyi kahteen sanaan.

hiljainen vaatimattomuus

Nämä kaksi sanaa nousivat jokaisesta aihealueesta pinnalle yhdistäviksi tekijöiksi ja niistä juontui myös työn nimi. Aihealu-eista nousi pinnalle yleisesti ja itselleni tärkeitä asioita, joita listaan viereisellä sivulla. Haluan, että korussa näkyy materiaalien alkuperäinen olemus, ne saavat näyttää vanhoille ja olla juuri sellaisia kuin ovat. Suunnittelemani printin kautta tulen välittämään yhteisöllisyyttä. Meillä kaikilla on eettinen vastuu ympäristöstämme ja toisistamme, ammatinharjoittajina ja kansalaisina.

Väreiksi muodostui aineiston ja valittujen materiaalien kautta valkoisen, sinisen ja vaalean ruskean sävyt, joihin kirjallinenkin on puettu harmaan lisäksi. Hitaudesta tuli tekemisen ohjenuora, tästä lisää "hiljaa hyvä tulee" -luvussa. Käsityön näkyminen on minulle tärkeää. Halusin tuoda koruihin lämpöä jättämällä työvaiheet näkyviin. Liikun tarkoituksella designin, taiteen ja käsityön välimaastossa. Se sopii aiheeseen. En voinut, enkä halunnut tarkastella sitä pelkästään kylmän asiallisesta designlähtökohdasta. Joten heittäydyin välillä prosessiin enemmän intuitiolla kuin järjellä. Tunnen kuitenkin välittäväni välittämällä enemmän pieniä vireitä korujen katselijalle, käyttäjälle ja tämän kirjoituksen lukijalle. Koruissa näkyy juuri tämän takia paljon minua itseäni, joka vaikutti lopulliseen tavoitteeseen. Se tiivistyi- pariin lauseeseen:

Tuottaa ekologista korua laman hengessä saaden siitä mielenkiintoista, haluttavaa ja käytettävää. Ilmaista korun kautta vaatimatonta elämänsennetta, seisomista lumipyryssä bussipysäkillä. Laajentaa omaa tekemistäni ja korualan perinteitä ekologiseman ja eettisemmän korun suuntaan.

Eettisyys.

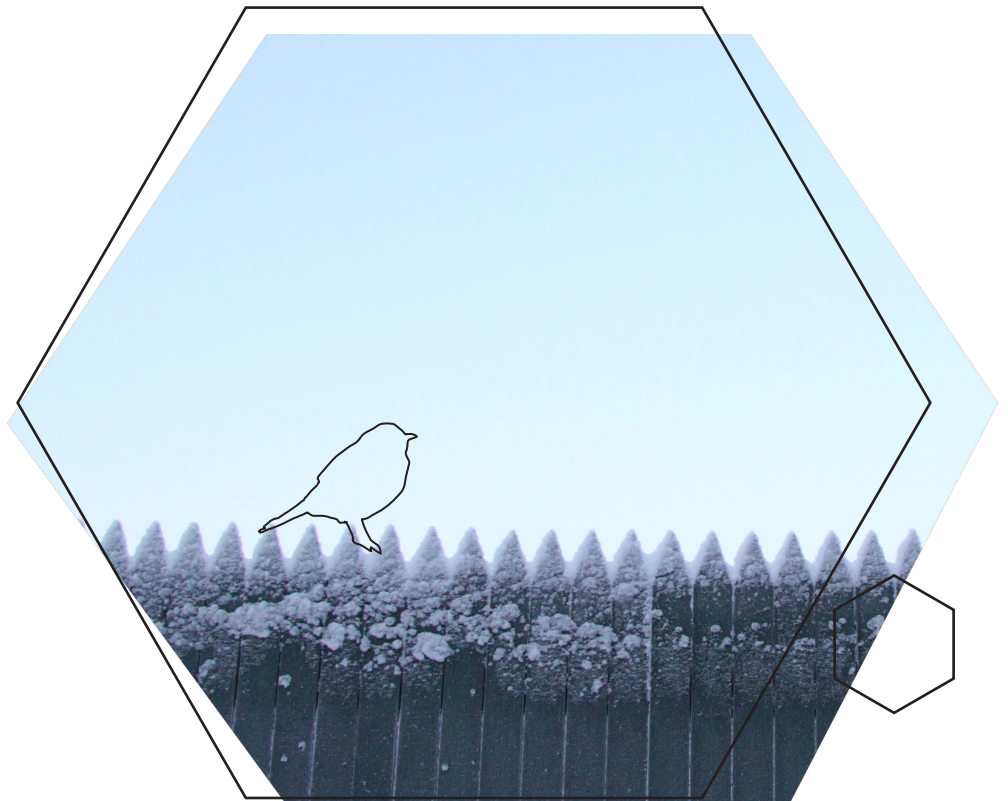
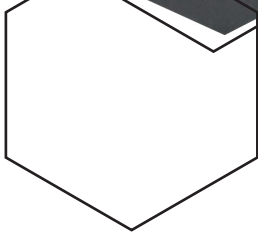
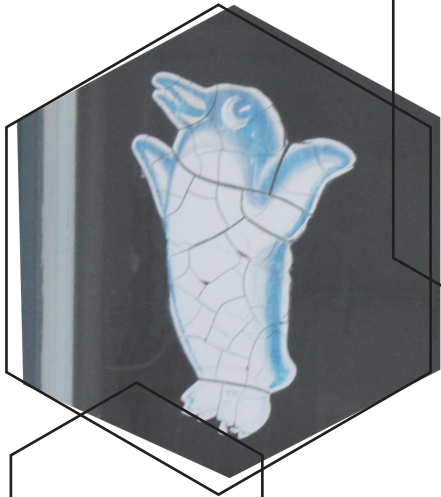
kaikkien oikeus olla olemassa, yhteisöllisyys, valkoinen, sininen, vihreä, beige, vastuu, vaatimaton elämäntyyli

Lama, pula:

hiljaisuus, melankolia, periksiantamattomuus, lähimateriaalit, kontrastittomuus, harmaus, kulhaneisuus, arkisuus

Slow:

vanhuuden arvostaminen, hitaus, rauhallisuus, "riittävän hyvä", käsillä tehdyn arvostaminen, nauttiminen pienistä asioista

6.2.1 Kohderyhmästä:

Määrittelin kohderyhmän Leena Aavameran ja Jaana Haapalan Omatuntotalous -kirjaan (2008) tehdyn tutkimuksen avulla suomalaisista kuluttajaryhmistä. Kirjassa määriteltiin eettisestä kuluttamisesta kiinnostuneet suomalaiset kahteen ryhmään: eettisiin optimisteihin ja eettisiin rationalisteihin. Eettisiä optimisteja suomalaisista on 21% ja rationalisteja 14%. Kirjassa tarkasteltiin enemmän ensimmäistä ryhmää ilmeisesti koon ja vaikutusvallan takia.

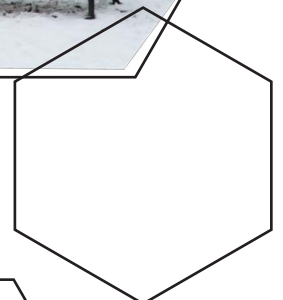
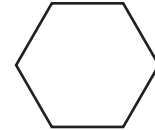
Eettiset optimistit käsittävät luonnon heille arvokkaana asiana ja hakevat elämäänsä suurempaan merkitystä ja henkisyyttä. Heillä on keskiarvoa suurempi talouden koko ja lasten lukumäärä. Taloudellisesti heillä menee hyvin, mikä tekee ryhmästä vaikutusvaltaisemman kulutuskäyttäytymisen suhteen. He ovat laatutietoisia ja ilmastonmuutos on heille selkeä, tapahtuva asia. Ryhmä osallistuu tai on osallistunut kulutusboikotteihin eettisyyden perusteella. He matkustavat vielä, mutta miettivät sen aiheuttamia päästöjä. Voisi siis ajatella, että ryhmä hakee uusia kokemuksia erilaisista kulttuureista ja aatteista. Määrällisesti ryhmä käsittää 900 000 aikuista, joten ostovoimaa tälle ryhmälle suunnatuille tuotteille löytyy.

Eettiset rationalistien ajattelu lähtee edelliseen ryhmään verrattuna tieteellisestä, rationaalista ajattelusta ja suhtautumisesta ilmastomuutokseen. Heille se on fakta, johon on suhtauduttava tieteen mukaisesti. Ryhmä ei hae henkistymistä tai suurempaa eettisyyttä, mutta ovat silti valmiita reagoimaan faktatiedon pohjalta.

Tarkoitukseni on tähdätä jonnekin näiden kahden ryhmän väliin. Oletukseni mukaan ensimmäistä ryhmää voisivat viehättää romanttiset, käsityön oloiset korut, jotka on tuotettu käsin pienissä verstaissa Afrikassa tai pienpajassa Suomessa. Jokaisesta korusta lahjoitetaan rahaa läheisen luonnonsuojelualueen ja sen eläinten elinolosuhteiden turvaamiseen. Heille tarinat ja korun merkitys ovat tärkeitä. Rationalisteja uskon viehättävän yksinkertaisemman, skandinaavisen muotokielen, joka on ulkomuodoltaan minimalististua. Faktatiedolla, kuten korun pienemmällä ilmastovaikutuksella on heille suurempi merkitys kuin tunteisiin vetoavalla viestinnällä.

6.2.2 Materiaaleista:

Materiaalivalintoja ohjasivat pula-aikana käytetyt materiaalit, mips-laskenta sekä tietenkin ulkonäkö ja saatavuus. Tarkoitus oli alusta asti käyttää ainakin osin kierrätettyä materiaalia säästeliäisyyden ja ympäristöeettisen varmuuden vuoksi. Slown kautta mukaan tuli se, että materiaalien oli oltava läheltä saatavissa. Halusin myös, että vaik-ka osa materiaalista olisi kierrätettyä, niin sekin alunpitäen olisi mahdollisimman lähellä tuotettua. Uskon, että kierrätettävyys on pienenä vaikuttimena uusia tuotteita ostettaessa. Kierrätetyssä materiaalissa oli tarkoitus valita sellaista, mikä olisi menossa muuten kaatopaikalle tai olisi mahdollisimman epäkaupallista. Näiden kriteerien pohjalta pääasiallisiksi materiaaleiksi valikoitui keramiikka uusiokäytettynä sekä vaneri uutena ja vanhana. Kumpikin on kaatopaikkajätettä ja niitä on saatavana runsaasti

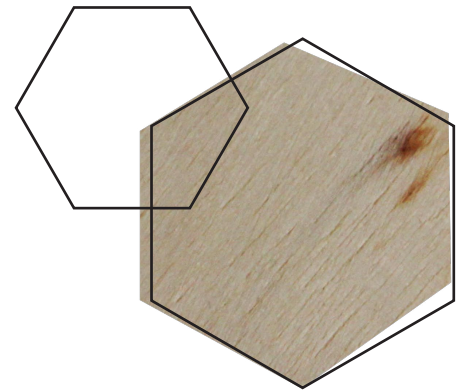
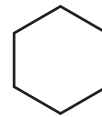

uusiokäyttöä varten. Keraamisia lautasia löytyy kierrätyskeskuksilta ja kirpputoreilta. Kierrätyskeskuksista niitä on mahdollista saada myös ilmaiseksi, sillä tavarahan on lahjoitusperäistä. Vaneria jää huonekaluteollisuudesta yli pieniä ja isompiakin paloja lähinnä mitavirheiden ja koekappaleiden jäljiltä. Kumpikaan materiaali ei siis parhaassa tapauksessa maksa minulle mitään ja voin pelastaa sen uuteen elämään. Vaneria oli tarkoitus käyttää tämän lisäksi uutena, jolloin siihen voi printata kuvia ja saada yhteneväisyyttä tai vaihtelevuutta tuotteisiin. Työssäni käyttämäni kierrätämäni vanerin olen saanut lahjoituksena Pro Puu -ry:ltä.

Näitä materiaaleja tukemaan valitsin pitkän harkinnan jälkeen hiukan 925 hopeaa sekä luomupuuvilla- ja villalankaa. Hopean valitsin mukaan teknisistä syistä, sillä puusta tai keramiikasta liitoskohdat, lenkit ja sormuksen runko olisivat olleet liian aikaavieviä työvaiheita ja nostaneet liikaa korun myyntihintaa. Tarkoitushan oli alunpitäen, että tuotteesta on tultava myytävissä oleva, jotta sillä on järkevä syy olla olemassa. Luomupuuvillalanka ja pohjoismaissa tuotetut villa-langat ovat sekä kuulostavat ekolgoisilta ja eettisiltä. Nykyisin tuntuu, että kaikki, minkä edessä on luomu- sana mielletään ekologisiksi, joten luomu-lanka on sekä markkinallinen että ekologinen päätös. Villa- ja puuvillalangat ovat konepestävissä 40-asteessa, mikä pidentää niiden käyttöikä ja mahdollistaa tahrojen ja hien poiston haluttaessa.

Materiaalit ovat yleisesti käytössä olevia, joten niihin on totuttu. Kuten aiemmissa luvuissa päädyin, on korussa hyvä olla jotain tuttua, jolloin kynnyksen korun ostamiseen on alempi. Uskon materiaalien miellyttävän kohderyhmää skandinaavisella värimaailmallaan ja perinteisyydellään, sekä optimistien ryhmää nostalgishenkisillä kukkakuvioilla. Neulelanka tuo haluttua kotoisuutta ja lämpöä tuotteisiin, josta varsinkin optimistit todennäköisesti viehättyvät.

Tarkoitus on, että materiaalin kierrätysaste on jokaisessa korussa vähintään 30%, mielellään reilusti yli puolet, jolloin sitä voisi kutsua kierrätyskoruksi. Mips- laskennan perusteella puu on esimerkiksi hopeaan verrattuna yli 20 kertaa ekologisempaa (perustuen luvun 3 kaavioon). Luomupuuvilla takaa työntekijöille terveellisemmät työolot myrkyttömän viljelyn kautta, sekä säilyttää maata pidempään viljelykelpoisena. Varsinaisia MIPS-lukuja suhteessa tavalliseen puuvillaan ei ole saatavilla (http://www.wupperinst.org/en/info/entwd/index.html?beitrag_id=239&bid=43&searchart=publikationen_uebersicht, lainattu 19.4.). Villalangan eettisyys on kyseenalaista, sillä suurin osa villasta tuotetaan Australiassa isoilla tehotiloilla. Näin on todennäköisesti käyttämäni sinisen villalangankin kohdalla. Tarkoituksena on myöhemmin etsiä suomalaisen villan tuottajia, joilta villaa saisi lampaille mukavammista olosuhteista. Jokaisen materiaalin etsiminen vie huomattavasti aikaa, joten tein villalangan kohdalla poikkeuksen puhtaasti eettisestä linjasta. Halusin yhteen koruun hiukan väriä, jollaista ekologisesta luomupuuvillalangan tarjonnasta ei löydy, sillä langat värjätään luonnonvärein, joista voimakkaita sävyjä on mahdotonta saada. Villalanka sopii aiheeseen laman ja slown suhteen paremmin kuin kaukaa tullut puuvilla, kunhan saan oikeasti suomalaista luomuvillalankaa. Käyttämäni norjalainen lanka luo tätä tunnelmaa, minkä myöhemmin saavutan eettisesti.

6.3 Luonnostelua

Lähdin liikkeelle tekemällä kollaaseja ensin suurem-
massa mittakaavassa. Tällä tavalla syntyi fiilis-kuvia
aiheesta, joita lähdin työstämään pienempään mit-
takaavaan. Kollaaseissa oli söpöilyä ja esittävyttä
liiaksikin asti ottaen huomioon kohderyhmän ja pyr-
kimyksen desigintyyppiseen tuotteeseen. Parhaim-
miksi luonnoksiksi valikoituivat vieressä näkyvät
kuvat. Ylin tuo hyvin esille hiljaisuutta ja yksinker-
taisuutta, jota olin koruun etsimässä. Keskimäinen
korumuotoinen luonnos puolestaan nostalgiaa,
suomihenkisyyttä ja pula-ajan fiilistä.

Aloin tehdä kokeiluja itse materiaaleilla, sillä oli
tärkeää kokeilla nopeasti, mitkä asiat toimivat ja
mitkä eivät. Samaan aikaan luonnostelin hyvin no-
peasti paperilla hakien ideoita. Suoraan materiaaleja
testatessa sain tietoa siitä, minkälaisia muotoja
oli mahdollista käyttää. Keramiikan negatiivisena
puolena on sen helppo lohkeavuus, joka tuli testattua
alla näkyvän peuranpään kanssa. Sarvet naksahтели-
vat rikki, kun sen tiputti pöydälle. Tämän vuoksi
päädyin hakemaan yksinkertaisempia muotoja,
joissa ei olisi turhia ulkonemia.

Mietin pitkään kuvan hyödyntämistä osana korua,
mutta päädyin yksinkertaistamaan suunnitelmia.
Uskon, että ne yksinkertaisina sopivat paremmin
kohderyhmälle. Myös haluamani laadukas kuva-
materiaali olisi ollut hankalasti käytettävissä lail-
lisesti. En voi sanoa olevani niin hyvä kuvaaja, että
olisin voinut käyttää vain omia kuviani, joten minun
olisi pitänyt ostaa jokaisen kuvan käyttöoikeudet
erikseen. Vaikka kollaasitekniikka ja kuvien pilk-
kominen olisi periaatteessa siirtänyt käyttöoikeudet
minulle, tuntui tällainen työskentelytapa erittäin
epäsovelialta, kun samassa yhteydessä puhun
eettisyydestä. Ilman luonto- ja nostalgiahenkistä ku-
vamateriaalia korut näyttävät nykyaikaisemmilta ja
raikkaammilta eivätkä ole käytettäessä niin suoraan
sidottuja aiheeseen, jolloin niitä on helpompi yhdis-
tellä vaateisiin ja käyttää eri tilanteissa.

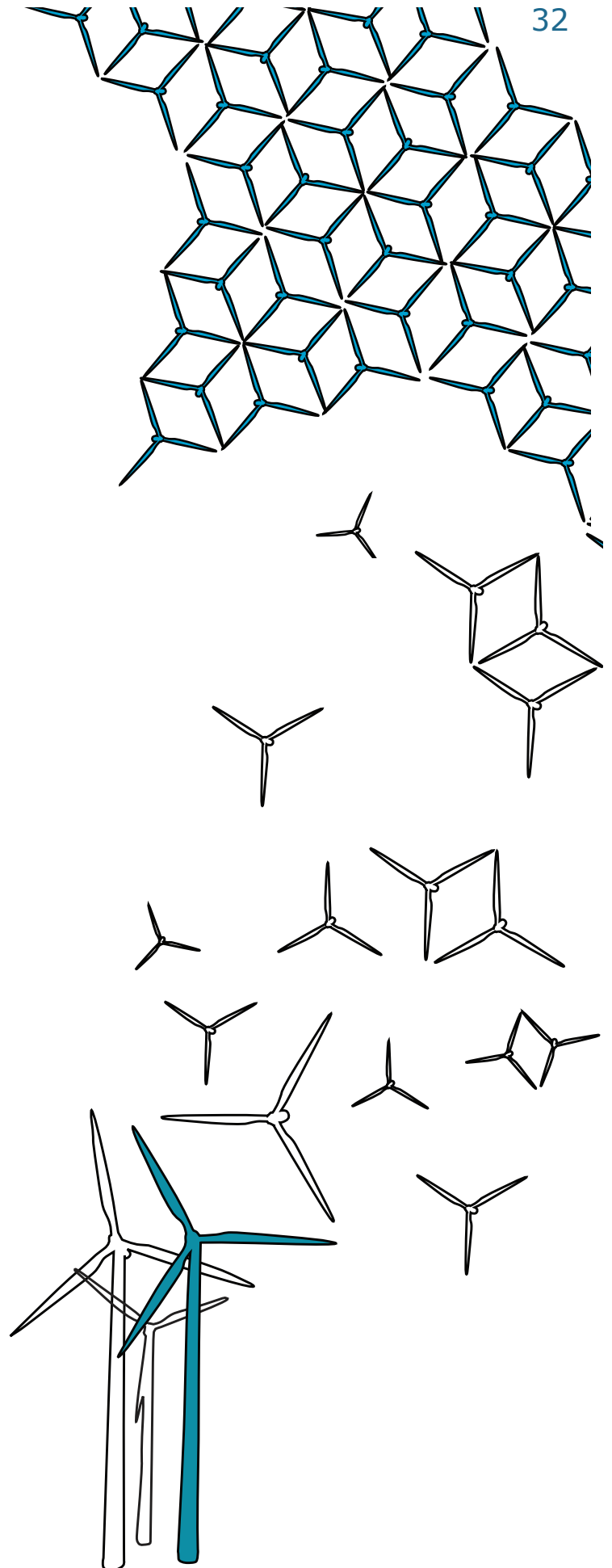
Suunnitteluprosessi kulki kohti yksinkertaisempien
liitosmenetelmien ja ratkaisujen löytämisestä. Vaikka
luonnostelinkin monimutkaisempia muotoja, lop-
ulta yksinkertaisimmat tuntuivat parhailta. Samaten
liitosmenetelmissä yksinkertaistaminen tuntui sekä
toimivimmalta, että parhaimman näköiseltä. Yk-
sinkertaistaminen tuo myös haluttua taloudellisuutta
tekemiseen, jolloin saan tiputettua korujen hintojen
kaupallisemmiksi.

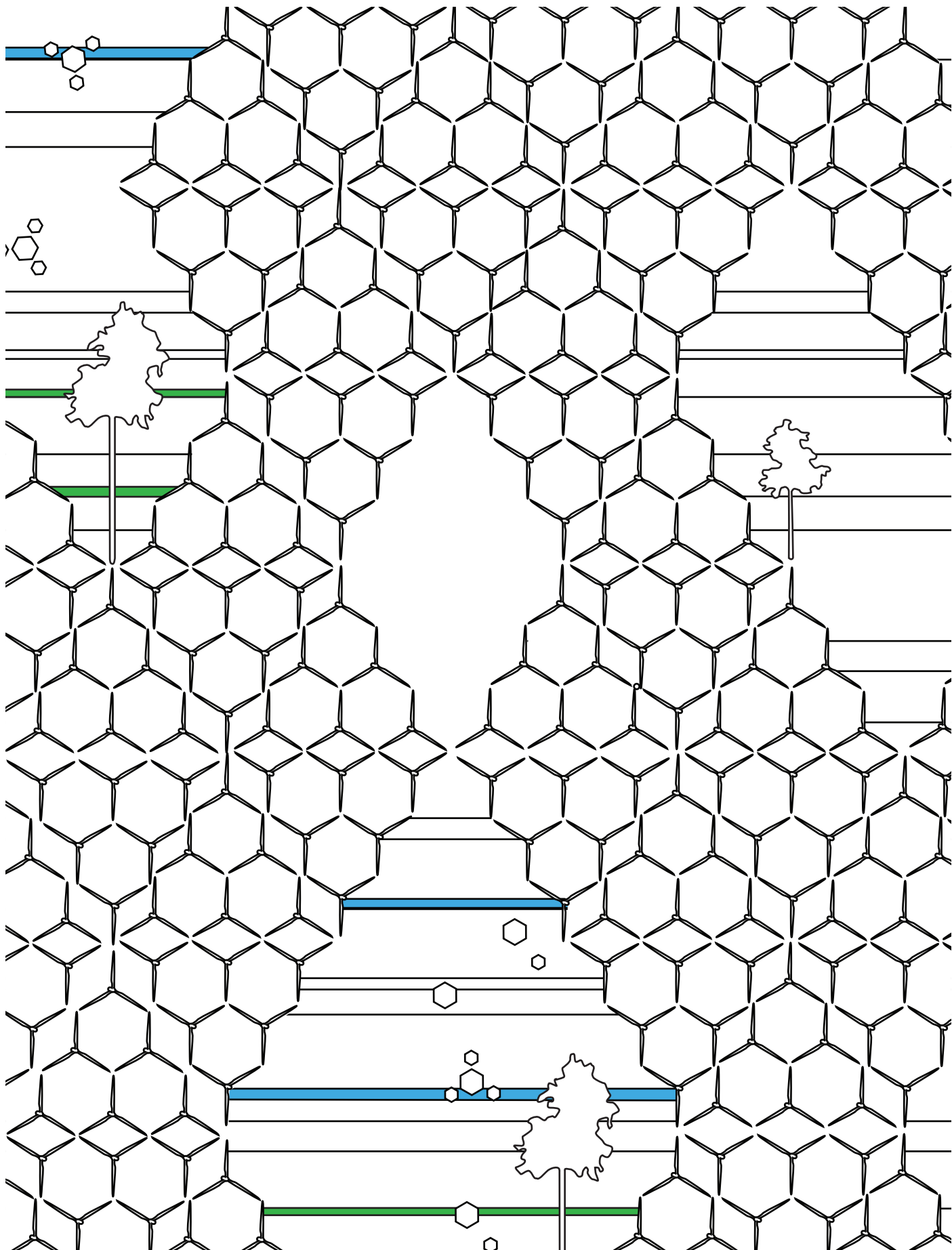
Printti sai alkunsa halusta saada koruihin jotain, niitä keskenään konkreettisesti yhdistävää. Ostajalle tulisi mielikuva siitä, että hän on osana suurempaa joukkoa. Haluan printillä viestittää luonnon ja ihmisen yhteyttä. Sitä, miten kumpikin vaikuttaa kumpaankin. Emme ole erillisiä vaan samaa maailmaa. Printissä täytyi myös olla luettavissa jotain ympäristöystävällisestä elementtavasta, jos sen haluaisi sieltä löytää. Printin työstäminen sijoittui ajallisesti ennen varsinaisten korujen tekemistä, sillä halusin aikavaraa firman kanssa työskennellessä. Printtaus tehtiin Leevi Print Oy:ssä Lahdessa. Printin suunnittelun kautta sain visuaalista lähtökohtaa itse korujen muotoihin ja aiheeseen.

Printin ideoiminen lähti visuaalisesti metsämaisemasta, jossa ihmisen ja luonto olisivat kumpikin läsnä. Ensimmäiset luonnokseni (liite2) tuntuivat kuitenkin liian romanttisilta hyvin samoin kuin kollaasit. Lähdin taas yksinkertaistamaan ja hakemaan geometrisempää ja abstraktimpaa lähestymistä. Yksinkertaisempi lähestymistapa sopii paremmin varsinkin eettisten rationalistien ryhmälle.

Päädyn lopulta käyttämään printin aiheena tuulivoimalaa ja sen lapoja. Lavoista muodostui mielenkiintoinen geometrinen verkosto, joka muistuttaa hunajakennoa. Kenno sopii mielestäni alkuperäiseen ajatukseen erittäin hyvin. Mehiläisethän rakentavat suuren kennon yhteisvoimin, jos kenno hävitetään koko yhteisö kärsii. Mehiläiset ovat todellisia kommuuniasujia. Yksittäisistä ja parittaisista lavoista tulivat mieleen pölyttymässä oleva voikukka. Kasvia on käytetty moneen hyötyyn ympäri maailmaa. Kiinassa siitä tehdään lääkevalmisteita, sodan aikana Euroopassa siitä valmistettiin niin kahvia kuin alkoholia ja sitä voidaan käyttää myös villan värjäämiseen. Voikukan kautta printti linkittyi myös toisen maailmansodan pula-aikaan. Talvisen, karun maiseman kautta kuvaan herkkää pohjoista luontoa. Todennäköisempi ilmastonmuutoksen seuraus on ilmaston lämpäminen, jolloin pohjoinen luonto kärsii eniten. Sattumalta myös lumihietale löysi muotonsa ja jäi kuusikulmioksi. Se on itseasiassa lumihietaleiden yleisimmin esiintyvä muoto, vaikka kauniimpi kukkamainen tyyppi onkin se miksi lähestulkoon kaikki lumihietaleen mieltävät.

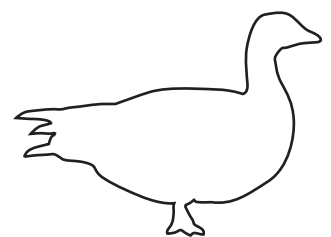
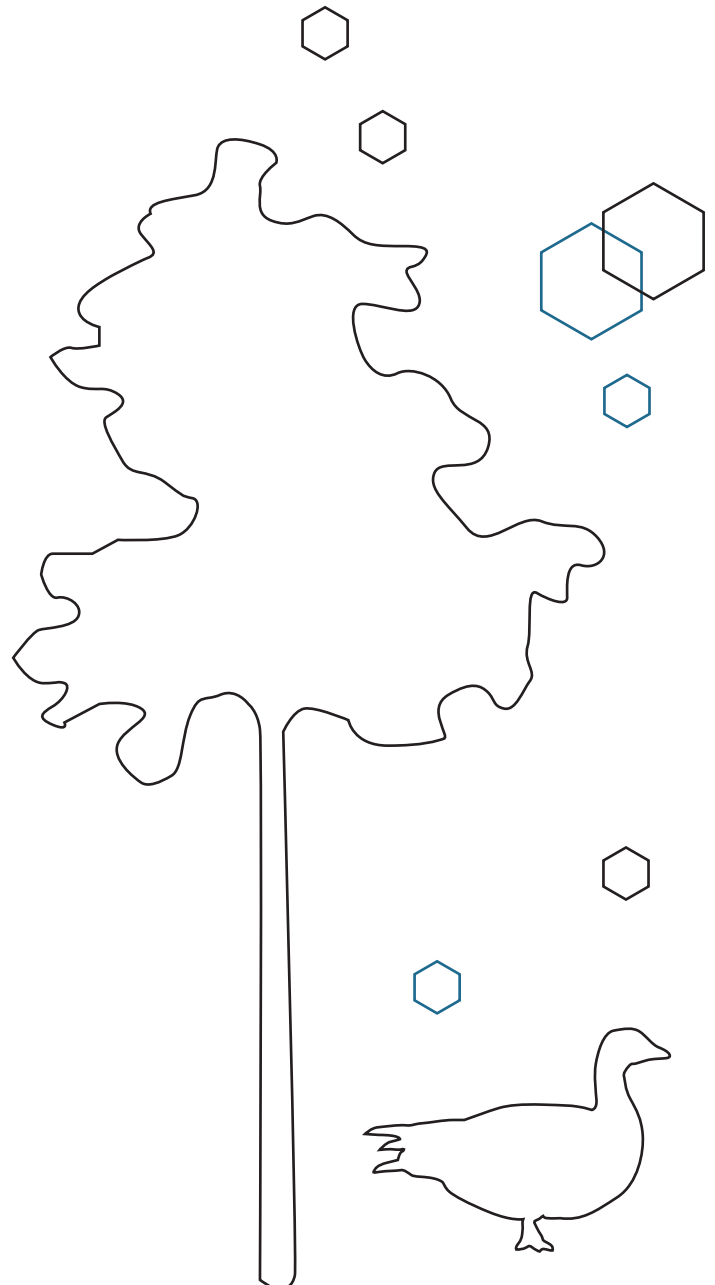
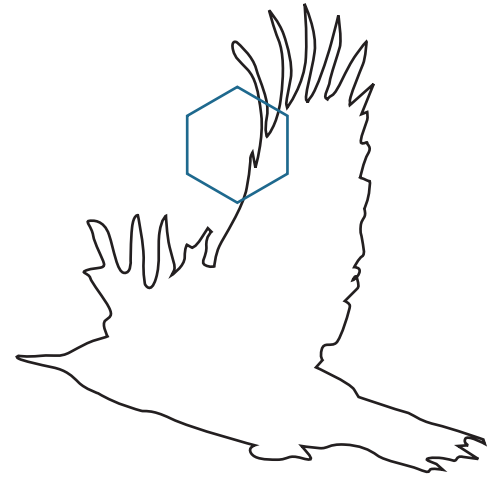
6.5 Valmis printti

Korun tarkoituksena on saada ihminen ajattelemaan, että luonto tosiaan on olemassa. Jokaisella lajilla on biologinen oikeus olla olemassa ja olla juuri sellaisia kuin ne ovat täyttäen oman ekologisen lokeron. Voimme nauttia luonnosta, siellä voi rentoutua, vaeltaa ja se on osa kulttuuriperintöämme. Luontoon voimme paeta, kun maailma kaatuu niskaan tai rahapussi ammittaa tyhjyyttään. Metsä toimi suojana pommeilta ja on antanut ruokaa suomalaisille. Luonto on solidaari-nen, eikä erottele ihmisiä.

Luonnosta valitsin siis lopulliset aiheet korujen muotoon. Koska tarkoituksena oli alunpitäen, että tuotteesta tulisi kaupallisesti hyödynnettävä, sopivat eläimet tähän hyvin. Ihmiset ovat aina käyttäneet eläinaiheita ja ne ovat taas muodissa. Uskon, että valitsemalla traditionaalisemman muodon ja aiheen, on asiakkaideni helpompi lähestyä uudenlaista materiaalivalintaa.

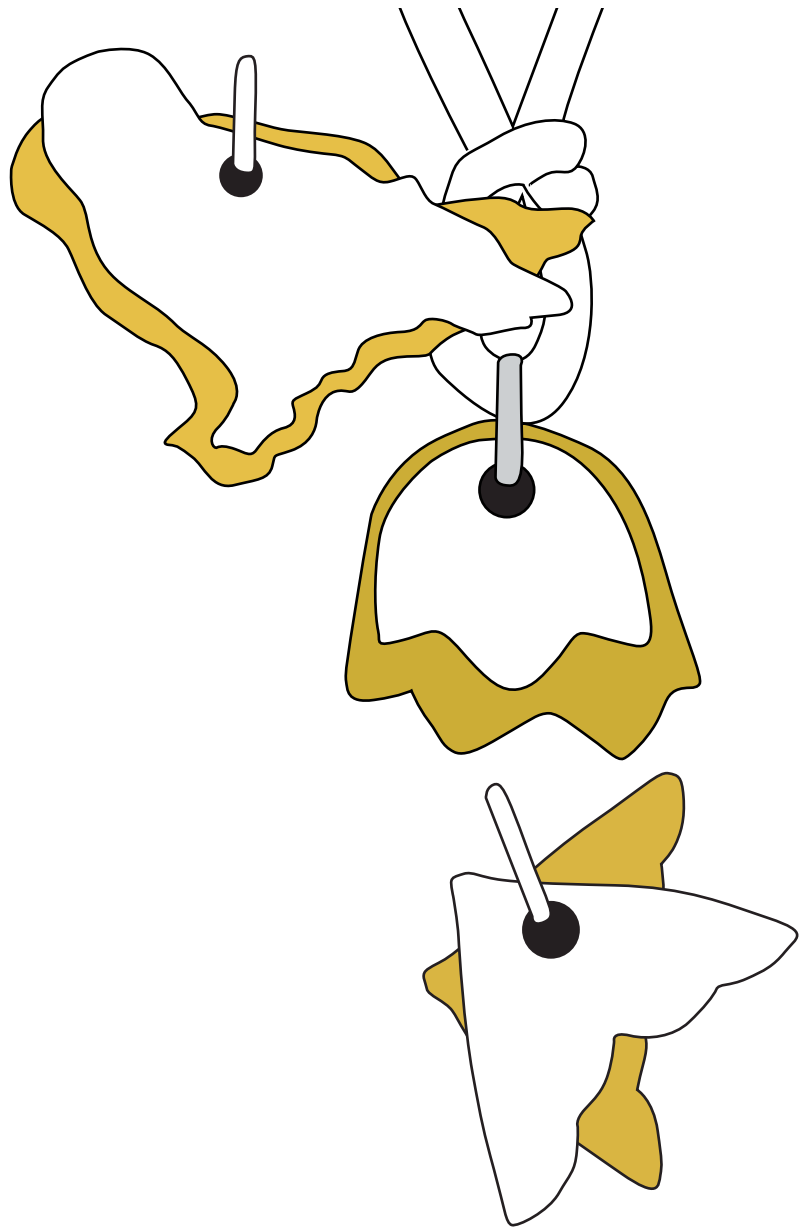
Toisiin eläimiin samaistutaan helpommin kuin toisiin. Söpö liito-orava on ollut luonnonsuojelujärjestöjen kansilehdissä, vaikka esimerkiksi ahmaa niissä ei liiemmin ole näkynyt. Luonnonsuojelukin on kaupallistunut. Yleensä luonnonsuojelujärjestöt käyttävät muutamaa uhanalaista eläinlajia (WWF käyttää 14 suomalaista) “maskotteinaan” kertoessaan lajien suojelusta internetsivuillaan. (http://www.wwf.fi/ymparisto/uhanalaiset_lajit/kotimaiset/, lainattu 12.4.). Suomessa on kuitenkin tällä hetkellä 35 äärimmäisen uhanalaista perhoslajia (<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=17207&lan=fi> viitattu 29.3.). Eivätkö nekin ansaitsisi huomiota? Vaikka tavalliselle ihmiselle on helpommin käsitettävää, että tiikeri ja saimaannorppa ovat uhanalaisia, antaa tälläinen ulosanti hiukan vääristyneen kuvan uhanalaisuudesta. Halusin tämän vuoksi valita opinnäytetyöhöni lajeja, jotka eivät ole olleet niin paljon esillä mediassa. Tarkoitukseni on ollut muutenkin olla solidaarinen niin ostajille kohtuullisen hinnan kautta kuin käyttämällä vähiten haluttuja keramiikkalautasia. Miksen siis voisi olla solidaarinen myös eläinlajeille? Halusin myös, että lajeja olisi vähän ympäri Suomea ja että niiden pitäisi olla hyvännäköisiä keramiikasta leikattuina profiilikuvina. Tämän vuoksi lajeiksi valikoitui pikkuapollonperhonen, hämeen kylmäkukka ja joukon mediaseksikkäin, tunturipöllö. Lajeja en halunnut selkeyden vuoksi tähän projektiin enempää.

6.6.1 Kaupalliset kaulakorut

Kaupalliset kaulakorut on ensimmäinen tuoteryhmä. Tarkoituksena oli saada aikaan mahdollisimman yksinkertainen tuote, joka olisi helppo valmistaa ja siis edullisesti myytävissä. Kaulakoruissa esiintyvät valitut eläinlajit. Tuotteet ovat mahdollisimman nopeasti valmistettavissa ja helppoja käyttää vaikka ovatkin isoja. Koruissa vaneri on printattua ja keramiikkana käytetään lautasten keskustan valkoista osaa. Joihinkin koruihin saattaa tulla lautasen pohjan kuviointia, joka mielestäni vain lisää korun kiinnostavuutta ja viestivyyttä uusiokäytetyistä lautasista. Korujen kontrastisuutta saa vaihdettua käyttämällä joko vanerin printattua tai tyhjää puolta korun edessä. Vaneri ja keramiikka on jätetty käsittelemättömiksi, jolloin ne patinoituvat iän kanssa.

Korun osat ovat kiinnitetty toisiinsa yksinkertaisesti hopeisin lenkein. Korusa perinteistä ketjua korvaava neuleputki voidaan irroittaa pesua varten. Mikäli keramiikkaosa rikkoutuvat käytön saatossa voidaan hopea ja neuleputki vielä hyödyntää seuraavaan koruun. Mikäli asiakas haluaa rikkoutuneen tilalla uuden korun, pystyisin antamaan tästä tuntuva alennuksen tai sen korvauksetta tietynlaisen takuun sisällä.

6.6.2 Sormukset ja rintakorut

Sormusten ja rintakoruun tarkoituksena on hyödyntää pienempiä jäljelle jääneitä paloja ja reunoja keramiikkalautasista. Tarkoituksena oli saada lisää ekologista järkevyyttä koruihin tämän osan kautta. Lautasissa on usein aivan ihanat romanttishenkiset reunat, jotka menevät hiukan turhan imeliksi isomassa skaalassa, mutta toimivat hyvin pienemmissä sormuksissa ja rintakoruissa. Romanttishenkisyys liittyy sarjan lähemmin pula-aikaan, jolloin lämminhenkinen historismi oli tavoiteltua. Kuviot tuovat mukanaan myös nostalgista henkeä, mikä on nykyisin ollut retrobuumin myötä pinnalla. Sormukset rakentuvat keramiikasta ja toisinaan kierrätysvanerista sekä hopeisesta runko-osasta. Rintakoruissa keramiikka ja puu yhdistyvät niittauksen kautta teräksisiin pinssimekanismeihin. Nämäkin korut ovat aivan muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kiinnitetty mekaanisesti ja siten purettavissa osiin.

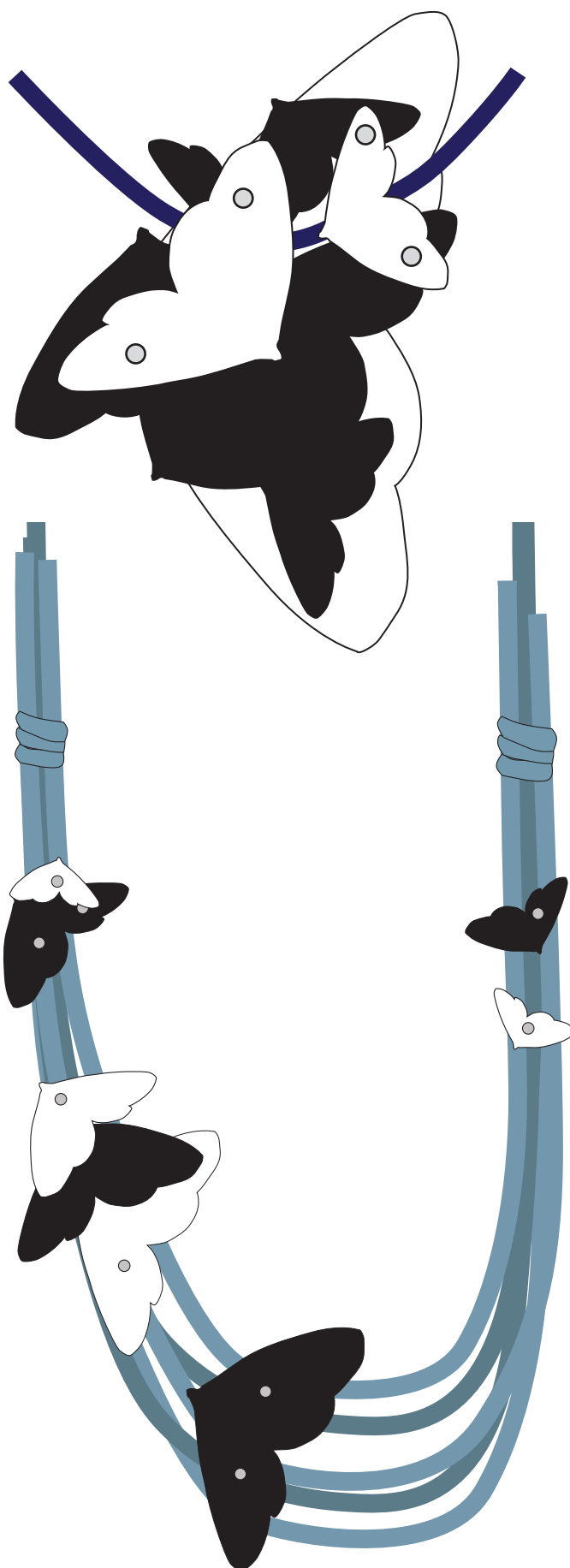
6.6.3 Show-off korut

Näiden korujen tarkoituksena oli nostaa peruskorujen arvoa tuomalla sarjaan mielenkiintoisempia ratkaisuja. Omaa tekemistä ajatellen taidelähtöisempi tuoteosa myös tuo uusia ideoita ja kehittää sarjaa kokonaisuudessaan. Tämä on koekenttäni, jolla testaan ajatuksia. Toimivimmat ideat pystyn yksinkertaistamaan kaupallisempiin tarkoituksiin. Tarkoitus on kuitenkin, että korut ovat käytettäviä ja siten ekologisesti järkeviä. En halua tuottaa koruja kaappiin, vaan niiden tulisi olla päällä pidettäviä. Show off -koruissa käytän valittuja eläimiä. Tarkoituksena on kuitenkin toimia ensisijassa ideoiden vietävänä tehden arvokkaampia tuotteita ja unohtaen tiettyssä hintaraamissa pysymisen. Lähtökohtana oli keramiikan ja puun kerrostaminen, josta liikuin kohti yksinkertaisempia ja muodikkaampia ratkaisuita.

6.6.4 Hitaasti hyvä tulee

Keramiikka osoittautui yllättävän mukavaksi ja minun oloisekseni materiaaliksi työstää. Vaikka korut ovat yksinkertaisia, ne vaativat jonkin verran aikaa. Keramiikkaa on työstettävä timanttiterin. Se on erittäin samanlaista ominaisuuksiltaan kuin keskikovat kivet. Yhtäkään keramiikkakappaletta en saanut niitä yksinään työstäessäni hajoamaan. Vasta lenkkien laitton yhteydessä menin lyömään pari vasaralla hajalle. Kivityöstöllinen rauhallisuus sopi minulle kuin kattilalle kansi. Samalla kun porasi reikää viisi minuuttia ehti miettimään sitä, mitä seuraavaksi teki. Yleensä hätäilen liikaa, enkä "ehdi" pohtimaan. Näiden töiden kanssa miettimisaikaa oli runsaasti. Ainut varsinainen vastoinkäyminen oli koulun ultraääniporan temppuili. Olin suunnitellut tekeväni kaikki isommat reiät tällä poralla. Pienimmät poran terät eivät toimineet, joten jouduin vaihtamaan 6 mm alta olevat reiät timanttiterillä porattaviksi. Sinänsä oli hyvä testata myös tämä vaihtoehto, sillä ultraääniporan hankkiminen ei toistaiseksi ole ensimmäisenä laitehankintalistalla. Timanttiterällä poraaminen kuluttaa hiukan ultraääniporaa enemmän aikaa, joka pidensi tekoaikaa. Kappaleiden viimeistely sujui kätevästi kivenhiomalaittein ja käsin timanttiterällä. Kaikissa vaiheissa tarvitaan vettä, joten tuli läträttyä välillä oikein huolella. Lautasia sahatessa sadetakki osoittautui suojalasien ja kuulosuojainten ohella välttämättömäksi varusteeksi.

Vanerin kanssa sai kikkailla enemmän. Koska puu halkeaa aina tiettyyn suuntaan ja vaneri on tässä

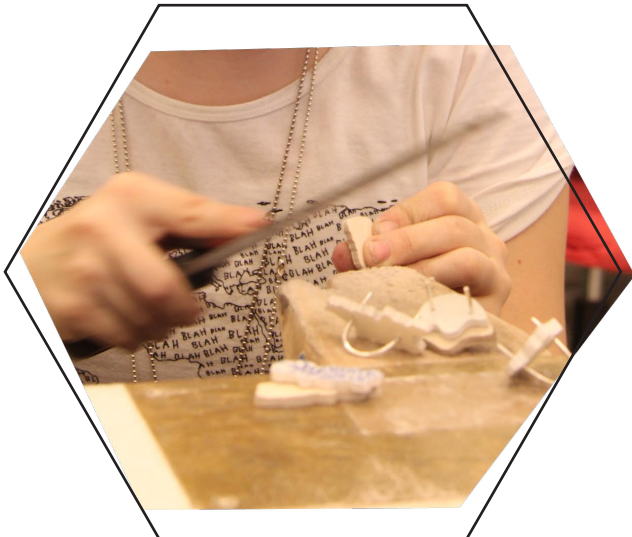

suhteessa erityisen herkkä, sai sahaamisen, viilaamisen ja varsinkin reikien poraamisen kanssa olla tarkkana. Taas kerran tuli todettua, että hitaus on valttia. Vaikka työt ovat sarjatuotettavissa, valmistusmenetelmät lähenivät Slow-aatetta jopa liiaksikin. Totesin todella paikkansa pitäväksi sen seikan, että mitä hitaammin tekee, sen laadukkaampia tuotteita saa aikaan. Tämä toivottavasti pysyy mielessä jatkossakin. Vaneria olisi voinut sahata sähköisellä kuviosahalla, mutta koulun kone toimi vastoin kaikkea logiikkaa ja katkoi terät kolmen kappaleen jälkeen, joten päädyin sahaamaan kappaleet käsin. Homma sujui yhtä nopeasti ja oli huomattavasti hellempää käsille, sillä koneella sahatessa kappaletta joutui painamaan lujasti pöytää vasten.

Neulepötköt neuloin pääasiassa neulekoneen avustuksella. Päädyin kokeilujen jälkeen käyttämään puuvillalankaan keskikoon konetta langankireys säädettynä noin kuuteen. Ohuempaa villalankaa sai neuloa langankireys 10:llä. Koneella pötköä syntyy nopeasti ja kelkan työntely käy samalla kuntoilusta. Osia pötköistä jatkoin vielä tarkempaan mittaan käsin. Neulominen on äärimmäisen rentouttavaa ja siinä mielessä tärkeä osa tekemisprosessia. Neuloessa rentoutuu ja korujen muita työvaiheita saattoi työstää paremmin. Neulominen on myöskin ihanaa hiljaisuutta porilla ja sahoilla työskentelyn jälkeen. Huomasin, että vaihdellessa työvaiheita ja työstäessä siis useampaa kappaletta kerralla, ainakin oma mielenkiintoni prosessissa säilyy ja tuotteista tulee parempia.

Kappaleet kiinnitin toisiinsa niittamalla sekä sormusten kohdalla sulattamalla langan palloille Mini Torch -happikaasulaitteella. Tällä saadaan tarkempi lämpötila juuri tietylle alueelle, joten jopa puu saattoi olla kosketuksissa sulatettavaan lankaan alkamatta tummua.

Keramiikan niittäminen on haasteellista, sillä se kestää hyvin vähän painetta, joka niittauksesta aiheutuu. Onneksi hopea on aineista pehmeämpi. Niittauksissa käytin Immo Lahtiselta lainaksi saamani letkuporakoneen terää, joka iskee ja liikuttaa metallia. Lopulta paremmaksi vaihtoehdoksi osoitautui kuitenkin niittäminen vasaralla, sillä letkuporakoneen terä pyörittää niittiä. Tämä liike rikkoo keramiikan lasitepintaa säröille. Yllätyksekseni vasaran lyönnit eivät tätä tee ainakaan siinä määrin missä niittausterä. Näin toimien niittaus sujui hyvin.

Päädyin koruissa tarkoituksella haaleaan värimaailmaan. Koru ei näin itsessään hyppäisi esiin. Vaaleiden vaatteiden kanssa ne sulautuvat lähes osaksi vaatetta. Kontrastit, silloin kun niitä koruissa on, tulevat lautasten omista kuvioista sekä printistä, jota on taustapuolella osassa koruja. Printin asiakas voi halutessaan kääntää korun etupuolella saaden lisää meininkiä koruun. Kontrastikkain on tummansininen kaulakoru, jossa pieninä valonpilkahduksina näkyvät hämeen kylmäkukat melkein peittyvät neuleeseen. Jätin tarkoituksella pois projektin aikana kokeilemani värikkäämmät ja kontrastikkaammat lautaset; halusin karsia kaiken turhan romantiikan ja koreilun pois. Välttämätön saisi riittää.

Puu ja keramiikka jätin käsittelemättömiksi. Minua kiinnostaa ajatus siitä, että ihminen ja koru vaikuttavat toisiinsa. Koru patinoituu käytössä ja siinä voi näkyä vaikkapa vuosipäivänä Kreikan saaristossa juotu punaviini. Vaikka patina voi olla myös likaa, se kantaa kuitenkin aina muistoja mukanaan. Koru voi vielä vuosien päästä Kreikan matkasta herättää käytettäessä tai tarkasteltaessa samoja tunteita kuin Kreikassa koettiin. Aivan uusi koru on siinä mielessä merkitystä vailla. Korusta tulee täydellinen vasta vanhetessaan, kun muutama läikkä ilmestyy puuhun ja sormusten rungot ovat tummenneet harmaiksi.

Korut ovat ilmeeltään arkisia, mihin pyrin materiaaliratkaisuilla. Isoimpia koruja toki voisi pitää mielestäni pienemmissä talven tilaisuuksissa, mutta nekään eivät ole niin juhlavia etteivät sopisi arkeen. Korut ovat kauttaaltaan yllättävänkkin talvisia. Niissä on jotain samanlaista lämpöisyyttä kuin paksussa neulepaidassa takkatulen loimussa. Pidän siitä, että korut näyttävät helposti käytettäviltä ja yhdisteltäviltä moniin arkivaatteisiin. Tarkoituksenihan oli alunpitäen tehdä korusarja käyttöön, arkea somistamaan, eikä kaapin nurkkaan seuraavaa tarpeeksi hienoa tilaisuutta odottamaan. Koko ajan ratkaisuissa haettu yksinkertaistaminen toi mielestäni korusarjaan sekä arkisuutta, käytettävyyttä että asiakkaan kannalta sopivan hintahaarukan, jotta korut ovat ostettavissa.

7 Valmis tuote

Edellisellä aukeamalla:
"Tunturipöllö" ja "Kylmäkukka"

Tällä aukeamalla:
ylhäällä "Kivikukkia"
sivulla "Pöllö kukkaniityllä"
toisella sivulla
"Kylmäkukkaniitty"

Seuraavalla aukeamalla
"Pikkuapollot kosiolla"

Valmistamaani sarjaan kuuluu myös kaksi "Pikkuapollo"-riipusta sekä lajitelma erilaisia "Kivukkia" sormuksina ja rintakoruna.

8.1 prosessin arviointi

Prosessin kulkuun olen pääsääntöisesti tyytyväinen. Sain ratkaisut itsestäni irti siinä aikataulussa, jonka olin väljästi laatinut. Mielestäni jokaisessa seminaarissa esittelin siihen mennessä vaaditut asiat vaikka seminaarien välillä harhailin. Ahdistuksen ja epätietoisuuden kaudet on vain hyväksyttävä ja niistä jatkettava eteenpäin. Mikäli epätietoisuutta ei olisi, ei korusarjakaan olisi kehittynyt. Loppupaniikki samaten tulee aina, vaikka tuote olisi miten valmis. Aina voi puristaa itsestään viimeiset mehut irti.

Ratkaisuja oli välillä vaikea tehdä monien kompromissien takia. Olisi ollut hienoa tehdä erittäin ekologinen, myyvä tuote, mutta vielä en ainakaan itse siihen pystynyt. Ekologisuus ja kaupallisuus ovat toisilleen lähtökohdiltaan vastakkaisia aatteita, kuten aivan alussa totesin. Ehkä näin kuuluukin olla, jotta kehitystä tapahtuu. Tämän vuoksi ymmärsin, että ekologia ja kaupallisuus on ainakin äärimmäisen hankala saada samaan konseptiin mahdumaan. Kun kumarsin jonnekin, pyllistin toisaalle. Sellaistahan se tuotteen suunnittelu on. Lamahenkisyys, eettisyys ja slow-meininki liittyivät onneksi toisiinsa saumattomasti ja tukivat toisiaan.

Uskon, että tulen jatkamaan ideoista, joita matkan varrella hylkäsin. Ne eivät olleet parhaita tähän projektiin, sillä kaikkia osa-alueita ei niihin olisi saanut sisällytettyä, mutta ideoina ne ovat ehkä jopa parempia kuin se mihin päädyin. Päädyin jonnekin, jota en varsinaisesti projektin alussa halunnut. Luulen tämän johtuvan monista kompromisseista, joita projektissa tein. Jälkikäteen katsottuna olen kuitenkin tyytyväinen, että kuljin koko prosessin ajan eteenpäin, enkä lyönyt suunnitelmia aivan alussa lukkoon. Lopullinen suunnitelma on itsestäni selkeästi aihealueen ja siitä löytyneiden teemojen jatke.

Materiaalien kanssa haluaisin tulevaisuudessa mennä eteenpäin ja kokeilla uusia kompinaatioita, joilla korun kierrätysasteen saisi 100 %:iin. Mielestäni prosessissa olen tällä hetkellä puolessa välissä. Haluan tuotteita, jossa kompromisseja ei ole. Haluan seistä niiden takana kokonaan. Nyt voin seistä prosessin takana, ja tuotteen, joka kuvaa prosessia. Kokeiluja on siis vieläkin tehtävä. Materiaalien kanssa pelaaminen vie aikaa, joka ei välttämättä mahdu vuoteen, eikä edes viiteen. Nyt voin todeta olevani siinä, missä suinkin voin olla tämän 9 kuukauden tekoajan jälkeen.

8.2 Tuotteen arviointi

Tuotteen muotoilussa kriteereinä toimivat eettisyys, markkinoitavuus, viestivyys, käsityön omainen viimeistely, vaatimattomuus ja tietenkin se, että tuote kuvastaisi valittuja teemoja.

Eettisesti tuote on kyseenalainen. Kierrätysaste vaihtelee massan mukaan mitattuna 30-80% välillä, joten kaikkia lopputuotteita ei voi millään sanoa kierrätystuotteeksi. Käyttämäni Novitan -luomupuuvillalangan valmistusmaata ei ilmoiteta, joten en pysty kertomaan kaikkea asiakkaalle, mikä olisi idealistista. Kierrätettyjen materiaalien, keramiikan ja vanerin suhteen olen sentään onnistunut. Koru näyttää eettiseltä, mikä oli yksi tarkoituksistani. Se myös kertoo rehellisesti mitä materiaalit ovat, eikä yritä piilotella niitä.

Kaupallisesti tuote on prosessin tavoin puolessa välissä. Pienet korut kuten keramiikkasormukset ja "kaupalliset riipukset" ovat oletukseni mukaan sarjan myyvimpiä. Korujen valmistusaika ei onneksi ole suuren suuri. Pieniin sormuksiin kuluu aikaa ale puoli tuntia, joten hinnan voi tiputtaa 20-30 euroon. Riipuksissa hinnaksi tulisi äärimmäisenä maksimina 40 euroa. Tuotteet ovat hinnan puolesta kaikkien saatavissa. Lähtökohtana vaatimattomuus voi olla kuitenkin vieraannuttava seikka. Monet ihmiset haluavat korulla viestittää enemmänkin näyttävyyttä ja koristella asustaan näyttävämmän.

Viestivyyden suhteen tunnen onnistuneeni. Koru kertoo printin kanssa eettisestä, vaatimattomasta elämänasenteesta niin, ettei se ole heti luettavissa päältä päin, kuten halusin. Aihetta ja kertomuksellisuutta on tarkoitus markkinointimateriaalin kautta syventää. Korun kantaja voi siten itse päättää kuinka paljon korustaan kertoo muille.

Korut ovat mielestäni riittävän viimeisteltynä. Slowteeman mukaan lähdin tavoitteilemaan tarkoituksenmukaisuutta ja käsityön näkymistä koruissa. Kuitenkaan tuotteet eivät näytä mielestäni keskeneräisiltä. Vanhentua ne saavat rauhassa ja ovat täydellisiä vasta sitten kun ovat olleet käytössä.

Tuotteet ovat nimenomaan valittujen teemojen kuvastin ja niiden kompromissi. Tässä mielessä olen tyytyväinen. Ne sopivat prosessiin ja liittyvät siihen mielestäni niin hyvin kuin vain omien taitojeni puitteissa oli mahdollista. Vaikka tuotteet eivät ole valmiita kaupan hyllylle, prosessin jatkeena pidän niistä.

Hinta-arviot

Materiaalin hinnat riippuvat lautasten hinnoista, jotka välillä 0-3e /kpl, työtunnit on laskettu sarjassa työskentely huomioon ottaen, jolloin yhteen koruun käytetty aika lyhentyy. Tuntipalkaksi on laskettu pyöreä 30e, johon sisältyvät laitteiden kulut.

Kaupalliset riipukset:
teko aika max. 45 min
materiaalit: n. 5e
(mukaanlukien printin)
hinta: 35e

Sormukset:
teko aika max. 25 min
materiaalit: n.2e
hinta: 20e

Pienet rintakorut
teko aika max. 25 min
materiaalit n. 2e
hinta: 20e

Suuret rintakorut
teko aika max. 35 min
materiaalit n.3,5 e
hinta: 25-30e

Show-off korut:

rintakoru:
teko aika n. 6h
materiaalit: n. 4e
hinta: noin 180e

kukkakaulakoru:
teko aika noin 5h
materiaalit n 8e
hinta: 150e

perhoskaulakoru:
teko aika noin 7h
materiaalit 10e
hinta: 210e

Tarkoituksena on viedä tuotetta vahvasti kaupallisempaan ja eettisempään suuntaan opinnäytetyöprosessin loputtua. Uskon, että pienen kehityksen myötä siitä voi tulla onnistunut myyvä tuote ilman eettisiä kompromisseja. Prosessin jälkeen korua on mahdollista viedä eri suuntiin piittaamatta lama-, pula- ja slow-teemoista. Luulen, että oikealla näkyvän kuvan suuntaan kulke- malla ja korusta kontrastikkaamman tekemällä siitä tulee kaupallisempi. Minulla on myös mahdollisuus edetä jatkossa joko ekologisempaan tai kaupallisem- paan suuntaan. Tämän määrittää se, mikä oikeasti alkaa markkinoilla vetämään.

Tarkoituksena on niissä töissä, missä jatkan lankojen ja neuleen kanssa etsiä varmasti ja aukottomasti eet- tisiä lankoja, ovat ne sitten uusia tai kierrätettyjä. Ide- ana olisi soitella muutamaankin lankatehtaaseen, mikäli heillä olisi viallisia eriä tms. joita voisin hyödyntää. Saman aion tehdä Arabian ja Iittalan tehdaiden kanssa keramiikan suhteen. Vaikka keramiikkalautasia on hyvin saatavilla myös kierrätyskeskuksista, ei vara- varasto olisi pahitteeksi. Luon-nonmukaisia käsit- telyaineita puolestaan valmistaa suomalainen Sa- teenkaarivärit. Niitä on saatavissa Wanhan Wiljamin nettikaupasta kohtuuhintoihin.

Eläinten käyttäminen korun aiheena mahdollistaa lajien helpon vaihtelun kulloissienkin muotivirtauk- sen mukaan. Sarjaan voi toki helposti sisällyttää eläinmaailman ulkopuolisiakin aiheita, kunhan ne näyttävät hyviltä profiilikuvina. Samaten printtiä on helpohko vaihdella ja saada siten esim. kesä- ja talvimallisto aikaisiksi. Kun korut tekee suurimmaksi osaksi käsin, on mahdollista reagoita nopeasti uusiin virtauksiin, eikä hukkakoruja tule tehtyä niin paljon.

Tarkoitus on markkinoida sarjaa myös niin, että omista rikkinaisista lautasistaan voi teetättää korun. Ihmisen omat henkilökohtaiset muistot saivat näin jatkoa, eikä rakasta esinettä tarvitsisi kokonaan hylätä. Koruja on käsityölähtöisen työstön takia helppo muil- lakin tavoin muokata asiakkaan toiveiden mukaan; on kyseessä sitten lempieläin tai -väri. Asiakkaan vanho- ja langanjäämiä ja hopealusikoita pystyisin mahdol- lisesti myös hyödyntämään. Tällä tavoin lähes koko koru voisi olla uusiomateriaalista valmistettu.

Mahdollisuuksia sarjan jatkamiseen näen runsaasti. Tarkoituksena olisi ensi kesän aikana valita, mihin suuntaan lähdän sarjaa viemään.

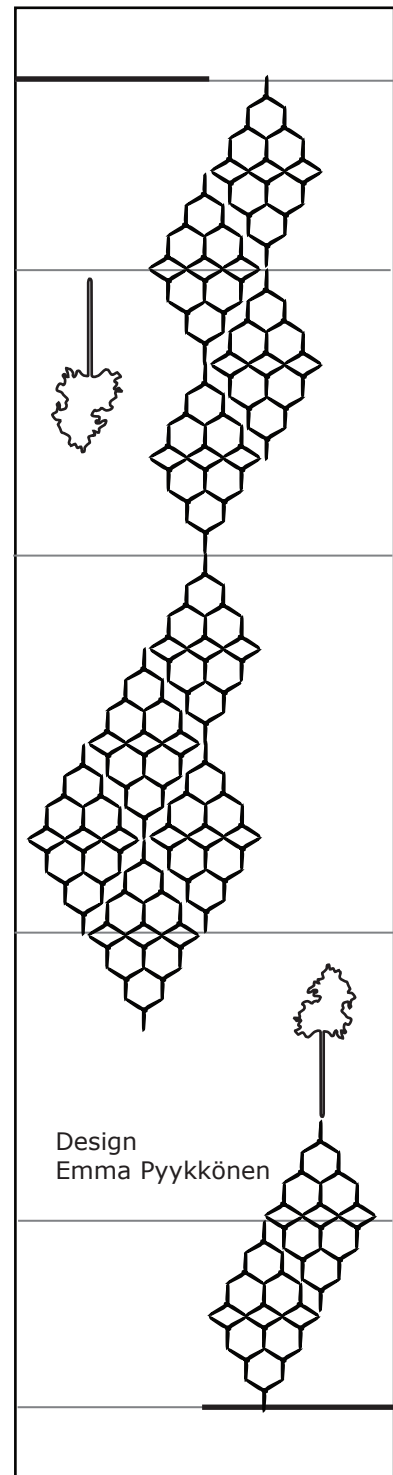

8.4 Markkinointimateriaali

Markkinointimateriaalista suurin osa tulee sijaitsemaan kotisivuillani, jotka kesän aikana laitetaan pystyyn. Tarkoitus on, että ihmiset voivat valita, kuinka paljon he haluavat tietoa ja tutustua tuotteeseen sen mukaan. Kotisivujen lisäksi materiaalia löytyy pakkauksen yhteydestä. Tarkoitus on, että varsinaisesti ennen myyntitilannetta asiakas ei saisi informaatioähkystä. Useimmat tuotteet ostetaan kuitenkin muutamassa minuutissa. Tässä ajassa asiakkaalla ei ole aikaa syvällisesti paneutua tuotteeseen. Uskon, että pelkkä maininta kierrätysmateriaalien käytöstä ja eettisyydestä riittävät informaatioksi tuotteen vieressä kaupan hyllyllä. Lisätieto, joka on löydettävissä ja luettavissa helposti tuotteen ostamisen jälkeen kuitenkin vaikuttaa asiakkaan sitoutumiseen tuotteeseen ja poikii mahdollisesti uusia kaappoja. Tässä mielessä on tärkeää, että eettistä ja ekologista infoa tuotteesta on saatavissa.

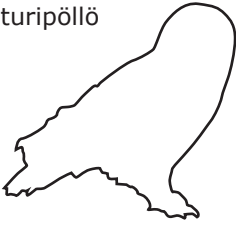
8.5 Pakkaus

Pakkauksen lähtökohtana on syventää tuotteen viestiä ja tuoda siihen lisää merkitystä. Pahvinen pakkaus, jonka pehmustusmateriaalina toimii sorvaus-/höyläjäte on kokonaisuudessaan poltettavissa tai hävitettävissä energia-/pahvijätteen mukana. Värejä pakkauksessa käytetään laatikko-osaa kiertävässä infonauhassa, johon on tulostettu printtiä sekä informaatiota tuotteesta. Oikealla on esimerkki nauhasta Tunturipöllökorun laatikosta. Pakkauksen sisäpuoli on valkoinen. Tämän tarkoitus on tuoda kontrastia puulastulle ja viestiä puhtaammasta ja tyylikkäämmästä korusta. Korua voi ostotilanteen jälkeen kotona säilyttää laatikossa, jolloin se toimii kuin mikä tahansa muukin arvokorulaatikko. Erilistä säilytintä ei siis tarvitse miettiä ja koru tuntuu arvokkaammalta omaan laatikkoonsa sijoitettuna. Kuten aikaisemmin pakkauksen eettisyyttä pohtiessa totesin, laatikkomallinen pakkaus luo arvokkaamman kuvan kuin esim. kierrätyskankaasta ommeltu pussukka.

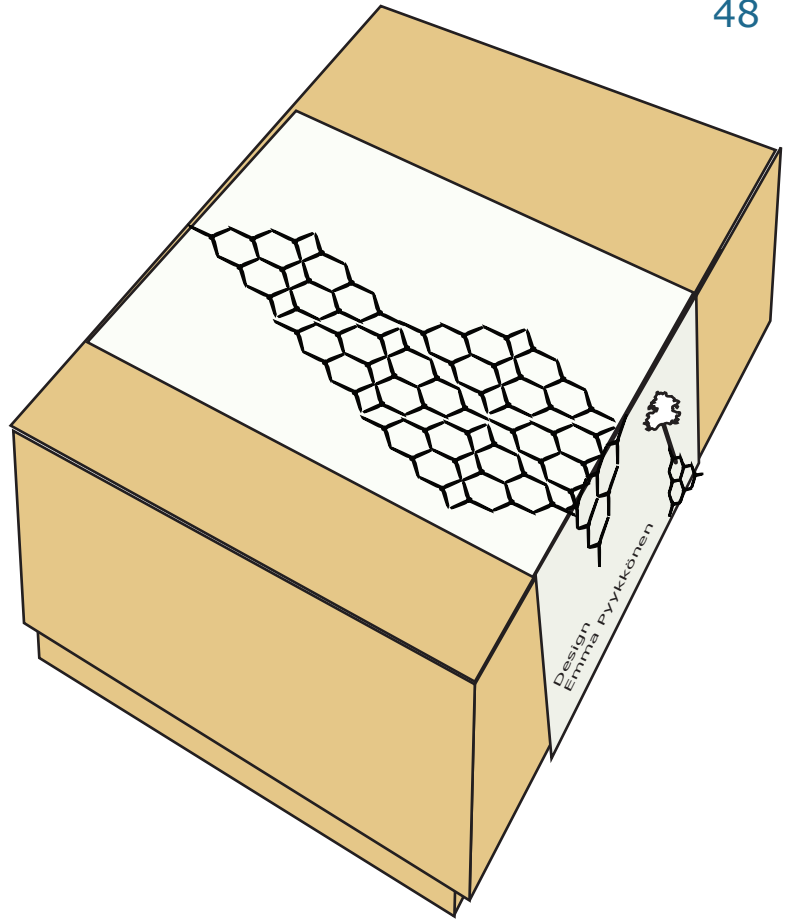
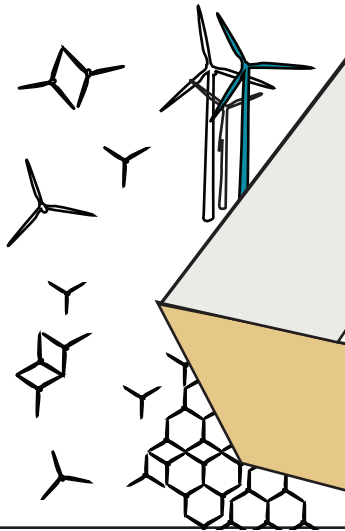

Hiljainen vaatimattomuus on korusarja yksinkertaisuuden kauneudesta, luonnon lumosta ja eettisyyden merkityksestä.

Tunturipöllö

Pohjoisen Lapin erittäin uhanalainen pöllölaji, joka saapuu Suomeen pesimään vain hyvinä sopulivuosina. Talvisin Suomessa lentää 50- 150 tunturipöllöä, joista vanhimmat koiraat ovat aivan lumivalkoisia. Voimme vaikuttaa yksinkertaisilla teoilla siihen, kuinka paljon valkoisia pöllöjä Suomessa tulevaisuudessa lentää.

8.6. Taittoa ohjanneista ratkaisuista

Tarkoitukseni oli ottaa koko prosessissa huomioon ekologiset ja eettiset seikat siinä määrin kuin se oli järkevyyden rajoissa.

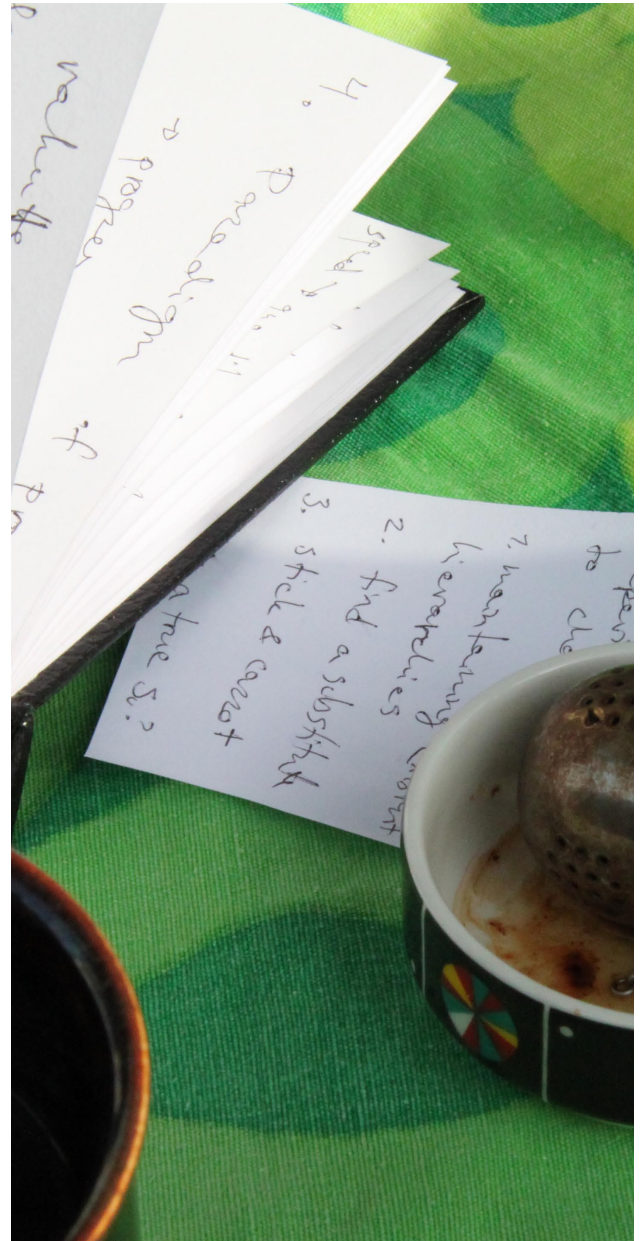
Tekstin suhteen halusin tuoda selkeästi esiin lainaukset ja käyttää niitä enemmän kuin epäsuoraa tekstiin viittaamista. Uskon, että kirjoittajien alkuperäiset ajatukset välittyvät näin suoremmin ja teen oikeutta niille. Muun tekstin suhteen pyrin tiivistämään sitä mahdollisimman paljon. Kaikki turha saisi jäädä pois. Luulen lukijankin nauttivan tästä.

Vaikkakin muutama huononäköinen saattaa olla työtäni lukemassa, pienensin tekstityyppiä. Kirjallinenhan tulee myös internettiin, jolloin tekstiä on mahdollista suurentaa koneen näytöllä. Pienempi tekstityyppi mahdollistaa sivujen vähentämisen; sekä paperia, että mustetta kuluu vähemmän. Taitosta oli tarkoitus myös saada mahdollisimman tiivis siinä määrin kuin se ulkonäöllisesti oli mahdollista. Harva jaksaa kiinnostua mustaa tekstiä täynnä olevasta työstä.

Tekstin värin olen muuttanut haaleammiksi sävyiksi suurimmassa osassa tekstejä, jotta musteen kulutus olisi pienempää.

Kuvien käytön suhteen tein eettisyyteen nojaten päätöksen olla käyttämättä mitään kuvia, mikäli minulla ei olisi niihin lupaa suoraan korun tekijältä tai kuvan ottajalta. Tietenkin mukaan päätyi myös muutama itse ottamani kuva.

Taiton suhteen pyrin tekemään siitä mahdollisimman tiiviin. Tällä tavoin sivuja luonnollisesti säästyy, eikä paperia kulu niin paljon kuin väljemmin taittaessa.

Kirjat

- Leena Aavameri ja Jaana Haapala, 2008, *Omatuntotalous*, Keuruu: Talentum Media,
- Nigel Cawthorne, 1996, *The New Look, The Dior revolution*, Reed International Books Limited
- Marcus Fairs, 2009, *Green Design*, alkusanat Tom Dixon, Lontoo: Carlton Books Limited,
- Andrew Heywood, 2003, *Political Ideologies: an introduction*, Basingstoke, Palgrave Macmillan,
- Tuuli Hirvilammi, 2008, *Kuluttavan elämäntavan hylänneet kulutuskarkurit*. Teoksesta Mari K. Niemi (toim.), *Kiitos Ei!*, *Kieltäytymisen kulttuurihistoria*, Jyväskylä: Ajatus Kirjat
- It's not easy being Green*, *Green: design-ED*, etusanat Dr. Ailsa Boyd, 30.9.-11.11.2006, katalogi näyttelystä The Collins galleryssä
- Wendy Jedicka, 2009, *Packaging Sustainability, Tools, Systems, and Strategies for Innovative Package Design*, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Sirkka Kopisto, 1997, *Moderni Nainen, Muodin vuosikymmenet 1920-1960*, Helsinki: Museovirasto
- Pekka Korvenmaa 2009, *Taide ja teollisuus, johdatus suomalaisen muotoilun historiaan*, Helsinki: Taideteollisen korkeakoulun julkaisuja B 88
- Karin Laansuo, Anu Vahtra ja Indrek Sirkel (toim.), 2008, *Uudelleenkäytettävää, Reusable, Uuskasutatav, Triip*, Tartu, (Pääkaupunkiseudun Kiertätyskeskus Oy, 2008)
- Heikki Nevanlinna (toim.) 2008, *Muutamme Ilmasto, ilmatieteen laitoksen tutkijoiden katkaus ilmastonmuutokseen*, Porvoo: Ilmatieteen laitos ja Affecto Finland Oy / Karttakeskus, ,
- Lassi Salvi (toim.), 1997, *Taistelu Paratiisista, Luonnon suojele ja hyväksikäyttö kolmannessa maailmassa*, toim., Tampere: Maailmankauppojen liitto ry,
- Rebecca Proctor, 2009, *1000 New Eco Designs and where to find them*, Lontoo: Laurence King Publishing,
- Suzanna MW Stephens ja Antony B Stephens (toim.), 2009, *The Big Book of Green Design*, New York: Collins Design,
- Victor Papanek, 1995, *The Green Imperative: Natural Design for the Real World*, New York: Thames and Hudson,
- Alexander von Schönburg, 2007, *Tyylikkään köyhäilyn taito*, Jyväskylä: Atena Kustannus Oy,
- Pasi Toivanen, 2007, *Ilmastonmuutos Nyt, Muistiinpanoja maailmanlopusta*, Helsinki: Kustannusyhtiö Otava,
- Meri ja Untamo Utrio, 1994, *Pois pula, pois puute, kun kansa selviytyi*, Helsinki: Tammi,
- Worldwatch- instituutti, 2009, *Maailmantila 2009 lämpenevään maailmaan*, Helsinki: Gaudeamus

Lehtiartikkelit

Laura Vanderkam, 2008, Granma´s greener than you, , 10A Wednesday October 24, The Forum, USA Today

Johanna Vakkari, 6/2009, Koru on kysymys, Taide, Helsinki: Oy Taide kt

Jenni Juurinen, 2/10, Kauniisti säilössä, Piensäilytyksen esteettiset ja ekologiset ideat, Deko, s. 42-47

Designer spotlight, Kitman Keung – we love eco, Taide ja Design, 1. numero,

Liisa Jokinen, 10/2009, Tyylikäs ekomuoti, s. 83-85, Image

Tero Tähtinen, 9/2009, Köyhäilyn comeback?, s.48, Voima

Gabriel Graig, Seeing Green: Towards Sustainable Jewelry Practices, Metalsmith vol. 29, no.2

Internetlähteet

Arnie Cooper, The Bright green city, Alex Steffens optimistic environmentalism, 2010 [lainattu 7.4.2010], saatavissa: http://www.thesunmagazine.org/issues/412/the_bright_green_city

Alistair Fuad-Luke, 2010, Slow design, [lainattu: 4.3.2010], saatavissa: <http://www.slowdesign.org/slowdesign.html>

GodEl, 2010, [lainattu 12.4.2010] saatavissa: <http://www.godel.se/>

Kati Hienonen, 2010, Flanellipaita on tämän ajan vaate, [lainattu 1.2.2010], saatavissa: <http://www.sdumt.fi/open/?p=kipina>

Kati Hienonen, 2009, Murrosaikana koti löydetään uusista lähtökohdista, [lainattu 1.2.2010], saatavissa: <http://www.sdumt.fi/open/?p=kipina>

Hoover & Strong, 2010, Harmony metals and Gems, [lainattu 12.4.2010] saatavissa: <http://www.hooverandstrong.com/category/HARMONY+Metals+and+Gems/>,

Maailmankaupat liitto ry, 2010, Miksi maailmankauppaa?, [lainattu 6.4.], saatavissa: <http://www.maailmankaupat.fi/maailmankaupat/index.html>

Moisio Tiina, Lähteenoja Satu ja Lettenmeier Michael 2007. TavaraMIPS - Kodin tavaroiden luonnonvarojen kulutuksen mittaaminen -tutkimusraportti. Luonnos, heinäkuu 2007. [lainattu 4.3.2010], saatavissa: <http://www.sll.fi/luonto-jaymparisto/kestava/mips/mips-lukuja/korut>

Teemu Mäki, Lama tekee hyvää, 2/2010, [lainattu 18.3], saatavissa: <http://www.voima.fi/content/view/full/2998>.
Opetushallitus, 2010, Työn tuottavuus talouskasvun lähteenä, [lainattu 7.4.], saatavissa: <http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/teknologia/html/02-1-2.html>,

Katarina Paulitsch, Carolin Baedeker, Bernhard Burdick, 2004, Am Beispiel Baumwolle: Flächennutzungskonkurrenz durch exportorientierte Landwirtschaft, [lainattu 19.4.2010] saatavissa: http://www.wupperinst.org/en/info/entwd/index.html?beitrag_id=239&bid=43&searchart=publikationen_uebersicht

Sateenkaarivärit Oy, 2010, [lainattu 20.3.2010], saatavissa: <http://www.sateenkaarivarit.fi/>

Reilun Kaupan edistämisyhdistys ry, 2010, [lainattu 26.4.2010], saatavissa: <http://www.reilukauppa.fi/index.php?147&cmsshow=325;news;5>

Tikkurila Oyj, 2010, Slow -ilmiö heijastuu sisustukseen, [lainattu: 30.1.2010], saatavissa: http://www.tikkurila.fi/ammatillaiset/suunnittelu/trend_tracker/trend_tracker_-_joulukuu_2009/

Ympäristöministeriö, 2009, Mitä on kestävä kehitys? [lainattu:26.4.2010] saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=22119&lan=fi>

Wanha Wiljami, 2010, [lainattu 20.3. 2010], saatavissa: <http://www.wanhawiljami.fi/shop/index.php?cPath=45>

Wuppertal Institute for climate, environment and energy, 2010, [lainattu: 4.3.2010], saatavissa: <http://www.wupperinst.org/en/home/>

WWF Suomi, 2010, Lajien uhanalaisuus Suomessa, http://www.wwf.fi/ymparisto/uhanalaiset_lajit/kotimaiset/.

Luennot

Designing Slow life- conference, 24.-25.3., Lahti Fair Centre, Lahti Finland, puhujat, joihin on viitattu: Carl Honoré, John Webster, Alf Rehn ja Gian Pangaro,

Ympäristöosaamisen päivittäminen Workshop, 28.1.2010, 13.00- 15.00, Muotoilu- ja Taideintituutin auditoria Kannaskenkatu 22, Lahti

Johdanto Ympäristövastuuseen ja ilmastonmuutokseen, Reetta Jänis

Ympäristömyönteinen tuotesuunnittelu, Antero Ollila

Kuvalähteet

Numeroimattomat kuvat ovat tekijän ottamia. Numeroidut kuvat ovat tekijänoikeuksien haltijoiden tätä työtä varten luovuttamia.

Kuva 1: Karuski, Minna Soininen

Kuva 2 No Bad Design, Eija Savolainen

Kuva 3 Janna Syvänoja

Kuva 4 Salsa Design, Salla Salonen

Kuva 5 LauraSe, Laura Saarivuori-Eskola

10. Liitteet

Liite 1 Haastattelu

Haastattelurunko

Taustoitusta

1. Nimi, (ja yrityksen nimi).
2. Kuinka kauan olet toiminut korujen parissa?
3. Pari lausetta siitä, mitä yrityksesi tekee/ mitä teet?

Yleisesti työskentelystä

4. Mitä materiaaleja käytät työssäsi / koruissasi?
5. Miten työstät materiaaleja?
(työstätkö niitä itse, miten työskentelet...)
6. Miksi olet päätenyt nimenomaan omaan työskentelytapaasi?

Kierrätyksestä, ekologisuudesta ja eettisyydestä

7. Mistä syistä käytät kierrätysmateriaaleja, ekologisia tai eettisiä materiaaleja työssäsi?
8. Mikä mielestäsi on parasta, antoisinta kierrätetyn / ekologisen / eettisen materiaalin parissa työskentelyssä?
9. Oletko kokenut tai huomannut mitä negatiivista kierrätetyn / ekologisen / eettisen materiaalin parissa työskentelyssä?
10. Mitä sinulle merkitsee kierrätys, ekologisuus ja eettisyys varsinkin osana ammattia, yritystoimintaa?

Suhtautuminen ekologiseen / eettiseen koruun

11. Miten ihmiset/asiakkaat ovat reagoineet ekologisiin koruihin/ korujen materiaaleihin?
12. Onko suhtautumistavassa tapahtunut muutoksia?

1. Nimi, (ja yrityksen nimi). JANNA SYVÄNOJA
2. Kuinka kauan olet toiminut korujen parissa? VUODESTA 1988
3. Pari lausetta siitä, mitä teet? TEEN KORUJA, VEISTOKSIA JA TILATEOKSIA

Yleisesti työskentelystä

4. Mitä materiaaleja käytät työssäsi / koruissasi? PÄÄASIASSA LÖYDETTYJÄ, "ELÄNEITÄ", YLEENSÄ LUONNOSTA TAI IHMISEN KÄYTÖN JÄLJILTÄ. ESIMERKIKSI PAPERIA, TUOHTA, OKSIA, JOUHIA, HIUKSIA, SIMPUKANKUORIA, SIEMENIÄ, AUTONRENKAITA, KENGÄNPOHJIA....

5. Miten työstät materiaaleja? TYÖSTÄN KAIKEN ITSE, SIIS EN TEETÄ MITÄÄN. KÄYTÄN PYVÄSPORAKONETTA JA VANNESAHAHA, KÄSITÖKALUJA JA PALJON AIKAA. TEKNIKKANI OVAT YLEENSÄ HITAITA. PYRIN JÄTTÄMÄÄN MATERIAALINI "AUKI" MENNEELLE JA TULEVALLE, EN SIIS YLEENSÄ PEITÄ MENNYTTÄ TAI PINTAKÄSITTELE SITÄ SUOJATAKSENI TULEVALTA. TYÖLLÄNI HALUAN NOSTAA MATERIAALISTA ESIIN JOTAKIN OLEMASSA OLEVAA. NÄYTTÄÄ SEN UUDESTI.

(työstätkö niitä itse, miten työskentelet...)

6. Miksi olet päättänyt nimenomaan omaan työskentelytapaasi? SE ON VÄHÄN KUIN ELÄMÄNTAPA TUO KERÄÄMINEN JA AJAN KANSSA SUHTEEN LUOMINEN MATERIAALIN. ME HAASTAMME TOISIAMME. OLEN HIDAS, MUTTA PIKÄJÄNTEINEN, SELLAISEN TEKEMINEN SOPII MINULLE, SAMOIN ERI MITTAKAAVOISSA TYÖSKENTELY.

Kierrätyksestä, ekologisuudesta ja eettisyydestä

7. Mistä syistä käytät kierrätysmateriaaleja, ekologisia tai eettisiä materiaaleja työssäsi? SAAN NIISTÄ AIHEEN TÖIHINI, SISÄLLÖN KERTOMAANI, TUNNEN LIITTYVÄNI OSAKSI SUUREMPAA TARINAA. NAUTIN KUN MATERIAALIT LÖYTÄVÄT TOISENSA JA KERTOavat YHDESSÄ ENEMMÄN. KOEN OIVALLUKSIA JA HAEN IHMISELLE KOKOISTAAN JA ARVOISTAAN PAIKKAA OSANA MUUTA LUONTOA.

8. Mikä mielestäsi on parasta, antoisinta kierrätetyn / ekologisen / eettisen materiaalin parissa työskentelyssä? KS. 7

9. Oletko kokenut tai huomannut mitä negatiivista kierrätetyn / ekologisen / eettisen materiaalin parissa työskentelyssä? JO ELÄNEET MATERIAALIT SAATTAVAT OLLA VARSIN HAURAITA JA SIKSI RAIVOSTUTTAVIA TYÖTOVEREITA. JOTKUT TEOKSET TÄYTYY MYÖS HYVÄKSYÄ KATOAVIKSI, JOLLOIN NIIDEN TEKEMISEEN UHRATTU AIKA VOI AIHEUTTAA TURHAUTUNEISUUDEN TUNTEITA. ONKIN HAASTE KÄYTTÄÄ TÄMÄ NEGATIIVISUUS YMMÄRRYKSEKSI, OPIKSI JA ELÄMYKSEKSI.

10. Mitä sinulle merkitsee kierrätys, ekologisuus ja eettisyys varsinkin osana ammattia, yritystoimintaa?

Suhtautuminen ekologiseen / eettiseen koruun SITÄ SEN ENEMPÄÄ HALUAMATTA ALLEVIIVATA TAI JULISTAA, KOEN PYSTYVÄNI ILMAISEMAAN AJATUKSIANI PARHAITEN KYSEISTEN MATERIAALIEN AVULLA. EN KUITENKAAN VOI TÄYSIN SULKEA TEKEMISESTÄNI POIS MUITA MATERIAALEJA, MIKÄLI NIITÄ KOEN TYÖSSÄNI TARVITSEVANI. PYRIN YLEENSÄKIN ELÄMÄSSÄNI, EDES PIENILLÄ VALINNOILLA, OTTAMAAN HUOMIOON NÄMÄ NÄKÖKULMAT. EN VARMASTI TARPEEKSI; AJAN AUTOA JA LENNÄN ULKOMAILLE.

11. Miten ihmiset/asiakkaat ovat reagoineet ekologisiin koruihin/

korujen materiaaleihin? MINULLA ON OLLUT ALUSTA LÄHTIEN TUNNE, ETTÄ TULEN RIITTÄVÄN MONELLE IHMISELLE YMMÄRRETYKSI, KOEN SIIS ETTÄ SANOMISELLENI LÖYTYY TAHTOVIA KUUNTELIOITA. SE IHMETTYTTI ALUKSIKIN, MUTTA EHKÄ VIELÄ KUMMALLISEMPAA ON, ETTÄ SE EI OLLUT AINOASTAAN TRENDI EDELLISEN LAMAN AIKAAN, VAAN YHÄ LAAJEMMIN TIEDOSTETTU VAIHTOEHTO NÄHDÄ MATERIAALEJA JA NIIDEN OMINAISUUKSIA. MUTTA KYLLÄ MINULTA TASAISIN VÄLIAJOIN KYSYTÄÄN ETTÄ VOIKO PAPERIKORU PÄÄLLÄ MENNÄ SUIHKUUN. YLEENSÄ VASTAAN ETTÄ JOS NIIN TAHDOT, VOIHAN SEKIN OLLA ELÄMYS.

1. Minna Soininen (Karuski)

2. Kuinka kauan olet toiminut korujen parissa?

n. 4 vuotta (en kovin aktiivisesti koko aikaa)

3. Pari lausetta siitä, mitä yrityksesi tekee/ mitä teet?

Olen koulutukseltani tekstiilisuunnittelija. Suunnittelen ja valmistan omaa laukkumallistoa käsityömäisin menetelmin pääosin kierrätyskankaista. Laukkujen tueksi teen koruja samalla periaatteella eli ensisijaisesti vintage- ja kierrätysmateriaaleista. Teen myös tilaustöitä, mutta yleensä näissäkin lähtökohtana on jokin oma tuotteeni.

Yleisesti työskentelystä

4. Mitä materiaaleja käytät työssäsi / koruissasi? Laukuissa päämateriaalina ovat kierrätyskankaat (sesongin mukaan puuvilla, villa, pellava ja silkki). Koruissa (korvakorut, kaula- ja rannekorut) sekoitan usein uutta ja vanhaa kuten kierrätettyjä- tai vintage-lasihelmiä sekä metallia kuten filigree-osia (metalliseosta). Osa koruista on tehty tekstiilimateriaalista kuten kierrätetystä puuvillasta. Sormuksissa yhdistän kierrätyskangasta ja sterling hopeaa. Materiaalit vaihtelevat suuresti saatavuuden mukaan.

5. Miten työstät materiaaleja?

(työstätkö niitä itse, miten työskentelet...)

Teen uniikkeja kappaleita sekä pieniä sarjoja joita toistan ja muuntelen mm. menekin mukaan. Työskentely on useimmiten kokeilun kautta etenevää, lopullinen koru syntyy tekemisen edistyessä Toisinaan mielessä on kuva korusta jo ennen varsinaisen tekemisen aloittamista, mutta usein tämä mielikuva kuitenkin muuntuu matkan varrella. Laukut piirrän ensin käsin jonka jälkeen teen kaavat ja kokeilen materiaalien toimivuutta ja laukun rakennetta proton avulla josta kehittäminen etenee kunnes löydän sopivat ratkaisut. Koruissa toimin spontaanimminkin kokoamalla materiaaleja yhteen ja etsin harmonista tai muuten kiinnostavaa lopputulosta tätä kautta. Koruja harvemmin piirrän vaan inspiroidun käsillä olevista materiaaleista ja etenen niiden ehdoilla. Korujen materiaalit ovat valmiina olemassa ja jostain löydettyjä, en työstä niitä alusta alkaen itse. Pura vanhoja kaulakoruja, kokoan uusia. Leikkaan ja revin kangasta, ompelen. Tärkeintä koruissani on tietyn tunnelman tai olotilan välittäminen (tyttömäisyys, keveys jne.).

6. Miksi olet päätenyt nimenomaan omaan työskentelytapaasi?

Laukkujen ja pussukoiden valmistaminen on toistoa vaativaa ja tähtää enemmän tuloksellisuuteen joten korujen tekeminen tuo tälle toiminnalle vastapainoa. Ilman korujen tekemistä kyllästyisin todennäköisesti laukkujen tekemiseen. Vaikka laukutkin ovat usein uniikkeja erilaisten materiaaliensa ansiosta ovat kaavat ja valmistustavat kuitenkin toistuvia. Kun tekee kaiken alusta saakka itse tulee jossain vaiheessa tunne, että toimii melko liukuhihnamaisesti. Pyrin kuitenkin koko ajan säilyttämään tietyn vapauden ja spontaaniuden työskentelytavoissani. Toivon pystyväni tekemään yksilöllisiä tuotteita myös jatkossa.

Kierrätyksestä, ekologisuudesta ja eettisyydestä

7. Mistä syistä käytät kierrätysmateriaaleja, ekologisia tai eettisiä materiaaleja työssäsi?

Lähtökohtani on melko lailla idealistinen, omatuntoni ei juurikaan salli neitseellisten materiaalien käyttöä. Jos kuitenkin käytän myös niitä pyrin minimoimaan haitat ja perustelen valintani niin, että pystyn nukkumaan yöni hyvin. Viime kädessä kaikessa toiminnassa joutuu tekemään kompromisseja, näin myös käsityömaaisessa työskentelyssä.

8. Mikä mielestäsi on parasta, antoisinta kierrätetyn / ekologisen / eettisen materiaalin parissa työskentelyssä?

Yllätyksellisyys, sillä koskaan ei voi tietää mistä jokin hieno korun osa löytyy ja millainen lopputulos tämän löytymisen ansiosta voi syntyä.

9. Oletko kokenut tai huomannut mitä negatiivista kierrätetyn / ekologisen / eettisen materiaalin parissa työskentelyssä?

Toisinaan hyväksi todettu kierrätetty materiaali vain loppuu eikä sitä ole saatavilla enempää. Kierrätetyn materiaalin työstäminen on myöskin erittäin paljon käsityötä vaativaa, erityisesti kankaissa. Osa asiakkaista ei ehkä vieläkään osaa arvostaa kierrätettyä materiaalia uuden tapaan jolloin lopputuotteen hintaa joutuu usein perustelemaan. Tämä on tosin jo muuttunut paljon. Toisaalta, käsityönä valmistettu tuote maksaa aina joten kysymys on ehkä enemmänkin asenteesta yleisemmällä tasolla.

10. Mitä sinulle merkitsee kierrätys, ekologisuus ja eettisyys varsinkin osana ammattia, yritystoimintaa?

Vastuun ottamista niin ympäristöstä kuin ihmisistäkin.

Suhtautuminen ekologiseen / eettiseen koruun

11. Miten ihmiset/asiakkaat ovat reagoineet ekologisiin koruihin/ korujen materiaaleihin?

Nuoret ovat kovasti kiinnostuneita käytetyistä materiaaleista ja osa näyttäisi toivovan, että kaikki korun osat voisivat olla kierrätettyjä. Osa, lähinnä vanhemmat ihmiset eivät välttämättä pidä kierrätettyjä koruja samassa arvossa kuin esim. jalometalleista valmistettuja koruja. Suhtautumiseen vaikuttavat kovin monet tekijät alkaen asiakkaan taloudellisesta tilanteesta sekä maailmankatsomuksesta. Suhtautuminen voi riippua myös siitä, kuinka selkeästi tuotteesta/korusta näkee, että se on valmistettu kierrätysmateriaalista.

12. Onko suhtautumistavassa tapahtunut muutoksia?

Erityisesti nuoret ovat tulleet tietoisemmiksi ja kiinnostuneemmiksi materiaalien alkuperästä. Melkein voi sanoa, että tänä päivänä ekologinen valinta on paitsi statement toisinaan myös osoitus siitä, että ekologiseen tuotteeseen on varaa. Kierrätyskoru tai muu kierrätysmateriaalista valmistettu tuote ei välttämättä ole enää se halpa vaihtoehto. Mitä tietoisemmiksi ihmiset tulevat ympäristönsä tilasta, sitä useammin he voivat valita kierrätysmateriaalista valmistetun tuotteen.

13. Sana vapaa! Mikäli haluat lisätä jotain, otan mielelläni lisäinformaatiota vastaan!

Kiitos haastattelukysymyksistä! Toivottavasti saamme entisestään lisättyä suomalaisten tietoisuutta ekologisesta korusta niin suhteellinen käsite kuin se onkin.

Taustoitusta

1. Nimi, (ja yrityksen nimi).

Laura Saarivuori-Eskola, tmi Laurase

2. Kuinka kauan olet toiminut korujen parissa?

Nyt kymmenen vuotta olen tehnyt koruja, joista viisi vuotta uusiokoruja.

3. Pari lausetta siitä, mitä yrityksesi tekee/ mitä teet?

Laurase valmistaa koruja suomalaisista käytöstä poistetuista kolikoista sekä palkinto- ja perintöaterimistä ja -lautasista; jalometallilromusta. Niin asiakkaan omista kuin kerätyistäkin.

Yleisesti työskentelystä

4. Mitä materiaaleja käytät työssäsi / koruissasi?

Kolikot ovat yleensä metalliseoksia: alumiinipronssia, kuparinikkeliä, myös kuparisia, alumiinisia ja hopeisia, lautaset ja aterimet

813-hopeaa tai alpakkaa eli uushopeaa.

5. Miten työstät materiaaleja?

(työstätkö niitä itse, miten työskentelet...)

Poraan, sahaan, juotan, taon, viilaan, hion, kiillotan, työstän itse samaan tapaan ja samoilla työkaluilla kuin jalometallikoruja tehdään. Käytän myös kolvia ja lyijytöntä tinaa sekä kiinnitykseen että pinnoitteena alpakkatuotteissa. Alpakka on suurimmaksi osaksi nikkeliä, jolle monet herkistyvät. Valmistan itse myös korvakorukoukut ja lenkit.

6. Miksi olet päätenyt nimenomaan omaan työskentelytapaasi?

Pidän itseäni käsityöläisenä ja haluan käyttää työssäni oppimiani työtapoja.

Kierrätyksestä, ekologisuudesta ja eettisyydestä

7. Mistä syistä käytät kierrätysmateriaaleja, ekologisia tai eettisiä materiaaleja työssäsi?

Olen kasvanut kierrätystä ja kestäväää kehitystä arvostavassa kodissa ja olen kova hamstraamaan. Jo lapsena keräilin kolikoita, postimerkkejä ja viinipullojen etikettejä lähinnä esteettisestä näkökulmasta, mutta kun euro alkoi vaihtua, huolestuin valuutasta, joka on ollut koko kansakunnalle tärkeä ns. kansallisen itsetunnon kannalta. Minusta markka on aina ollut fyysisesti kaunis, samoin kuin vanhan kahvilusikat ja koristelautaset, vaikkakaan niillä ei enää nykykodissa ole juuri käyttöä. Ensin tulivat kolikkokorut, niitten jälkeen tein korusiksi mieheni lukuisat palkintolusikat joita hän oli heittävässä pois.

8. Mikä mielestäsi on parasta, antoisinta kierrätetyn / ekologisen / eettisen materiaalin parissa työskentelyssä?

Eriyisesti pidän työskentelystä asiakkaan omien tärkeiden esineiden kanssa. On mielenkiintoista kuulla heidän tarinansa ja tulevan korun merkitys, nähdä kaiverukset lusikoissa ja lautasissa. Haluan antaa vanhoille, nostalgisille esineille uuden arvon.

9. Oletko kokenut tai huomannut mitä negatiivista kierrätetyn / ekologisen / eettisen materiaalin parissa työskentelyssä?

Kyllä olen; olenkin kehittänyt tuon ”uusiokoru”-termin juuri siksi, että sana kierrätys tuo monelle mieleen negatiivisia asioita. Jostain syystä kierrätys/eettisyys/ekologisuus herättää osassa ihmisiä voimakkaan vastareaktion: kärjistetysti halutaan heitellä roskien auton ikkunasta kun yksityisautoillaan saksalaiseen riistokauppaan kaupungin laidalle.

Myöskin monet tuotteet, joita markkionoidaan kierrätyksellä, eivät vastaa minun käsitykseni laadukkaista tuotteista. Haluan erottaa laittamalla töihini ajatusta ja ammattitaitoa; tehdä muutakin kuin liimata ja porata.

10. Mitä sinulle merkitsee kierrätys, ekologisuus ja eettisyys varsinkin osana ammattia, yritystoimintaa?

Tällä hetkellä ne ovat korunvalmistukseni kulmakivi, mieluisa oivallus jolla erottaa ainakin jonkun verran massasta. Minulle ekologisuus ja eettisyys ovat tärkeitä jokapäiväisessä elämässäni ja koska jalometallit eivät ole ekologisia tai eettisiä, jää jäljelle kierrätys.

Suhtautuminen ekologiseen / eettiseen korusiin

11. Miten ihmiset/asiakkaat ovat reagoineet ekologisiin koruihin/korujen materiaaleihin?

Korujen materiaalit herättävät paljon ihastusta; muistellaan kun ostettiin pennin namuja tai saatiin hiihtokilpailusta palkintolusikoista. Halutaan myös olla hauskoja: pennistä tehty korus maksanee pennin.

12. Onko suhtautumistavassa tapahtunut muutoksia?

Ehkä hieman, korujani tunnustetaan jatkuvasti enemmän ja se lisää myönteistä suhtautumista.

Hei vielä,

olisin halunnut lisätä, että olen opiskellut Lempäälässä metalliartesaaniksi, se taisi jäädä puuttumaan tuosta vuodatuksestani..

*Laura S-E

Taustoitusta

1. Nimi, (ja yrityksen nimi).

Salla Salonen, SalSaDesign.

2. Kuinka kauan olet toiminut korujen parissa?

Kaiken kaikkiaan nyt noin 4 vuotta. Reilun vuoden yrittäjänä.

3. Pari lausetta siitä, mitä yrityksesi tekee/ mitä teet?

Teen kaikenlaisia koruja ja pieniä kodin koristuksia pääasiassa kierrätysmateriaaleista, mutta myös hopealangasta sekä uusista korunosista.

Yleisesti työskentelystä

4. Mitä materiaaleja käytät työssäsi / koruissasi?

Pääasiassa kierrätysmateriaaleja kuten vetoketjuja, pitsiä, nappeja, kankaita, vanhoja rihkamakoruja. Kaikki materiaalit ja esineet joista saan inspiraation tai jotka ovat muutoin vain kauniita. Käytän myös 925-hopealankaa sekä uusia korunosia.

5. Miten työstät materiaaleja?

(työstätkö niitä itse, miten työskentelet...)

Vetoketjukukat, kassit ym. pehmeät materiaalit kursin kokoon käsin neulalla ja langalla, hopealankakorut työstän erilaisilla pihdeillä ja viimeistelen viilalla.

6. Miksi olet päätenyt nimenomaan omaan työskentelytapaasi?

Ajan kanssa siihen vain ajautui. Alussa kun aloin tekemään itselleni koruja, opiskelijana oli rahat tiukilla ja piti keksiä materiaaleja korujen valmistamiseen kotoa löytyneistä materiaaleista. Myös kiinnostus kierrätykseen ja ekologisuuteen on vain kasvanut ajan myötä. Hopealanka tuli tutuksi opiskellessani Jalometalli artesaani-linjalla, kuten muukin hopeantööstö juottamisesta sulatukseen.

Kierrätyksestä, ekologisuudesta ja eettisyydestä

7. Mistä syistä käytät kierrätysmateriaaleja, ekologisia tai eettisiä materiaaleja työssäsi?

Ne ovat kaikkein inspiroivimpia, kertovat tarinaa + ovat ekologisempia & halvempia kuin uudet. Halu antaa vanhalle, kauniille, mutta ehkä turhalle asialle/esineelle uusi käyttötarkoitus/elämä.

8. Mikä mielestäsi on parasta, antoisinta kierrätetyn / ekologisen / eettisen materiaalin parissa työskentelyssä?

Se inspiraation lähde. Koskaan ei tiedä mitä siitä syntyy ja materiaali voi olla pitkäänkin käyttämättä, ikään kuin kypsymässä käyttötarkoitukseensa. Hyvä mieli siitä että teen jotain, edes minimaalista, ympäristön hyväksi, saan valmistaa tyylikkäitä/hauskoja koruja ja esineitä ihmisille jotka arvostavat ja haluavat ostaa ekologisia tuotteita.

9. Oletko kokenut tai huomannut mitä negatiivista kierrätetyn / ekologisen / eettisen materiaalin parissa työskentelyssä?

Se että materiaali ei ole uusi, antaa haastetta tuotteen uudelleenkäyttöön. Täytyy miettiä kestääkö materiaali uudessa käytössä, onko se puhdas, mitä materiaalia se mahdollisesti on jne. Sitten on tullut yleiseksi sanoa tuotetta kierrätyskoruksi vaikka korussa ei olisi kuin esim. alle kolmannes materiaaleista kierrätettyä, se syö miestä.

10. Mitä sinulle merkitsee kierrätys, ekologisuus ja eettisyys varsinkin osana ammattia, yritystoimintaa?

Ylpeyttä, vastuullisuutta, aatetta.

Suhtautuminen ekologiseen / eettiseen koruun

11. Miten ihmiset/asiakkaat ovat reagoineet ekologisiin koruihin/ korujen materiaaleihin?

Todella hyvin ja innostuneesti. Haluavat olla osana ekokulttuuria, omistaa palasen parempaa omaatuntoa.

12. Onko suhtautumistavassa tapahtunut muutoksia?

Aiemmin ei ollut vielä niin paljon, ainakaan esillä, esim. kierrätyskoruja ja asiakkaat olivat todella ihmeissään että esim. vanhoista avainlenkeistä voi tehdä kaulakorun. Nyt se on arkipäiväistynyt ja yleistynyt, mikä ei valitettavasti ole kuitenkaan lisännyt tuotteiden laatua tai mielikuvituksen käyttöä.

Moikka Emma, ja tässä vastauksia

1. No BAd.design

2. näiden korujen parissa vajaan vuoden

3. valmistuksen kierrätys- ja tehtaiden ylijäämä/hukkatarvikkeista (päämateriaalina nahka) asenne- ja asustekoruja, laukkuja & nysäkkeitä, sekä kausittain ja päähänpistoitettain reuhkia = päähine ja keppihevosiä sisustukseen.

4. nahkaa, niittejä, vetoketjuja & itsepainettuja taidegrafiikan vedoksia nahkalle...

5. nahkat (mm. nahkatakakit) puran ja puhdistan, joskus ehoston nahkoja vedostamalla taidegrafiikkaa niille ja efektoin niitä erilaisilla niiteillä tai keksimilläni ulokkeilla (nahkaruusu), vetoketjuin... riippuen mitä on syntymässä

6. sattumaa ja kokeilunhalua, tavoittelen erilaisuutta töissäni

7. aluksi hyvän saatavuuden ja edullisuuden takia - nyttemmin kierrätysteema vaan sopii minulle - ja tuottaa mielihyvää tehdä

jonkun poisheittämästä aivan kelpo juttuja. Toki tämä trendi on myös hyväksi "asennekannalta" "Jos jotain pitää hankkia - voisihan se olla läheltä tuotettua/ tehtyä. Oikeasti vanhasta uutta-

8. onnistuneen tuotteen valmiiksi saaminen

9. Kyllä- joskus esim nahkat / turkikset saattavat repeytyä oltuaan vuosikaudet jossain käyttämättöminä, hajuhaittoja ... Joskus itsekin tulee ajateltua kaikenlaista, vaikkapa nahkanvärjäyksessä käytettyjä kemikaaleja- mitä ovat mahtaneet olla ennen. Siitä seuraa ajatusmalli ; onko tämä vanha nahka ekologisempi uudelleen käytettynä vai nahkatehtaiden uusi vuota...
10. uskon vahvasti kierrätysasenteiden muuttumiseen myös Suomessa ja sitä kautta ihmisten osaavan jo kysyä ja vaatia tietoa tuotteidensa alkuperästä/ materiaalista yms.
kasvava trendi joka tulee jäädäkseen.
11. Osaa ihastuttaa, varsinkin jos eivät heti tunnista mistä tuote on tehty. osalle ihan sama mistä on tehty, kunhan näyttää hyvälle ja sopii kukkarolle
12. Mediassa kun enemmän on hehkuteltu ja tuotu kierrätysaatteita esille, niin asenne väkisinkin muuttuu koko ajan- on muutunutkin muutamassa vuodessa positiiviseen suuntaan. toki myös taloustilanne vaikuttaa aina hankintoihin.

Taustoista: 1. Helena Lehtinen

2. valmistuin hopeasepäksi 1977

3. Korutaiteilija, uniikkikoruja näyttelyihin

Yleisesti työskentelystä:

4. Kaikenlaisia löydettyjä, luonnosta, kirpputoreilta, readymade esineitä, mutta myös metalleja, lähinnä hopeaa.

5. Riippuu kovasti materiaalista. Toisia työstän materiaalille omilla tavoilla, osan materiaalista käytän sellaisena, kuin sen olen löytänyt.

6. Minua kiinnostaa materiaalien historia, niiden tarinat.

Kierrätyksestä, ekologisuudesta ja eettisyydestä:

7. Viittaaan kohtaan 6.

8. Edelleen kohta 6.

9. En

10. Minulle materiaali kertoo ne tarinat, jotka koen tärkeiksi .

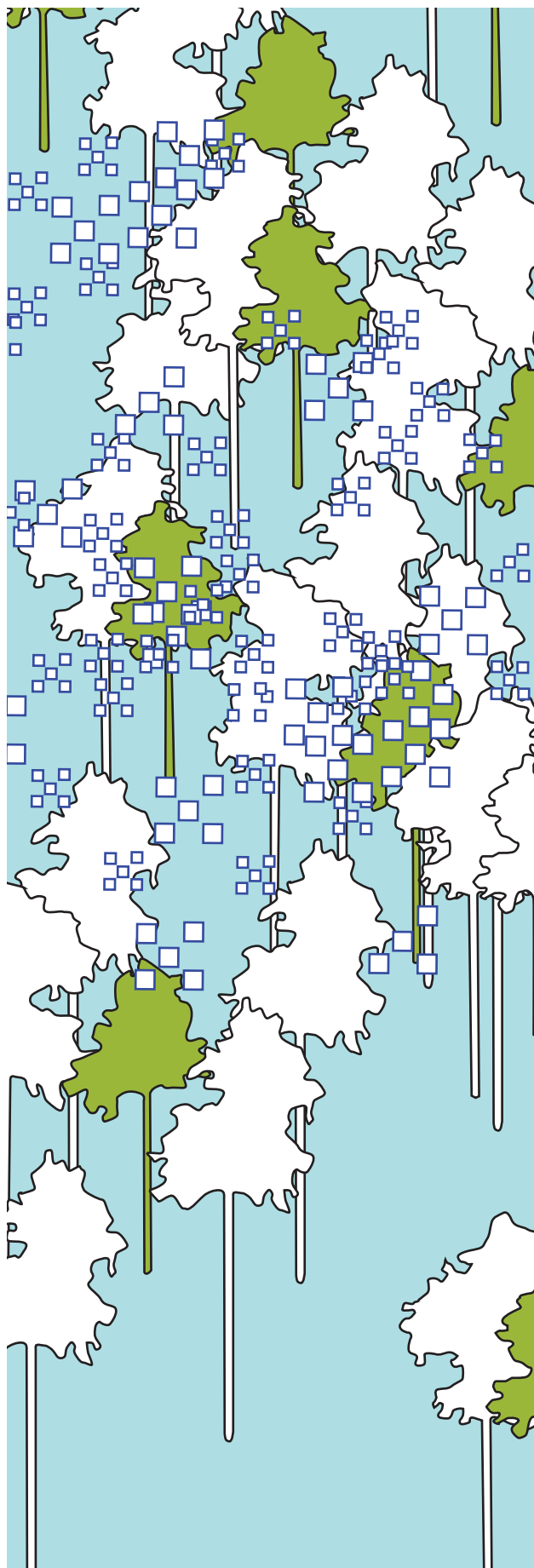
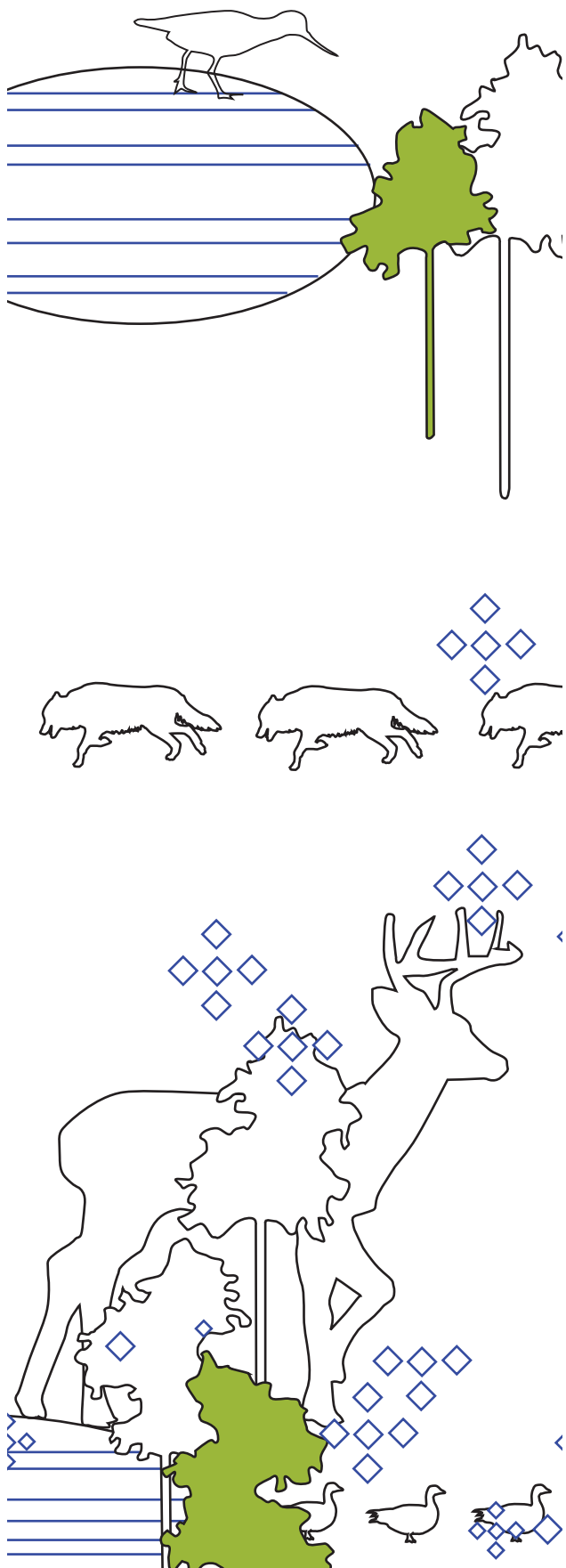
Tärkeää on myös se, miten se liittyy yleisesti omaan arvomaailmaani. Minusta kulutusta pitää vähentää, ei lisätä.

Suhtautuminen ekologiseen, eettiseen koruun:

11. Korun arvo mitataan usein materiaaliensa kautta. Siksi asiakkaalle voi tuottaa vaikeuksia ymmärtää, miksi uniikki taide-teos voi maksaa paljonkin, vaikka materiaalit ovat halpoja.

12. Suomessa on vaikeampaa, muualla maailmassa jo ymmärretään teoksen arvo muuna kuin materiaaliensa summana.

Liite 2. Printtioneuvosto

Liite 3.
Koruluonnoksia

